

REVISTA BIBLIOTECILOR

6
1966

REVISTA BIBLIOTECILOR

PUBLICAȚIE A COMITETULUI DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

ANUL XIX

NR. 6

IUNIE 1966

SUMAR

Sesiunea de comunicări și referate a Asociației bibliotecarilor. 10—12 mai 1966 <i>Desfășurarea lucrărilor</i>	321
Cuvîntul tovarășului Ion Moraru, vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. (Text prescurtat)	324
Horia NESTORESCU: <i>Bibliotecile sindicatelor în sprijinul educării socialiste a cititorilor</i>	327
Activitatea bibliografică	
Constantin GILEA, Liviu MOSCOVICI: <i>Anii construcției socialiste oglindii în bibliografia regională</i>	330
Costache OLAREANU: <i>Bibliografia de recomandare</i>	331
Alice STERESCU: <i>Raționalizarea evidenței și circulației materialelor intrate în Biblioteca Academiei</i>	337
Opinii	
Organizarea circulației cărții în toate satele comunei. (Mihai Ianculescu: <i>Bi- blioteca comunală — instituție de cultură a întregii comune</i>)	341
Istoria cărții	
L. DEMENY: <i>Primul text românesc imprimat</i>	344
Pavel BINDER: <i>Indicii despre tipărirea calendarelor românești la Brașov, în veacul al XVI-lea</i>	349
Cronică	
Gabriela GROAPA: <i>Modernizări la Biblioteca regională Bacău</i>	351
Eugenia EDROIU: <i>Comasarea bibliotecilor de la Complexul C.F.R. Ploiești</i>	352
Ana ILIANT: <i>Activitatea cu micii cititori</i>	354
H. N.: <i>O decizie a Sfatului popular al Orașului București</i>	355
Profiluri	
prof. G. ZANE: <i>Mihail Kogălniceanu. 1817—1891</i>	356
Dorin IANCU: <i>C. A. Rosetti. 1816—1885</i>	358
Virgil CÂNDEA: <i>Un mare iubitor al cărții: Stolnicul Constantin Cantacuzino. 1640—1716</i>	359
E. ROMAN: <i>Nicolaie Coculescu 1866—1952</i>	362
	★
Știri de peste hotare	363
	★
I. M. ȘTEFAN: <i>Teme și bibliografii pentru popularizarea cunoștințelor știin- țifice</i>	364
ing. V. BARBU: <i>Despărțitoare din sirmă de oțel</i>	368
Lucrări de specialitate	371
Fișier	375
Calendar (iulie-august-septembrie 1966)	385

REDACȚIA:

STR. BISERICA AMZEI, 5-7, RAIONUL
BUCUREȘTI, OF. POȘTAL 22

* 5 5 0 0 1 6 0 6 9 *

SESIUNEA DE COMUNICĂRI ȘI REFERATE A ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR

10 — 12 mai 1966

Desfășurarea lucrărilor

Sesiunea de comunicări și referate a Asociației bibliotecarilor, despre lucrările căreia am publicat o notă în numărul anterior al revistei, a reprezentat, fără îndoială, cea mai importantă reuniune bibliotecară consacrată problemelor teoretice și practice ale activității noastre. Imboldul pentru organizarea Sesiunii l-au dat istoricele lucrări ale Congresului al IX-lea al partidului. Programul mare stabilit de Congres pentru dezvoltarea multilaterală a României Socialiste, directivele partidului cu privire la activitatea științifică și cultural-educativă au însemnat obiective noi pentru bibliotecă și au stimulat abordarea științifică — în lumina acestor documente și pe baza unui plan de studiu — a diferitelor aspecte ale activității bibliotecare și bibliografice. Studiile erau menite să contribuie la clarificarea problemelor teoretice și practice care stau în fața profesiei noastre în etapa actuală. Prin organizarea Sesiunii, Asociația bibliotecarilor a urmărit, totodată, evaluarea posibilităților în vederea elaborării unui plan de cercetare pe o perioadă mai îndelungată. Studiile efectuate până acum în cadrul comisiilor Asociației nu au fost corelate într-un plan împreună cu studiile întreprinse în diferite biblioteci. Tocmai de aceea, tematica oferită pentru pregătirea Sesiunii a cuprins o problematică largă, stimulând lucrătorii din diferite categorii și rețele de bibliotecă să aducă o contribuție la activitatea de cercetare.

A urmat o muncă asiduă, ale cărei rezultate s-au concretizat în peste 150 de comunicări și referate. Comisia de organizare a fost nevoită să efectueze o selecție, pentru a evita dezbaterile unor teme paralele și pentru a limita tematica Sesiunii la aspecte de ordin strict bibliologic.

Cele 82 de comunicări înscrise în programul Sesiunii au provenit din toate rețelele de bibliotecă, ponderea ocupând-o bibliotecile științifice. Autorii lor au dovedit competența și simțul de răspundere în abordarea problemelor. Dacă unele comunicări — puține la număr — s-au limitat la experiența unor unități sau au formulat teze desprinse din practica acestora, fără o argumentare teoretică amplă, totuși și problemele ridicate în astfel de comunicări au deschis căi spre noi investigații. Luată în întregime, Sesiunea a fost o elocventă manifestare a preocupărilor intense care există în diferite categorii de bibliotecă pentru analiza critică a muncii lor în lumina documentelor Congresului al IX-lea al partidului și pentru căutarea de noi căi, bazându-se pe cuceririle științei bibliotecare contemporane.

Interesul manifestat față de lucrările Sesiunii îl ilustrează și numărul mare al participanților — 500 de bibliotecari din Capitală și peste 200 din alte localități. Ei au urmărit cu atenție fiecare comunicare sau referat și au luat parte competent la dezbateri (opinia generală a fost că timpul afectat discuțiilor putea fi, totuși, mai mare).

Cuvântul de deschidere a fost rostit de președintele Asociației, profesorul Victor Chereșteșiu, care a oferit o imagine succintă a sesiunilor bibliotecare anterioare și a evocat tradițiile valoroase ale înaintașilor noștri în domeniul activității bibliotecare și bibliografice. Referindu-se la grandiosul program stabilit de Congresul al IX-lea al partidului pentru dezvoltarea multilaterală a patriei, vorbitorul a relevat că sarcinile complexe care stau în fața bibliotecilor, în lumina acestui program, reclamă o strinsă colaborare și cooperare între diferite categorii și rețele de bibliotecă. O afirmare a unității sistemului de bibliotecă o constituie și prezenta Sesiune.

Lucrările Sesiunii au continuat cu o ședință plenară, în care au fost expuse comunicări de un interes mai deosebit pentru ansamblul activității bibliotecare, ilustrând probleme fundamentale ale diferitelor rețele de bibliotecă. Prima comunicare: Cercetarea științifică și bibliotecile (Nicolae Mironescu, Constantin Negulescu și Valeriu Moldoveanu), a analizat raporturile dintre cercetarea științifică,

munca de informare și documentare și activitatea bibliotecilor științifice. Pe baza indicațiilor date de partid cu privire la organizarea și îmbunătățirea activității de cercetare științifică, au fost schițate formele și metodele activității bibliotecilor ca partenerie ale creației științifice. Pornind de la rolul cărții în procesul de educare, comunicarea: Rolul bibliotecii publice în culturalizarea maselor (Atanase Lupu) a caracterizat particularitățile muncii bibliotecare în zona de interferență a celorlalte modalități de activitate cultural-educativă. Autorul a pus accentul pe metodele moderne de educare a adulților și pe formele de cooperare a bibliotecilor cu alte instituții cultural-educative. Comunicarea: Probleme actuale ale bibliotecilor tehnice (Constantin Fostiropol) a urmărit locul bibliotecii tehnice în sistemul nostru de bibliotecă, rolul lor în activitatea de informare și documentare, cu deosebire în sprijinul producției. S-a insistat, în comunicare, asupra formelor de cooperare între aceste biblioteci și a modalităților de constituire a unor rețele de unități documentare și biblioteci tehnice pe principiul ramurilor economice și, respectiv, teritorial.

Într-o sinteză cuprinzătoare, intitulată: Considerații asupra stării actuale a cercetării științifice în bibliologia românească, tovarăsa Angela Popescu-Brădiceni a trecut în revistă tradițiile noastre în cercetarea bibliologică și a argumentat necesitatea corelării studiilor în acest domeniu cu cerințele de dezvoltare a economiei, științei, învățămîntului și culturii. Vorbitoroa a analizat stadiul cercetărilor în diferite compartimente ale bibliologiei și a atras atenția asupra golurilor și domeniilor insuficient acoperite. În incheiere, a preconizat un plan de cercetare și coordonarea studiilor de comun acord cu alte instituții care efectuează studii în domenii înrudite. Profesorul Iulian Jura a prezentat, în comunicarea sa: Biblioteca școlară în sprijinul procesului instructiv-educativ, evoluția rețelei bibliotecilor școlare, problemele organizatorice și metodologice de perspectivă în legătură cu susținerea programului de învățămînt și a educației elevilor. Comunicarea: Învățămîntul bibliologic universitar (Mircea Tomescu), după o sumară trecere în revistă a istoriei învățămîntului bibliotecar de la noi și a organizării învățămîntului bibliotecar din diferite țări, a formulat propuneri pentru organizarea diferențiată a calificării profesionale de grad universitar pentru bibliotecari.

În continuare, lucrările Sesiunii s-au desfășurat pe secții. Spațiul nu ne permite să menționăm toate referatele, care, de altfel, vor fi publicate într-o culegere. Titlurile pe care le vom aminti servesc la ilustrarea ariei tematice a Sesiunii. La Secția de biblioteconomie, al cărei program a fost încărcat (34 de comunicări), s-au dezbătut problemele: propaganda cărții și munca diferențiată cu cititorii (Propaganda literaturii social-politice în bibliotecile publice de Mihai Ianculescu; Rolul lecturii în formarea trăsăturilor morale ale cititorilor de Constantin Păunescu; Lectura tineretului de Ilie Stanciu; Activitatea de masă cu cartea la Biblioteca Sindicatului Fabricii de confecții și tricotaje București de Zenovia Radu); constituirea și completarea colecțiilor (Completarea fondurilor de cărți în bibliotecile publice de Constantin Mătușoiu; Profilul bibliotecilor — premisă a coordonării achizițiilor de publicații de Mihai Păpurică); raționalizarea evidenței și statistica de bibliotecă (Simplificarea evidenței în bibliotecile științifice de Filba Mitrică; Statistica în bibliotecile științifice de Andrei Veress și Vasile Nussbaum); catalogare și clasificare (Principii noi de stabilire a vedetelor și a cuvintelor de ordine în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime de Getta Elena Rally; Clasificarea zecimală universală în țara noastră de Ioan Lupu; Probleme actuale ale aplicării clasificării zecimale în bibliotecile românești de Constanța Boeru); organizarea rețelelor de biblioteci (Rețeaua bibliotecilor din orașul Ploiești de Gheorghe Maxin; Rețeaua bibliotecilor de lectură publică din Capitală de Nicolae Pascu); raționalizarea tehnicii bibliotecare (Încercări de mecanizare a proceselor tehnologice în biblioteci de Alice Sterescu și Eliza Roman). În cadrul acestei secții, profesorul N. Georgescu-Tistu a prezentat ediția preliminară a unui vocabular românesc de bibliologie.

La Secția Bibliografie. Documentare (23 de comunicări), au fost abordate temele: coordonarea activității bibliografice (Colaborare și coordonare bibliografică de Ion Stoica; Proiectul de întocmire a catalogului colectiv al cărții românești de Mircea Ionescu); bibliografia națională (Bibliografia națională retrospectivă a Republicii Socialiste România de Georgeta Răduică; Categorii de publicații care fac obiectul bibliografiei naționale de Ioana Crețeanu); bibliografii speciale (Bibliografia și valorificarea moștenirii culturale de Lucia Vlad și Ale-

xandru Zub; Probleme ale bibliografiei sud-estului european de Alexandru Dușu; Bibliografia în sprijinul istoriei literare de Magdalena Maghiaru); istoria bibliografiei (Dimitrie Cantemir și începuturile bibliografiei de recomandare în Țara Românească de Virgil Căndea); raportul între activitatea bibliografică și documentare (Aspecte ale terminologiei documentare de Dumitru Muster); Probleme de terminologie cu aplicație la determinarea serialelor de Alice Bulat); informare (Sistemizarea informațiilor în publicațiile de bibliologie ale Bibliotecii Centrale de Stat de Maria Dăscălescu și Antonina Moțet); Experiința de regăsire a informațiilor cu ajutorul mașinilor ARITMA de Ana Blaga-Bugnariu; Catalogul sistematic și documentarea exhaustivă de Renato Verona).

Lucrările Secției a III-a au analizat două teme distincte: formarea profesională a bibliotecarilor și istoria cărții. (Inițial, problemele din prima categorie urmau să fie dezbătute în ședința plenară, dar timpul nu a permis acest lucru). Activitatea acestei secții a fost deschisă de comunicarea prof. dr. Dan Simonescu: Istoria cărții — mijloc de valorificare a tezaurului cultural mondial și național, după care au urmat comunicări despre problemele formării profesionale: Pregătirea profesională a bibliotecarilor din țara noastră în trecut și în prezent (Gheorghe Popescu); Formarea profesională a lucrătorilor de specialitate din bibliotecă (Villy Auerbach); Privire asupra formării profesionale a bibliotecarului în alte țări (Maia Mitru). După discuții vii la această temă, au urmat 15 comunicări despre istoria cărții și a bibliotecilor, dintre care amintim: Primele biblioteci sătești din România (Corneliu Dima-Drăgan); Bibliotecile sătești din despărțământul Săliște ale Astei (Ion Holhoș); Noi cercetări cu privire la cartea românească în bibliotecile din Moscova și Leningrad (Ludovic Deményi); Preocupări bibliologice în opera lui Nicolae Iorga (Barbu Theodorescu); Vasile Pirvan, organizator al Bibliotecii seminarului de istorie antică (Maria Vulcu); Jacobus Lucius Transilvanus. 1580—1597. (Veturia Jugăreanu) Contribuții la geneza meseriei de tipograf și a activității editoriale în Țările Române (Pavel Binder); Evoluția industriei tipografice din Țara Românească. 1829—1859. (Ioan Cojocaru).

Concluziile și recomandările asupra lucrărilor secțiunilor au fost prezentate în ședința plenară de încheiere. Ele vor fi publicate în numărul viitor al revistei.

În ședința plenară, tovarășul Ion Moraru, vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, a vorbit despre problemele actuale și de perspectivă ale activității bibliotecare (Textul expunerii este publicat în numărul de față al revistei). În cuvântul de încheiere, profesorul Victor Chereșteșiu, a arătat că lucrările Sesiunii au profilat încă de pe acum direcțiile programului viitor al Asociației. Biroul, comisiile de specialitate ale Asociației vor trebui să depună, în perioada imediat următoare, o muncă asiduă pentru a extrage din comunicări și luări de cuvânt substanța problemelor, propunerilor și să elaboreze, pe această bază, un plan de perspectivă al cercetărilor, precum și recomandări și sugestii pe care le așteaptă forurile tutelare ale bibliotecilor. În mod pregnant, — spunea vorbitorul — se schițează faptul că avem rezerve și mari posibilități pentru a așeza pe temelii solide acest program de cercetare. Pentru a crea un tărâm și un climat prielnic cercetărilor, se impune să asigurăm posibilități pentru valorificarea lor și să dăm curs editării unei publicații seriale de bibliologie, sub egida Asociației. În viitor, ar fi necesar ca sesiunile să aibă loc la intervale mai mici, pentru a se putea aborda o tematică mai bine delimitată.

În încheiere, profesorul Victor Chereșteșiu s-a referit la necesitatea perfecționării Asociației și din punctul de vedere organizatoric, la mai buna reglementare a activității acesteia, inclusiv a filialelor, pentru a se da curs astfel cererilor sutelor de colegi de a lua parte activă la viața Asociației.

Cuvîntul tovarăşului Ion Moraru Vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă

— TEXT PRESCURTAT —

Sintem martori şi participanţi ai unei grandioase opere de construcţie socială — a spus vorbitorul — fără egal prin dimensiunile şi sensurile sale în întreaga istorie a poporului nostru. Înfăptuirea acestei opere face necesară înţelegerea clară de către toţi cei ce muncesc a politicii înțelepte a partidului de edificare a societăţii socialiste, cere pasiune, competenţă, înalt nivel de cultură şi civilizaţie. Formarea şi dezvoltarea conştiinţei noi, înaintate, a oamenilor muncii este determinată de transformările structurale social-politice, de crearea bazei economice socialiste, de activitatea practică de aplicare a politicii generale marxist-leniniste a partidului nostru. La aceasta contribuie nemijlocit munca politică şi cultural-educativă desfăşurată de partid, activitatea instituţiilor de cultură şi artă, a organizaţiilor obşteşti, a şcolii, influenţa opiniei publice socialiste, procesul complex al revoluţiei culturale.

Bibliotecile de toate categoriile ocupă un loc important în vasta activitate ideologică desfăşurată de partid, aduc o contribuţie de prim ordin în acest proces viu şi continuu de modelare a conştiinţei măşelor, de înarmare a lor cu tezaurul învăţaturii marxist-leniniste, cu politica internă şi internaţională a partidului, de educare ştiinţifico-ateistă, culturală, etică şi estetică.

De la an la an, cresc eforturile pe care partidul şi statul nostru le-au îndreptat spre dezvoltarea activităţii bibliotecilor, pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a acestora, pentru formarea unui corp de bibliotecari bine pregătiţi şi ataşaţi profesiei lor.

Cartea, cel mai eficace şi mai la îndemână instrument de difuzare a culturii, a cărei răspindire relevă gradul de culturalizare al unui popor, a pătruns în rindul măşelor largi din ţara noastră prin mijloacele cele mai diverse, devenind un prieten, un sfătuitor, un izvor permanent de cunoştinţe. Cărţile ajung pînă în cele mai îndepărtate sate şi cătune, îşi află de îndată loc în rafturile bibliotecilor, la îndemina tuturor.

Cele peste 24 000 de unităţi de care dispunem în prezent sînt inzestrate cu aproape 100 de milioane de volume, ceea ce reprezintă mai mult de 5 volume pentru fiecare locuitor. Cifrele statistice arată că, în anul 1965, bibliotecile au înregistrat aproape 9 100 000 de cititori, cărora le-au împrumutat peste 80 100 000 de volume. Rezultă deci, chiar şi în cazul în care un cititor este înscris la mai multe biblioteci, că 1 din 4 locuitori ai ţării frecventează o bibliotecă. În bibliotecile de toate categoriile, s-au înregistrat progrese însemnate în direcţia muncii de dezvoltare şi de popularizare a colecţiilor, de permanentizare a cititorilor, de îmbunătăţire a conţinutului şi formelor de propagandă a cărţii, de ridicare la un nivel superior a activităţii de informare bibliografică etc.

Cele două biblioteci republicane, ca şi bibliotecile ştiinţifice şi tehnice răspund într-o măsură din ce în ce mai mare cerinţelor de informare ale specialiştilor, aduc o contribuţie sporită la lărgirea orizontului cultural-ştiinţific al cititorilor, subordonind întreaga lor activitate sarcinilor construcţiei socialiste. Aceste biblioteci publică lucrări în sprijinul informării şi documentării în diferite domenii. Activitatea lor de cercetare este corelată, într-o măsură din ce în ce mai mare, cu cerinţele bibliologiei moderne. Numeroasele lucrări de specialitate, de sinteză şi de informare curentă editate în ultimii ani de Biblioteca Centrală de Stat, Biblioteca Academiei, bibliotecile universitare, centrele de documentare, lucrări solicitate şi dincolo de graniţele ţării, constituie o dovadă certă a afirmării şcolii bibliologie româneşti pe plan internaţional.

Tovarăşul Ion Moraru a analizat apoi problemele de bază care trebuie să stea în atenţia teoriei şi practicii bibliotecare în etapa actuală.

Un prim aspect care se impune atenţiei este componenţa fondurilor de cărţi ale bibliotecilor, de calitatea cărora depind direct şi rezultatele muncii cu cititorii.

Alocațiile acordate de statul nostru pentru dotarea cu cărți a bibliotecilor se cifrează la peste 100 de milioane de lei anual. Se remarcă un progres continuu spre îmbunătățirea completării și organizării fondurilor de cărți, spre perfecționarea mijloacelor de informare.

Este necesar însă ca sumele puse la dispoziție de stat să fie folosite cu și mai mare chibzuință. Datorită unor carențe care persistă în sistemul de constituire și completare a fondurilor, în unele biblioteci se achiziționează cărți care nu au legătură cu profilul lor și cu cerințele cititorilor. Colecțiile multor biblioteci publice sînt insuficient echilibrate din punct de vedere tematic. Aceste deficiențe au drept cauză principală faptul că nu s-a conturat încă o concepție clară cu privire la componența și structura fondului de bază al unei biblioteci publice și că uneori achizițiile se fac la întâmplare, fără cunoașterea necesităților reale. Este în curs elaborarea unor noi reglementări menite să determine îmbunătățirea relațiilor dintre organele de difuzare și biblioteci. Trebuie să crească răspunderea colecturilor în satisfacerea cerințelor bibliotecilor pentru constituirea fondurilor lor de bază.

Dar rolul hotărîtor în realizarea unei juste politici de achiziții, pe baza cunoașterii temeinice a componenței fondurilor, a golurilor existente în colecții și a cerințelor publicului cititor revine bibliotecarilor. Aceștia au răspunderea gospodăririi judicioase a alocațiilor bugetare și a constituirii unor fonduri variate, bine echilibrate. Bibliotecarii pot influența însăși politica editorială, comunicînd, în urma unor studii temeinice, cerințele de carte ale cititorilor.

Vorbitorul a subliniat importanța realizării unei strînse colaborări între marile biblioteci științifice în privința completării colecțiilor, a delimitării profilului acestora, pentru evitarea paralelismelor în achiziții, mai ales în procurarea publicațiilor din import. În continuare, în expunere s-a insistat asupra însemnătății aplicării metodelor raționale în organizarea și dezvoltarea colecțiilor, a conturării unei concepții științifice în tehnica de bibliotecă. A fost scos în evidență faptul că trebuie să se ajungă la un punct de vedere comun cu privire la principalele probleme ale organizării și dezvoltării colecțiilor și la extinderea procedurilor moderne în toate bibliotecile.

În centrul întregii activități a bibliotecii — a spus în continuare tovarășul Ion Moraru — este cititorul și satisfacerea cit mai deplină a cerințelor acestuia. Bibliotecarilor nu le este indiferent nici cit, nici ce se citește. Cu ajutorul variatelor forme de propagandă a cărții, de îndrumare a lecturii, ei difuzează, într-o măsură mult mai mare decît în trecut cartea social-politică, tehnică, agrotehnică și de popularizare a cunoștințelor științifice. În localități cu naționalități conlocuitoare, se acordă o atenție tot mai mare răspîndirii valorilor culturii românești și universale, popularizării lucrărilor care evocă trecutul comun de luptă al oamenilor muncii români și din rîndurile naționalităților conlocuitoare, munca lor comună în opera de construcție socialistă.

Lectura este un act individual, influențat de o complexitate de factori, printre care pot fi amintiți vîrsta, nivelul de cultură, profesia, înclinațiile cititorului. Băzîndu-se pe studiul profilului spiritual al cititorilor, bibliotecarul este chemat să desfășoare o muncă activă de orientare a lecturii, care trebuie să corespundă cerințelor generale ale educației comuniste.

Vorbitorul a atras atenția asupra unor tendințe de formalism care se manifestă pe alocuri în activitatea bibliotecilor. În locul muncii vii, active, de atragere a cititorilor, bibliotecarii înregistrează pasiv cerințele acestora, nu acționează în direcția îndrumării atente și competente a lecturii lor. Uneori, manifestările de masă cu cartea nu sînt organizate în funcție de cerințele concrete de intensificare a circulației cărților, ci doar pentru a constitui simple acte de prezență ale bibliotecilor cu prilejul unor date festive, aniversări culturale etc. Biblioteca nu se poate situa în afara realităților concrete din comună, fabrică, școală. Partidul nostru acordă o deosebită atenție perfecționării activității economice, modernizării producției, ridicării continue a nivelului politic-ideologic și cultural al întregului popor, perfecționării profesionale a celor ce muncesc, răspîndirii largi a științei și tehnicii în toate domeniile de activitate. Toate aceste obiective, sprijinirea îndeplinirii lor constituie conținutul esențial al muncii bibliotecilor.

Calificarea viitorilor bibliotecari și perfecționarea profesională a lucrătorilor din biblioteci sînt două probleme care se completează una pe alta. Succesele obținute pînă acum pe linia creării învățămîntului bibliotecar constituie o premisă pentru statornicirea unor forme de școlarizare stabile și eficiente. În solu-

ționarea acestei probleme, să se pornească de la nevoile reale ale tuturor rețelelor de biblioteci din țara noastră, să se valorifice propria noastră tradiție și experiența acumulată, și, totodată, să se studieze ce s-a realizat mai bun peste hotare în acest domeniu.

Vorbitorul s-a oprit apoi asupra unor aspecte ale îndrumării metodice a bibliotecilor.

Ridicarea generală a activității bibliotecilor depinde de nivelul muncii metodice. Rețeaua bibliotecilor de stat este îndrumată și condusă în regiuni și raioane de comitetele de cultură și artă, cu sprijinul metodic al bibliotecilor regionale și raionale. Se constată însă că îndrumarea de specialitate, controlul activității bibliotecilor nu se realizează întotdeauna la un nivel corespunzător. În multe locuri, această importantă activitate este lăsată exclusiv în seama serviciilor metodice ale bibliotecilor regionale, sau a cite unui singur lucrător, în cazul bibliotecilor raionale. Numeroase instituții din rețeaua bibliotecilor publice nu sint cuprinse, uneori, perioade întregi în sfera controlului. Nu se acordă un ajutor suficient nici bibliotecilor din alte rețele. În munca de control și îndrumare a bibliotecilor să fie antrenată bibliotecarii cei mai calificați.

Tovarășul Ion Moraru s-a referit apoi la problemele de perspectivă în domeniul cercetării și studiului activității bibliotecare.

Preluind creator ceea ce este mai avansat în bibliologia mondială, contribuind la îmbogățirea acesteia, școala bibliotecară românească este într-un avânt continuu. Acesta este rodul strădaniei neobosite a cadrelor tinere formate în anii noștri și a valoroșilor specialiști mai vîrstnici, care, încă înainte de eliberare, și-au pus întreaga putere de muncă în slujba dezvoltării bibliologiei românești.

Prezenta sesiune, calitatea multor comunicări și nivelul discuțiilor au înfățișat convingerea că există premise pentru fundamentarea științifică a activității bibliotecare din țara noastră. În toate rețelele de biblioteci, s-au format cadre bine pregătite, capabile să generalizeze experiența pozitivă acumulată în diferitele sectoare ale muncii cu cartea.

Cercetarea științifică în domeniul activității bibliotecare să fie mai receptivă la nou, să teoretizeze rezultatele viabile ale activității practice. Ea trebuie să fie îmbogățită neîncetat cu experiența cîștigată în activitatea practică, și, totodată, să fie dusă mai departe în toate direcțiile sale de dezvoltare, cu deosebire în ceea ce privește organizarea lecturii publice. Cadrele de bibliotecari au datoria să combată — sprijinindu-se pe o solidă argumentare științifică — manifestările de schematism, tendințele spre șablonism sau rutină care mai există în acest domeniu de activitate.

Cercetarea cerințelor de lectură ale populației, elaborarea formelor și metodelor de muncă eficiente, creșterea gradului de pătrundere a cărții în toate mediile populației, găsirea metodelor eficiente pentru dezvoltarea și popularizarea colecțiilor de publicații, raționalizarea muncii bibliotecare, realizarea colaborării bibliotecilor de diferite categorii și rețele, iată numai cîteva dintre problemele esențiale asupra cărora este necesar să-și îndrepte atenția, în mai mare măsură, lucrătorii de specialitate din biblioteci. Studierea atentă a acestor probleme trebuie să fie urmată de teoretizarea lor, de găsirea unei metodologii eficiente care, aplicată în practică, să ducă la obținerea unor rezultate superioare celor de pînă acum. O condiție esențială care să determine dezvoltarea pe mai departe a gândirii bibliotecare din România este desfășurarea de largi dezbateri, schimburi și confruntări de opinii în cadrul unor sesiuni și în presa de specialitate.

Să fie mai atent analizate posibilitățile reale existente pentru traducerea în viață a sarcinilor de ordin științific care stau în fața biblioteconomiei noastre. Să creăm un climat cît mai favorabil muncii de cercetare în principalele biblioteci, să orientăm această cercetare spre soluționarea celor mai stringente probleme pe care le ridică activitatea noastră în etapa actuală; să coordonăm cît mai rațional această muncă, pentru a-i conferi maximum de eficiență.

Realizarea la un nivel corespunzător a sarcinilor care ne stau în față impune unirea efortului tuturor specialiștilor noștri, colaborarea strînsă între diferitele rețele de biblioteci. Răspunderea pentru traducerea în viață a acestui dezerat o au Asociația bibliotecarilor din țara noastră, Comisia bibliotecilor din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și, mergînd mai departe, fiecare bibliotecă, indiferent de categoria din care face parte. Exemplul acestei sesiuni este de bun augur; acest început trebuie să fie consolidat, dezvoltat și extins în toate compartimentele și pe toate coordonatele activității noastre.

Bibliotecile sindicatelor în sprijinul educării socialiste a cititorilor

Munca educativă reprezintă o latură importantă a activității organizațiilor sindicale. Recentul Congres al sindicatelor din România a subliniat rolul sindicatelor în organizarea întregii activități cultural-artistice din întreprinderi, instituții, de pe șantiere. Împreună cu Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, care coordonează întreaga viață cultural-artistică din țară, sindicatele poartă răspunderea pentru activitățile care se desfășoară în întreprinderi, în așezămintele de cultură sindicale.

Sarcinile muncii cultural-educative a sindicatelor sînt de o deosebită însemnătate în opera de formare și dezvoltare a conștiinței noi a oamenilor, de lărgire a orizontului lor de cultură. „*Un obiectiv de seamă al activității sindicatelor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., în Cuvîntarea rostită la Congresul sindicatelor — este munca de educare a oamenilor muncii, dezvoltarea conștiinței lor socialiste, cultivarea unei atitudini înaintate față de interesele generale ale societății socialiste, a răspunderii față de bunul mers al întreprinderilor, față de proprietatea socialistă — izvorul bunăstării întregului popor*”¹). Realizarea acestui obiectiv presupune un complex de măsuri care să ducă la o puternică înriurire asupra vieții spirituale a oamenilor și ele au fost formulate cu claritate în Scrisoarea adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român de către Congresul sindicatelor. În această scrisoare, se afirmă „*hotărîrea sindicatelor de a îmbunătăți conținutul și a lărgi conținutul sfera de cuprindere a activității lor cultural-educative de masă, de a-și spori aportul la ridicarea nivelului de conștiință socialistă, dezvoltarea patriotismului și internaționalismului, întărirea disciplinei în muncă, la creșterea pregătirii profesionale și de cultură generală a celor ce muncesc. O mai mare atenție vom acorda propagării sistematice, organizate, a cunoștințelor tehnice și economice, la nivelul înzeestrării cu tehnica nouă și modernizării producției din întreprinderile noastre*”².

Îndrumate și sprijinite de organizațiile de partid, sindicatele au și trecut la înfăptuirea acestor măsuri. Cum e și firesc, bibliotecile ocupă o însemnată pondere în dezvoltarea activităților cultural-educative. Bibliotecarii, ca și toți oamenii muncii, studiază cu profund interes documentele Congresului sindicatelor, căutînd să-și orienteze cit mai judicios activitatea, astfel încît bibliotecile pe care le conduc să aducă o contribuție de seamă la popularizarea politicii partidului, la creșterea nivelului de cunoștințe științifice, tehnice, profesionale și de cultură generală ale oamenilor muncii, la dezvoltarea gustului lor pentru lectură. În colaborare cu bibliotecile tehnice, ele au în preocupare desfășurarea informării și propagandei tehnice în strînsă legătură cu specificul locului de muncă al cititorilor și cu sarcinile de producție ale întreprinderilor. Aflate în incinta întreprinderilor, instituțiilor, în secții, ateliere sau la cluburi, cele aproape 5 000 de biblioteci ale sindicatelor cuprind un fond variat de literatură social-politică, beletristică, de știință și tehnică, însumînd 11 380 000 de volume. An de an, comitelele sindicatelor alocă sume însemnate pentru dotarea acestora cu cărți noi și periodice.

¹ Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul sindicatelor. Scinteia, 35, nr. 6982, 17 mai 1966, p. 1.

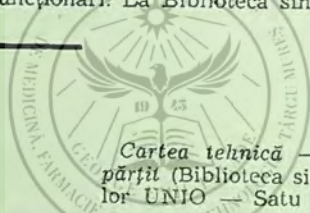
² Scinteia, 35, nr. 6985, 20 mai 1966, p. 3.

Apropierea cărții de locul de muncă al masei de salariați din întreprinderi și instituții pe care o realizează bibliotecile sindicatelor constituie premisa unei rodnice activități educative. În cursul anului trecut, bibliotecile sindicatelor au împrumutat celor un milion și jumătate de cititori peste 9 milioane de volume.

Un studiu efectuat recent în câteva întreprinderi din Capitală și din țară a relevat preocuparea permanentă a comitetelor sindicatelor pentru a asigura bibliotecilor o bază materială optimă. La *Combinatul Siderurgic* din Hunedoara, biblioteca sindicatului — aflată în incinta Clubului „Siderurgistul”, amplasat în Orașul Muncitoresc — dispune de un fond total de 56 710 volume. Colecții bogate au și bibliotecile sindicatelor din alte întreprinderi. Biblioteca sindicatului *Fabricii de Confecții și tricotaje București* posedă 37 000 de volume, Biblioteca sindicatului *Fabricii de pielărie și încălțăminte „Clujana”* din orașul Cluj 23 000 de volume; Biblioteca sindicatului *Uzinelor de mașini agricole „Semănătoarea”* din București 16 000 de volume, iar Biblioteca sindicatului *Uzinelor UNIO* din Satu Mare aproape 11 000 de volume.

Bibliotecile mobile de sectoare, secții sau ateliere, conduse de bibliotecari cu muncă obștească, au apropiat și mai mult cartea de locul de muncă al cititorilor. La *Fabrica de pielărie și încălțăminte „Clujana”*, există 27 astfel de biblioteci mobile, dispunând de un fond — împrumutat lunar — de 100—150 de volume fiecare. Acolo unde distanța față de biblioteca centrală a sindicatului este mai mare ca, de pildă, la *Exploatarea minieră „Săsar”* din Baia Mare, au fost constituite biblioteci mobile cu fonduri mai mari (în medie 250—500 de volume). Cei 300 de cititori de la mina „Sofia” a acestei unități au la dispoziție o bibliotecă mobilă de 1 500 de volume.

Se remarcă în mod deosebit preocuparea bibliotecilor sindicatelor pentru atragerea în rândurile cititorilor a unui număr cât mai mare de salariați — muncitori, ingineri, tehnicieni și funcționari. La Biblioteca sindicatului de la *Exploatarea*

Cartea tehnică — prieten nedeșpărțit (Biblioteca sindicatului Uzinelor UNIO — Satu Mare).

minieră „Săsar“, de pildă, procentul de cuprindere este de 40%, la *Uzinele de mașini agricole „Semănătoarea“* din București, la *Fabrica de pielărie și încălțăminte „Clujana“*, la *Uzinele UNIO — Satu Mare*, el ajunge la 65%—70%.

Bibliotecile sindicatelor amplasate în afara întreprinderilor și-au lărgit întru aia de servire a cititorilor, atrenând la lectură și pe membrii de familie ai salariaților respectivi, inclusiv copiii. Situate în cartiere muncitorești ele au devenit adevărate biblioteci publice ale zonei respective, sporind considerabil contribuția lor la popularizarea și răspândirea cărții. În prezent, bibliotecile sindicatelor pun un accent deosebit pe creșterea indicelui de lectură și a permanențării cititorilor.

Numeroși tineri muncitori înscriși la liceele serale sau la secțiile fără frecvență ale institutelor de învățământ superior solicită tot mai mult în bibliotecile sindicatelor, lucrările cuprinse în programa analitică. A rezultat de aici o colaborare mai strânsă între bibliotecile sindicatelor și cele publice sau universitare. Biblioteca sindicatului *Exploatarea miniere „Săsar“*, de pildă, a obținut pentru cititorii ei, prin împrumutul interbibliotecar de la *Biblioteca centrală universitară din Cluj* și de la *Biblioteca Institutului de mine din Petroșani*, aproape 100 de volume. Și alte biblioteci ale sindicatelor folosesc acest mijloc pentru asigurarea cititorilor cu literatură necesară pregătirii examenelor.

Adresându-se unei mase de oameni cu preocupări și profesii variate, bibliotecile sindicatelor desfășoară o propagandă diferențiată cu cartea în funcție de nivelul de cultură, de preocupările profesionale și de afinitățile literare ale cititorilor, ceea ce a înrăuit, în bună măsură, atragerea la lectură a unui număr mare de oameni. Bibliotecile au organizat numeroase activități cu cartea menite să popularizeze literatura cea mai valoroasă din colecțiile lor și să stărnească noi interese de lectură. La *Uzinele de mașini agricole „Semănătoarea“*, de pildă, muncitorii vizitează cu interes expoziția deschisă de bibliotecă la clubul uzinei pe tema: *45 de ani de luptă a P.C.R. pentru fericirea poporului*, care cuprinde cărți, ziare, afișe, pliante etc. oglindind momente din activitatea și lupta Partidului Comunist Român.

Biblioteca sindicatului *Exploatarea miniere „Săsar“*, preluând inițiativa Bibliotecii regionale Maramureș a organizat un interesant concurs gen „Cine știe, răspunde“ pe tema: *România în viitorii cinci ani*. Concursul, care s-a desfășurat pe ateliere, secții și sectoare, a reunit un mare număr de participanți și spectatori, contribuind efectiv la popularizarea și cunoașterea documentelor celui de-al IX-lea Congres al partidului, a obiectivelor concrete imediate și de perspectivă care stau în fața minerilor băimăreni.

Biblioteca sindicatului *Fabricii de pielărie și încălțăminte „Clujana“* din orașul Cluj a inițiat numeroase acțiuni cu cartea în secții și sectoare pe temele: *Eroicul 16 Februarie 1933; Să cunoaștem lumi necunoscute; Femei eroine oglinzite în literatură și altele*.

Cei 12 membri ai cenaclului literar de la *Uzinele de mașini agricole „Semănătoarea“* din București, vechi și asidui cititori ai bibliotecii, sînt cei mai buni propagandiști ai cărții. Astfel de muncitori, care din cititori au devenit sau năzuiesc să devină ei înșiși scriitori, întîlnim în numeroase întreprinderi și instituții.

Bibliotecile sindicatelor organizează, în timpul liber al cititorilor, tot mai multe acțiuni care se bucură de o vie participare, cum sînt: concursuri „Cine știe răspunde“, simpozioane și medalioane literare, recenzii etc. Sînt folosite, de asemenea, stațiile de radioamplificare și ziarele de uzină pentru popularizarea nouăților intrate în bibliotecă.

Ponderea cea mai mare în propaganda cărților o ocupă diferitele forme ale manifestărilor de masă. Eficacitatea lor se oglindește în numărul mare al salariaților atrași la lectură. Se profilează acum o grijă sporită pentru completarea colecțiilor (coordonată acum de Consiliile locale ale sindicatelor), mai strînsă cooperare între bibliotecile sindicatelor aflate pe teritoriul unui oraș și bibliotecile regionale și raionale. Se manifestă o preocupare intensă pentru adîncirea formelor de muncă individuală cu cititorii, îmbunătățirea metodelor de dezvoltare mai complexă a fondului de publicații, organizarea cataloagelor, introducerea accesului liber la raft. Există, în prezent, preocupări din ce în ce mai accentuate pentru raționalizarea rețelei bibliotecilor sindicatelor, pentru formarea unor unități cu colecții mai mari și mai variate și deservirea întreprinderilor mai mici prin mijlocirea bibliotecilor filiale. Aceste măsuri vor duce, fără îndoială, la satisfacerea cerințelor cititorilor, la realizarea sarcinilor educative potrivit exigențelor actuale.

Horia NESTORESCU

Anii construcției socialiste oglindiți în bibliografia regională

Paralel cu dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei naționale, are loc și un proces de dezvoltare a fiecărei regiuni în parte, pe baza creșterii potențialului industrial, a valorificării condițiilor economice și naturale. Un progres deosebit au cunoscut regiunile mai puțin dezvoltate în trecut, ca urmare a politicii înțelepte a partidului. În Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R., se precizează că: „Datorită politicii de îmbunătățire continuă a repartizării teritoriale a forțelor de producție, regiuni ca Dobrogea, Iași, Mureș-Autonomă Maghiară, Oltenia, Bacău, Argeș, în trecut rămase în urmă, au cunoscut în această perioadă un ritm mediu anual de creștere a producției industriale superior celui pe țară”¹⁾.

Profilul economic al regiunilor țării și, în special, al celor rămase altădată în urmă a suferit modificări în sensul apariției unor noi ramuri industriale, legate de valorificarea unor materii prime nepuse în trecut în valoare, de prelucrarea acestora și a altora aduse din diverse părți ale țării, de atragerea, în industrie, a noi forțe de muncă. Agricultură cunoaște și ea o înflorire deosebită, fiind orientată cu fermitate pe drumul dezvoltării intensive și multilaterale. Asistăm și la o creștere corespunzătoare a nivelului de trai, la dezvoltarea științei, a învățământului, a ocrotirilor sociale — toate acestea oglindind strădanii și munca entuziastă, creatoare, a poporului pentru continua înflorire economică și pentru progresul multilateral al României Socialiste.

Ca urmare, asistăm, pe zi ce trece, la intensificarea preocupărilor pentru

elaborarea unor studii și sinteze având ca obiect experiența colectivelor de muncă și de creație din cadrul unei regiuni. Volumul literaturii despre fiecare regiune a țării (ca și varietatea aspectelor pe care le tratează) crește din ce în ce mai mult, iar valorificarea acestora pune probleme tot mai complexe în fața bibliografilor și documentaliștilor. În lumina acestor considerente, bibliografia — și, în special, cea regională — este chemată să răspundă operativ, și pe cit posibil complet, cerințelor multiple ale informării bibliografice. Ținând pasul cu dezvoltarea științei și culturii, cu amploarea pe care o ia cercetarea științifică, bibliografia regională trebuie să acorde un ajutor calificat instituțiilor, cercetătorilor și oamenilor muncii care lucrează direct în producție, în ceea ce privește exploatarea resurselor naturale, modernizarea conducerii și organizării industriei și agriculturii, popularizarea experienței obținute prin aplicarea celor mai bune metode de lucru.

Biblioteca regională Iași, care se ocupă de mai mulți ani de întocmirea bibliografiei regionale, își completează sistematic fondul regional de publicații, alcătuieste cataloage și indici bibliografici, cu alte cuvinte pune în valoare literatura de interes regional, lucru deosebit de important dacă ne gândim că regiunea Iași, altădată rămasă în urmă, cunoaște astăzi o înflorire deosebită. În legătură cu elaborarea bibliografiei regionale, în fața lucrătorilor din această bibliotecă s-au conturat o serie de probleme asupra cărora vrem să insistăm în materialul de față, probleme cărora, în literatura de specialitate, nu li s-a acordat suficientă atenție.

¹⁾ Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R., Buc., Editura politică, 1965, p. 8.

Nu au fost tratate teoretic, de exemplu, particularitățile bibliografiei regionale, raporturile existente între aceasta și bibliografia națională.

Considerăm că numai lărga discuțare a caracteristicilor bibliografiei regionale în condițiile noastre poate influența pozitiv activitatea bibliotecilor publice în această direcție. Analizând legăturile existente între bibliografia națională și cea regională, reiese că acestea se găsesc într-un permanent raport de întrepătrundere, de condiționare și completare reciprocă. Bibliografia regională — pentru a releva numai un aspect al problemei — procură informații prețioase referitoare la presa locală, la conținutul periodicelor locale, care în bibliografia națională sint reflectate mai puțin. În *Bibliografia periodicelor Republicii Socialiste România*, editată de B.C.S., nu se bibliografiază și publicațiile cotidiene apărute pe teritoriul regiunilor. Dar informațiile din aceste ziare regionale ca și din ziarele de uzină sau raionale sint deosebit de prețioase. Privită astfel, bibliografia regională are o particularitate distinctă; ea constituie un element important în munca tuturor organizațiilor regionale, iar prin urmărirea dezvoltării regiunii în ansamblul ei devine o bază a cercetării istoriei, o parte componentă a acestei activități.

Avându-se în vedere cerințele acestei munci de cercetare se impune delimitarea precisă a sarcinilor ce revin bibliotecilor regionale față de alte biblioteci. În funcție de obiectivele care stau în fața bibliotecilor publice în ceea ce privește informarea bibliografică a oamenilor muncii, de caracterul concret al acestei activități, legat de practica construcției socialiste, considerăm că este absolut necesar ca bibliotecile regionale să-și îndrepte eforturile spre realizarea unei *bibliografii regionale curente*, care ar semna mult mai operativ materialul documentar nou.

Anual se acumulează o mare cantitate de material documentar, răspândit într-un volum imens și variat de lucrări (cărți, reviste, anuare, afișe, ș.a.). Înregistrarea la zi a întregului material care se referă la regiunea Iași constituie astfel o sarcină de primă urgență a bibliografiei regionale curente elaborată de Biblioteca regională.

Aceasta nu înseamnă însă că întocmirea bibliografiei retrospective să fie amânată. Bibliografia retrospectivă necesită mult timp și multă cheltuială de energie. Considerăm că întocmirea

acesteia este mai accesibilă în cadrul bibliotecilor universitare — care posedă cele mai multe lucrări cu privire la istoria regiunii și care au în același timp și dreptul la depozit legal. Probleme mai grele se pun însă în regiunile în care nu există biblioteci universitare sau unde acestea au fonduri mici de publicații. În aceste cazuri, biblioteca regională, putînd fi considerată cea mai mare bibliotecă științifică din regiune, are obligația să se preocupe și de alcătuirea bibliografiei regionale retrospective.

În organizarea activității bibliografice desfășurate la Biblioteca regională Iași, problemele enunțate mai sus au fost rezolvate diferit de-a lungul anilor, ajungîndu-se, în ultimul timp, la ideea că în prima urgență trebuie să fie rezolvată editarea *bibliografiei regionale curente*.

Preocupări în această privință au apărut încă în anul 1959, o dată cu activitatea depusă pentru redactarea lucrării *Dezvoltarea sectorului socialist al agriculturii în regiunea Iași. 1949—1959*. Acest indice bibliografic urmărea să evidențieze succesele obținute pe drumul transformării socialiste a agriculturii în regiunea Iași, în cei 10 ani care au trecut de la istorica Plenară a C.C. al P.C.R. din 3-5 martie 1949. Lucrarea a cuprins aproape 700 de titluri de articole apărute în presă. Colectivul de redactare nu a reușit însă să cerceteze și cărțile în care erau dezbătute problemele enunțate, ceea ce a scăzut mult din valoarea informativă a bibliografiei.

O dată cu redactarea indicelui bibliografic mai sus citat, au fost puse bazele unui fișier regional, care înregistrează și el numai materialele apărute în publicațiile periodice și seriale. În anul 1964, s-a conturat în preocupările noastre necesitatea întocmirii unei ample monografii, care să constituie o oglindă a dezvoltării economice și social-culturale a regiunii. Realizarea unei cooperări cu Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu” din Iași a apărut ca ceva firesc, dată fiind diversitatea problemelor legate de această activitate. Primul pas în vederea constituirii bibliografiei a fost culegerea materialului pe fișe, formîndu-se astfel baza volumelor care vor apare pe parcurs. Colectivul de redacție a stabilit ca bibliografia să apară în trei volume: *Viața politică și social-culturală, Dezvoltarea economică, industrială, agrară, Viața literară în regiune*. Ca un prim rezultat, chiar în

Complet reamenajată, Biblioteca regională Iași oferă cititorilor săi condiții optime pentru lectură.

anul 1964 a apărut indicele *Viața literară în regiunea Iași. 1944 — 1964*.

Celelalte volume vor apare concomitent cu fasciculele semestriale ale bibliografiei regionale curente. În felul acesta, în decurs de câțiva ani, cercetătorul va putea consulta un vast material referitor la toate aspectele legate de istoria regiunii Iași în anii construcției socialismului.

În prezent, Biblioteca regională Iași este depozitara unui catalog regional pe fișe care se întocmește în colaborare cu Biblioteca universității „Mihai Eminescu”. În afară de cărți, în acest catalog sînt oglindite și articolele apărute în culegeri, antologii, reviste, ziare, în publicații seriale etc. Particularitatea distinctă a tuturor lucrărilor avute în vedere o constituie legătura lor cu viața regiunii, adică descrierea unor fapte, evenimente care se petrec pe teritoriul regiunii sau sînt în legătură cu aceasta. Materialul cules se sistematizează conform unei scheme adaptate după manualul de clasificare zecimală pentru bibliotecile publice. Această rezolvare a problemei, și nu una tematică, realizează, printre altele, o mai justă concordanță între cata-

logul regional și sistemul de cataloage existente în bibliotecă.

Schema catalogului regional se compune din două părți principale :

a) *sistematică* (cuprinde grupele de clasificare zecimală 0...91) ;

b) *Personalia* (grupa de clasificare zecimală 92, care, în acest caz, are o importanță principală și nu reprezintă un indice suplimentar ca în manualul de clasificare zecimală pentru bibliotecile publice).

S-au operat unele corective și în tabelele de clasificare zecimală, în scopul unei organizări mai logice, impuse de caracterul bibliografiei. Astfel, diviziunile 32 *Situația politică* și 33 *Situația economică* au fost contopite într-o singură diviziune : *Viața politică și economică a regiunii*.

Problemele de economie industrială au fost grupate împreună cu problemele tehnicii și ale industriei. La fel au fost rezolvate și apropierea dintre diviziunile clasificării zecimale referitoare la economia agrară și la agrotehnică.

A doua parte a schemei — *Personalia* — este separată special, cu scopul de a reflecta nu numai literatura cu

privire la personalitățile locale, ci și lucrările elaborate de acestea și care nu au totdeauna caracter regional.

Caracterizarea acestei grupe (ca și a materialului care trebuie să fie grupat aici) este foarte dificilă. Considerăm că la grupa în discuție trebuie să fie cuprinsă literatura cu privire la personalitățile din regiune ca și lucrările elaborate de acestea, chiar dacă nu au caracter regional. (Lucrările cercetătorilor locali care analizează un fenomen aflat în regiune se găsesc evidențiate în diviziunile corespunzătoare ale fișierului regional). Rezolvarea preconizată de noi are ca urmare o creștere a volumului fișierului și el poate fi completat numai printr-o strânsă cooperare cu toate bibliotecile principale din orașul Iași.

Tot atât de dificilă este alegerea materialului din numărul mare al articolelor comemorative care apar în ziare și în reviste. În acest caz, noi urmărim înregistrarea doar a celor semnate de personalități consacrate. În stabilirea categoriilor de persoane care fac obiectul bibliografiei regionale, avem în vedere numai acele personalități care au activat o perioadă mare de timp în regiune sau au adus o contribuție de seamă la dezvoltarea ei. În această direcție, găsim un ajutor eficient în studierea diferitelor articole consacrate personalităților din regiunea Iași și care au figurat în primele volume ale *Dictionarului enciclopedic român*.

★

În ansamblul activității de informare pe care o desfășoară biblioteca, alcătuirea bibliografiei regionale ocupă un loc de seamă. De altfel, mărirea eficienței bibliografiei regionale depinde de măsura în care ea este integrată organic în fiecare din operațiile care se desfășoară în bibliotecă. Serviciul de organizare a colecțiilor urmărește completarea fondului de publicații cu cele mai importante lucrări care apar și se încadrează în fondul regional. Serviciul de informare bibliografică descrie și sistematizează această literatură în catalogul regional. De altfel, acest serviciu are sarcina expresă de a organiza colaborarea

cu bibliotecile din oraș, atât pentru întocmirea catalogului regional pe fișe, cât și a bibliografiei regionale tipărite.

Serviciul de relații cu cititorii asigură, prin sălile de lectură și prin secția de împrumut, deservirea cititorilor cu literatura care privește regiunea Iași. În cadrul acțiunilor închinete împlinirii unui an de la Congresul al IX-lea al partidului se întocmesc albume tematice, expoziții de cărți pe teme: *Să ne cunoaștem regiunea, Dezvoltarea industriei în regiunea Iași* etc. De asemenea, se organizează numeroase alte activități de informare operativă a cititorilor.

În cinstea celei de-a 45-a aniversări a P.C.R., la Biblioteca regională Iași a fost organizat un ciclu de expoziții intitulat *Sub steagul partidului biruitor*. Pe lângă materialele expuse și care ilustrează istoria partidului de-a lungul celor 45 de ani de existență, s-a acordat atenție și evidențierii lucrărilor care se referă la activitatea desfășurată de organizația regională de partid.

Vedem deci că sarcina popularizării literaturii regionale revine fiecărui serviciu al bibliotecii. Considerăm această ca un element foarte important al informării bibliografice a cititorilor, al educației lor patriotice.

Cu toate acestea, în întocmirea și folosirea bibliografiei regionale, persistă unele lipsuri. Trebuie să fie mărită considerabil legătura Bibliotecii regionale Iași cu celelalte biblioteci mari din oraș, cu instituțiile științifice și de cercetare. Prin ridicarea activității bibliografice locale la nivelul cerințelor actuale, Biblioteca regională Iași va contribui la evidența măturii scrise despre realizările epocii noastre în această parte a țării, despre faptele și eforturile oamenilor muncii din regiunea noastră în construcția socialistă.

În acest mod, bibliografia regională întregeste bibliografia republicană, lărgindu-i capacitatea de oglindire, de evidențiere și popularizare până la publicațiile cu o arie de circulație restrânsă.

Constantin GILEA și Liviu MOSCOVICI

Bibliografia de recomandare

Bibliografia de recomandare este o formă obișnuită de popularizare a publicațiilor, de neîncut în activitatea zilnică a bibliotecilor publice. Acestea întocmesc sau folosesc indici, liste, planuri de lectură și alte forme bibliografice, ușurându-și în acest fel munca de îndrumare a lecturii.

Din păcate, nu dispunem de studii mai aprofundate care să analizeze multiplele probleme ale bibliografiei de recomandare românești. Cele câteva lucrări traduse, meritorii la timpul lor, expun teorii, păreri, exemple din literatura de specialitate a altor țări. Credem că am neglijat prea multă vreme propria experiență în această direcție, omițând, într-un fel, condițiile concrete ale muncii bibliotecilor din țara noastră. Așa ne și explicăm unele confuzii care persistă în legătura cu bibliografia de recomandare, cit și o folosire uneori defectuoasă a acestui gen de materiale.

După atîția ani de activitate avem suficientă experiență pentru a ne spune și noi cuvîntul, lucru pe care ar trebui să-l facem mai ales în coloanele revistei de specialitate. Ce este bibliografia de recomandare, care sînt principiile și metodele ei, cum este folosită în activitatea bibliotecii? — iată probleme care își așteaptă cam de mult rezolvarea. Și facem această afirmație întemeiați pe faptul că, în momentul de față, situația bibliografiei de recomandare stă încă sub semnul unor incertitudini și improvizatii, atît de terminologie, cit și de conținut. O dezbatere pe marginea bibliografiei de recomandare devine, în felul acesta, necesară.

În articolul de față vom căuta să analizăm unele aspecte ale bibliografiei de recomandare, să precizăm caracterul ei specific, convinși fiind că și alți bibliografi nu vor întîrzia să-și spună părerea.

Mai întîi, o precizare a termenului

Bibliografia de recomandare constituie un *domeniu distinct*, neputînd fi confundată cu alte domenii ale bibliografiei. Această precizare este imperios necesară avînd în vedere o serie de caracteristici care o separă de alte genuri bibliografice, de bibliografia de evidență și înregistrare, bibliografia specială, chiar de așa-numita bibliografie selectivă. În ceea ce privește ultima categorie, trebuie să menționăm următoarele: este adevărat că bibliografia de recomandare are un caracter selectiv; cu toate acestea, n-o putem identifica cu bibliografia selectivă pentru simplul motiv că bibliografia de recomandare are ca criteriu unic de selecție valoarea publicațiilor și, în plus, un principiu pe care noi l-am numit *al adevărului*, adică al alegerii publicațiilor conform pregătirii și cerințelor diferitelor categorii de cititori.

Abordînd astfel problema definirii acestei noțiuni, noi credem că vom putea deosebi mai tranșant bibliografia de recomandare de alte genuri bibliografice, nemaiconfundînd o listă oarecare de publicații cu ceea ce numim îndeobște bibliografie de recomandare. „A recomanda” înseamnă, în definitiv, a indica ce-i mai bun și mai „potrivit”, și nu a etala cîteva zeci sau sute de titluri după diferite alte criterii. Într-o listă de recomandare care ar trebui să cuprindă opere literare consacrate, să zicem, satului nou, socialist, vom *recomanda* numai acele lucrări care prin conținutul și valoarea lor artistică pot face obiectul lecturii unui grup sau altuia de cititori.

Mulți însă consideră acest criteriu ca nefiind cu totul justificat, mai ales în cazul lucrărilor ceva mai mari, cum ar fi indicii bibliografici de recomandare. Această „teorie” ar fi într-un fel adevărată dacă ea nu ar duce la o specie de bibliografii (cum, de altfel, întîlnim deseori) în care criteriul selectivității este foarte larg, atît de larg încît se transformă într-o interminabilă listă de titluri, veritabilă prezentare a întregii literaturi „despre”. Sîntem de acord că indicele se adresează cititorului „calificat”, doritor să studieze serios o anumită problemă. Bibliograful îi indică publicații care oglindesc tema respectivă sub diferitele ei aspecte, rămînd ca cititorul să-și aleagă singur publicațiile. Dar de aici și pînă la a recomanda totul sau aproape totul, fără alegere, este o distanță apreciabilă.

Cum se asigură însă accesibilitatea bibliografiei de recomandare? Aici trebuie să subliniem importanța deosebită pe care o prezintă modul în care știm să precizăm *destinația* lucrărilor bibliografice de recomandare. Socotim că o lucrare cu cit se adresează unui grup mai *precis stabilit*, cu atît este mai eficace. În această

privință, bibliotecarul trebuie să-și cunoască foarte bine *beneficiarii*. Unele liste bibliografice sau planuri de lectură care se adresează tuturor, n-au pină la urmă nici un destinatar.

De asemenea, nu putem nesocoti caracterul *pedagogic* al bibliografiei de recomandare, caracter pe care îl subliniază structura deosebită a lucrărilor (o structură oarecum didactică), prezența unor îndrumări de lectură, adnotări etc. Indicațiile metodologice cuprinse într-un plan de lectură, de pildă, au rolul de-a învăța pe cititor și cum să citească, în ce succesiune. Mai mult chiar, bibliografia de recomandare poate să formeze interesul pentru un anumit domeniu sau o anumită temă. Este cazul multor cititori care nu au interese de lectură clar exprimate și cărora bibliografia de recomandare poate să le deschidă pofta de lectură, curiozitatea pentru un anumit subiect sau temă.

În această privință, un rol deosebit îl au adnotările. Într-un fel, adnotarea trebuie să exprime în cât mai puține cuvinte, cât mai multe lucruri (despre autor, temă, gradul de accesibilitate etc.). În multe din lucrările bibliotecilor noastre întâlnim adnotări inteligente, clare, frumos întocmite; în altele însă, ele se prezintă ca niște rezumate mai mult sau mai puțin confuze. Acestea din urmă nu numai că incurcă pe cititorul care ar vrea să afle ceva despre o publicație, dar îl și îndepărtează. Cum mai putem trezi interesul unui cititor pentru o carte sau un articol dacă adnotarea lor într-un stil necorespunzător îl face pe acesta să nu mai înțeleagă nimic? De multe ori deschidem un indice sau un plan de lectură pe o temă care pentru moment nu ne interesează. Cu toate acestea, o carte poate să ne atragă atenția tocmai prin adnotarea inteligentă, în termeni proprii, clari, cu care bibliograful a însemnat-o. Acest lucru se referă deosebi la operele literare. Nu de puține ori întâlnim adnotări de genul: „Lucrarea descrie (înfățișează, prezintă etc.) un episod din viața grea a clasei muncitoare în trecut...” sau „...aspecte din viața satelor noastre înainte de Eliberare...” ș.a.m.d. Nu trebuie să uităm însă că au apărut nenumărate opere literare care „descriu” viața oamenilor muncii în trecut. Prin ce se deosebește opera bibliografiată de alte lucrări pe aceeași temă, despre ce „episod” e vorba, ce valoare are opera? — iată tot atâtea întrebări la care cititorul caută răspuns.

Exemplele nu ne lipsesc. Ele confirmă concepția greșită, mărturisită sau nemărturisită, a unor bibliotecari după care adnotarea este fie „povestirea” cărții, fie ceva care trebuie să aducă cu o lozincă pe care o lipim în josul unui titlu.

O problemă controversată: planul de lectură

Tot din necunoașterea specificului bibliografiei de recomandare provin și unele confuzii în tratarea diferitelor tipuri de bibliografii de recomandare. Departele de a avea un aspect rigid, clasificarea lucrărilor bibliografice trebuie totuși să respecte unele reguli la care, din păcate, nu toți se supun. Ce este o listă bibliografică (unii pomenesesc și de o listă bibliografică simplă), ce este un plan de lectură sau un indice? Există multe păreri. De aceea, credem că revista noastră ar trebui să inițieze un schimb de opinii asupra acestei probleme, pentru a se evita pe viitor acele *qui-pro-quo-uri* bibliografice, amestecuri inedite de specii, care se vor cînd liste bibliografice, cînd planuri de lectură, cînd indici.

Nu pledăm pentru o separație netă între aceste tipuri de lucrări, totuși, socotim că o cunoaștere mai precisă a caracteristicilor fiecărei forme sau tip de lucrare bibliografică înlesnește întocmirea lor, stabilirea destinației, conținutului și întinderii lor.

Dacă ar fi să luăm o specie atît de cultivată cum este planul de lectură, vom constata moduri de întocmire și folosire a lui dintre cele mai variate.

Cititorului care nu are formată deprinderea unei munci sistematice cu cartea, care folosește destul de greu un instrument bibliografic, care își formează abia acum deprinderile de lectură, bibliograful trebuie să-i indice cărțile cele mai necesare, iar dintre ele, pe cea cu care trebuie să înceapă. Asemenea lucrare bibliografică se numește plan de lectură. Dar aceasta numai pe hîrtie. În fapt, avem de-a face de multe ori cu culegeri de titluri, alese fără o cercetare minuțioasă a publicațiilor, orînduite „alfabetic”, pe teme foarte largi („În lumina științei”, „Literatura noastră nouă” etc.).

Pomeneam de aranjarea alfabetică a materialului bibliografic. Dacă acest criteriu este perfect valabil în cazul altor lucrări bibliografice, în cazul bibliogra-

fiei de recomandare, el nu mai corespunde. Nu se contrazice oare însăși ideea de plan de lectură printr-o asemenea aranjare a referințelor? Noi credem că da. Structura defectuoasă a acestor planuri face ca cititorul să nu știe cu ce carte trebuie să-și înceapă lectura, în ce ordine trebuie să citească publicațiile recomandate. Dintr-o pornire pur formalistă, unii bibliotecari „aleg” pentru planurile de lectură cărțile care le cad în mână sau despre care au aflat câte ceva, când tocmai fiind vorba de un „minimum” de literatură, cel mai necesar și mai valoros din punctul de vedere al cerințelor cititorului, el ar trebui să dea dovadă de un discernământ cu mult sporit. În această privință, apelul bibliotecarului la specializist se impune de la sine. Cine ar putea hotărî asupra utilității, gradului de dificultate, acurateței informațiilor conținute într-o publicație, decît chiar omul care are o pregătire superioară în acest domeniu? În fond, planul de lectură este mijlocul cel mai simplu (nu simplist), de inițiere, cu ajutorul cărții, într-un anumit domeniu. Cu atît mai mult, publicațiile care sînt recomandate, nivelul lor științific-informativ, ordinea în care sînt prezentate au o importanță deosebită.

Și cîteva amănunte „tehnice”

Satisfăcînd cerințele cele mai diverse ale cititorilor, bibliografia de recomandare trebuie să aibă un mare grad de claritate, să fie ușor consultabilă și să conțină informații „la obiect”. O referință trebuie să indice *exact* ceea ce trebuie să constituie obiectul lecturii. Aceasta se traduce prin indicarea paginii, capitolului sau subcapitolului unde se găsește textul ales, astfel încît parcurgerea paginilor indicate să nu ceară un timp mult prea îndelungat. Cazul unor lucrări în care sînt recomandate publicații voluminoase, chiar dacă cititorul are nevoie doar de lectura unui capitol sau numai a unei pagini, contravine scopului bibliografiei de recomandare.

În indicele *Muncile agricole de primăvară* (Biblioteca regională Suceva) sînt indicate, pe capitole, o seamă de publicații (mai ales broșuri) pentru uzul lucrătorilor din agricultură. Alături de acestea, apar însă și publicații mai mari, ca: *Igiena animalelor domestice* (555 p.), *Cresterea animalelor* (528 p.), *Pomicultura specială* (562 p.) ș.a.m.d. N-avem nimic împotriva recomandării acestor lucrări, ele ar fi trebuit însă să aibă indicat *exact* capitolul sau paragraful propus atenției cititorilor. Același lucru îl putem spune și despre bibliografia întocmită de Biblioteca regională Brașov: *Partidul — organizatorul și conducătorul luptei pentru desăvîrșirea construirii socialismului*, a cărei compoziție este cel puțin bizară. Nu credem că un cititor, cu oricîtă bunăvoință, ar putea să înțeleagă ceva din înșiruirea arbitrară a titlurilor, în care documentele de partid și articolele din peridice sînt orînduite la întîmplare.

Alt exemplu de cum nu trebuie indicată o publicație (din multe altele) ni-l oferă materialul bibliografic *În sprijinul întăririi economico-organizatorice a cooperativelor agricole de producție* (Biblioteca regională Ploiești) în care figurează o asemenea „recomandare”: *Agricultura socialistă organ al Consiliului Superior al Agriculturii*. Atît și nimic mai mult!

★

În încheiere, cîteva cuvinte despre tematica lucrărilor bibliografice de recomandare.

Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile regionale și raionale publică în fiecare an zeci de lucrări bibliografice. Mai continuă însă să existe „pete albe”, interese de lectură, preferințe ale diverselor categorii de cititori neacoperite sau lucrări care se suprapun. Credem de aceea că reactualizarea ideii unui plan republican al bibliografiei de recomandare este mai mult decît binevenită. Ar fi de dorit ca el să cuprindă o mai mare diversificare tematică, să ancoreze mai mult în actualitate eforturile bibliografilor noștri, astfel încît să fie posibilă o corelare mai strînsă a tematicii cu sarcinile actuale ce stau în fața bibliotecilor publice din țara noastră.

Costache OLĂREANU

Raționalizarea evidenței și circulației materialelor intrate în Biblioteca Academiei

Asigurarea condițiilor pentru consultarea cât mai rapidă a materialului documentar necesar activității de cercetare a oamenilor de știință, înformarea operativă a acestora asupra realizărilor științei și tehnicii moderne au adus în atenția lucrătorilor din Academia Republicii Socialiste România și problemele reorganizării formelor de evidență a publicațiilor, de la primire și pînă la depozitare. Se impunea raționalizarea operațiilor de recepționare și simplificarea formelor de inventariere și predare a materialului pe parcursul prelucrării lui, asigurându-i-se, totodată, securitatea, precum și evidențierea corespunzătoare în actele contabile.

Găsirea unor forme de evidență simplificate a preocupat pe specialiștii Bibliotecii noastre de mai mulți ani. După apariția H.C.M. nr. 1542 din 29 decembrie 1951, care prevede aplicarea unor „forme unice de evidență și de statistică în toate bibliotecile științifice, documentare, de masă și școlare”, Biblioteca Academiei a introdus, fără o adaptare prealabilă, metode și instrumente de lucru care, cu timpul, s-au dovedit greoaie pentru un volum de circa 200 000 de unități de evidență bibliotecară intrate pe an și au început chiar să frîneze mersul operațiilor de prelucrare. Normele interne privind gestionarea fondurilor din bibliotecile Academiei, elaborate în 1959, pe baza instrucțiunilor Ministerului de Finanțe, au consfințit, la rîndul lor, această situație. Urmărind întărirea răspunderii materiale a diferitelor servicii, aceste norme au preconizat evidențe paralele și forme de predare-primire între colectivele de lucru care întîrziu enorm circuitul cărții spre cititor. For-

mele de evidență pentru fondul de imprimare al Bibliotecii Academiei erau atunci următoarele :

— *cărțile* intrate pe cale de schimb internațional erau descrise individual într-un registru al Serviciului de schimb cu străinătatea. Aceleași cărți erau din nou înregistrate la Serviciul procurării publicațiilor, ca și cele soșite pe celelalte căi de achiziții : o dată global, în registrul de mișcare a fondului, unde se păstra evidența primară, iar apoi, titlu cu titlu, într-un așa-zis „inventar pe proveniențe”, de fapt un jurnal anual, destinat evidenței individuale. Ajunse la Serviciul catalogării cărților, ele se evidențiau în adevăratul inventar al fondului de cărți, în registrul topografic, iar dubletele se consemnau încă o dată, în registrul de inventariere a dubletelor. Pe parcursul prelucrării, cărțile erau predate cu un borderou nominal de predare-primire între Serviciul schimbului cu străinătatea și Serviciul de procurare a publicațiilor și cu un alt borderou nominal de predare-primire între Serviciul de procurare și Serviciul de catalogare a cărților. După catalogarea cărților, cotele se înscriu pe acest dan urmă borderou, în dreptul fiecărui număr de inventar, după care un exemplar din borderou se întorcea la Serviciul de procurare a publicațiilor, care trecea aceste cote în jurnalul anual pe proveniențe, în dreptul fiecărui titlu. Printr-un al treilea borderou nominal de predare-primire, cărțile erau predate depozitelor de unicate și dublete de către Serviciul de catalogare a cărților ;

— *publicațiile periodice* intrate în Bibliotecă se înscriu la Serviciul de procurare a publicațiilor într-un așa-zis registru inventar, de fapt un jur-

nal anual pe proveniențe, iar apoi în cartoteci. Pentru titlurile sosite prin schimb, aceste cartoteci dublau fișierul păstrat la Serviciul schimbului cu străinătatea. Toate aceste evidențe dublau, la rândul lor, registrul topografic al periodicelor de la Serviciul de catalogare a periodicelor, precum și o parte din cartotecile pe care acest serviciu le ținea la zi, pe lângă cataloagele de periodice ale Bibliotecii. Predarea și primirea periodicelor de la un serviciu la altul și în depozite se asigurau, ca și la cărți, cu borderouri nominale;

— pentru *celelalte fonduri* — manuscrite, documente, gravuri, desene, fotografii, monede, medalii, hârti, partituri etc. — Serviciul de procurare a publicațiilor ținea la zi registrul de mișcare a fondului, în care materialele erau înregistrate global, precum și jurnalele anuale pe proveniențe, în care se trecea fiecare piesă în parte, fără însă a se da date complete, aceasta presupunând studierea științifică a materialului. Adevărata înregistrare a colecțiilor speciale se realiza abia în registrul inventar păstrat la serviciul care prelucra fondul respectiv. Dacă, în cazul fondului de cărți, legătura între locul publicației în depozit și jurnalul anual pe proveniențe se asigura prin înscrierea, în acest jurnal, a cotei de pe borderourile restituite de Serviciul de catalogare a cărților, la celelalte fonduri nu exista nici o legătură între așa-zisul inventar (respectiv, jurnalul anual de la Serviciul de procurare a publicațiilor) și poziția piesei din fondul respectiv.

Izbindu-se de aceste forme greoaie, care întârziu punerea la dispoziția cititorilor a imprimatelor intrate în Bibliotecă, în medie până la o lună pentru periodice și până la câteva luni pentru cărți, bibliotecarii au propus, în ultimii ani, numeroase simplificări. Adoptarea unora dintre propunerile a dus la suprimarea registrelor paralele de înregistrare individuală a cărților sosite sub formă de schimb de la serviciul Schimbului cu străinătatea și Serviciul procurării publicațiilor, la concentrarea operațiilor de recepționare, inventariere și catalogare a periodicelor (cu excepția revistelor sosite prin schimb internațional) și, în fine, la desființarea, în 1963, a registrului de mișcare a fondurilor. Această din urmă măsură a fost luată pe con-

siderentul că R.M.F., în forma în care era conceput, cu rubrici pe materii și pe limbi, nu reușea să îndeplinească funcțiile de evidență statistică în Biblioteca Academiei, unde, volumul intrărilor este foarte mare, iar materialul extrem de variat. Completarea registrului implica, deci, o muncă migăloasă, care se dovedea inutilă.

Măsurile de raționalizare adoptate au reușit să reducă timpul de prelucrare a periodicelor în medie până la 7 zile, iar pe cel de prelucrare a cărților până la circa șase săptămâni.

O dată cu înființarea Centrului de documentare științifică al Academiei, care își procură documentele primare prin intermediul Bibliotecii Academiei, precum și cu sporirea sarcinilor ce revin acestei instituții în sprijinirea cercetării științifice, un astfel de ritm de prelucrare s-a dovedit, la rândul său, cu mult sub nivelul cerințelor. Simplificările parțiale, aplicate ici și colo formelor de evidență a publicațiilor, de la primire și până la depozitare, nu puteau da rezultate satisfăcătoare. Se impunea eliminarea radicală a tuturor operațiilor inutile, adaptarea întregului proces de muncă noilor cerințe și elaborarea unui sistem simplu și rațional care să garanteze, în același timp, securitatea materialului.

După studierea amănunțită a fiecărui instrument de lucru, a volumului de muncă pe care îl reclamă și a scopului căruia îi răspunde, după analiza fiecărei operații în parte și a procesului tehnologic în ansamblu, conducerea Bibliotecii a definitivat, pe baza unor consultări și experimentări, un nou sistem de circulație și de prindere în evidență a materialelor intrate în Bibliotecă. Acest sistem se integrează într-o nouă concepție de organizare a Bibliotecii, bazată pe principiul funcțional, care a dus la regruparea pe secții a serviciilor organice legate între ele. Au luat naștere astfel următoarele secții: *Completarea fondurilor de publicații și colecții speciale; Organizarea fondurilor de publicații și a cataloagelor; Colecții speciale; Consultarea și conservarea publicațiilor; Bibliografie.*

Pentru aplicarea noului sistem de circulație și evidență, au fost create condiții corespunzătoare. În cadrul Secției de completare a colecțiilor, au fost regrupate forțele de muncă angrenate în procesul de recepționare, inventariere și repartizare a publicațiilor (anterior, acestea prelucrau se-

parat, la Serviciul de procurare a publicațiilor și la Serviciul schimbului cu străinătatea, materialele sosite pe căi de achiziții diferite), alcătuiindu-se un singur *Serviciu de primire și repartizare a publicațiilor și a colecțiilor speciale*. S-a procedat apoi la o redistribuire a spațiului și la plasarea acestui serviciu în imediata vecinătate a serviciilor de catalogare a cărților și a periodicelor. În acest fel, procesul de prelucrare a imprimatelor se desfășoară pe un singur etaj al clădirii și nu în clădiri și la nivele diferite ca pînă acum. Noua amplasare permite fiecăruia dintre cele trei servicii să efectueze numai operațiile care îi revin din punct de vedere funcțional, înlesnește simplificarea formelor de predare-primire a materialului și reducerea operațiilor de transport intern.

În noua concepție, Serviciul de primire și repartizare a publicațiilor și colecțiilor speciale este un imens rezervor al tuturor materialelor care intră în Bibliotecă prin: depozit legal, achiziții din țară și din străinătate, schimb intern și internațional, donații din țară și de peste hotare. Excepție fac periodicele comandate sau sosite prin depozit legal, care sînt prelucrate integral la Serviciul de catalogare a periodicelor, potrivit metodei simplificate introduse în 1963.

Serviciul de primire și repartizare a publicațiilor recepționează materialele pe baza actelor însoțitoare și întocmește acte pentru cele intrate fără act însoțitor, prinde întreg materialul într-o evidență globală, în care consemnează căile de achiziție, precum și celelalte date statistice necesare evidenței fondurilor Bibliotecii, asigură evidențierea lui și în actele contabile ale instituției, repartizează materialul pe fonduri și îl predă destinatarilor sub semnătură pe act, fișe sau borderouri. Dacă publicațiile sînt destinate fondurilor Bibliotecii centrale, se indică, la predare, și poziția fiecărei piese în fondul respectiv.

Inventarierea individuală, corectă, completă, se face pe fonduri, de către serviciile care prelucrează aceste fonduri. Ea corespunde, la imprimată, cu descrierea bibliografică din cataloage, iar la colecțiile speciale se efectuează pe baza unor date identificate în mod științific. Aceasta este singura inventariere după care se poate rea-

liza controlul depozitelor fondurilor respective.

Pentru a-și desfășura activitatea, Serviciul de primire și repartizare folosește următoarele instrumente de lucru :

— un *registru de evidență globală*, care cuprinde următoarele rubrici : numărul curent, data, proveniența materialului, numărul și data actului însoțitor, numărul total de exemplare și valoarea lor globală, fondul la care a fost repartizat materialul, cu specificarea numărului de exemplare și a valorii : *fondurile Bibliotecii centrale* (cărți, periodice, publicații catalogate în grup, gravuri, desene, fotografii, reproduceri, albume, atlase, hărți, microfilm, diafilme, manuscrise, documente, arhivă, monede, medalii, timbre, discuri, partituri) ; *fondurile bibliotecilor din unitățile Academiei*, precum și un *fond disponibil pentru alte biblioteci din țară* ;

— *fișierul cărților comandate sau cerute prin schimb*, precum și *cartoteca publicațiilor periodice obținute pe baza schimbului internațional* cu publicațiile Academiei Republicii Socialiste România ;

— *arhiva actelor întocmite de serviciu cu ocazia recepționării materialelor*, precum și *arhiva situațiilor cumulative destinate evidențierii în contabilitate a publicațiilor intrate* ;

— *arhiva actelor de predare a publicațiilor destinate altor unități ale Academiei*. În prezent, se studiază mai multe forme de predare care să înlocuiască borderourile folosite curent pentru acești destinatari.

Serviciul este format din două colective : *Colectivul de primiri și depozit legal* și *Colectivul de repartizare a publicațiilor și colecțiilor speciale*. Sarcinile primului colectiv sînt repartizate în așa fel încît fiecare salariat să lucreze întreg materialul sosit dintr-un grup de țări, separînd însă evidența scriptică a fiecărei căi de achiziții în parte. Cel de-al doilea colectiv predă materialul intrat diferitelor fonduri din Biblioteca centrală, precum și celorlalte biblioteci din unitățile Academiei și ține evidența globală a acestui material.

Lucrările Serviciului se desfășoară după cum urmează :

Publicațiile sosite se recepționează zilnic, prin confruntarea lor cu actul însoțitor. Pentru cele intrate fără act, pe cale de schimb sau donații, se întocmesc procese-verbale globale de

recepție, semnate de un delegat al Serviciului de primire și repartizare și de un delegat al Serviciului de schimb cu străinătatea. Materialele se stampilează, iar apoi se împart, după forma editorială, pe fonduri.

Periodicele sosite prin schimbul internațional (singurele care trec prin acest serviciu) se trec deîndată în cartotecă. Cele destinate Bibliotecii centrale se predau, în aceeași zi, Serviciului de catalogare a periodicelor, cu semnătura pe fișa titlului respectiv, iar celelalte, destinate unităților Academiei, se predau, pe bază de liste, de către colectivul de repartizare.

Pe cărțile intrate prin diferite căi de achiziții, se specifică numărul actului însoțitor și poziția din act. În cele destinate fondului central de cărți, se introduc fișe sumare cu aceleași date. Apoi, cărțile se predau, cu semnătură pe actul însoțitor, colectivului de organizare a partizilor din cadrul Serviciului de catalogare a cărților. Aici, ele primesc cota, iar unicatele sînt inventariate în registrul topografic al cărților — adevăratul lor registru inventar. Dubletele sînt trecute într-un registru separat. Colectivul este obligat să restituie în cel mai scurt timp Serviciului de primire și repartizare fișele sumare ale cărților, completate cu cota topografică, spre a fi trecută în actul însoțitor, în dreptul titlului respectiv.

Cărțile destinate celorlalte biblioteci din unitățile Academiei sînt predate de către Serviciul primiri pe bază de borderouri.

Pe celelalte materiale intrate în Bibliotecă (publicații catalogate în grup, manuscrise, documente, stampe, hărți, note muzicale, discuri etc.), se notează numărul actului și poziția din act a piesei respective. Predarea pe fonduri se face cu semnătură pe actul însoțitor și cu specificarea numărului de inventar din fondul respectiv. În felul acesta, se asigură, și pentru fondurile de colecții speciale, o legătură directă între actul însoțitor și poziția piesei în depozit.

Pentru un grup de acte din aceeași proveniență, se alcătuiește, periodic, o situație cumulativă, cu specificarea căii de achiziții, a numărului actului, a felului materialului intrat, a cantității și valorii lui și a fondului căruia i-a fost repartizat. Aceste situații cumulative se înscriu în registrul de evidență globală, iar apoi se predau Serviciului contabilității, îm-

preună cu actele care au însoțit materialul, completate cu numerele de inventar ale diferitelor fonduri (cu cotele topografice pentru cărți).

În Serviciul de primire și repartizare a publicațiilor, mai intră și materiale care, prin nivelul lor, nu corespund profilului colecțiilor din bibliotecile Academiei. O comisie de triere, numită de conducerea Bibliotecii, repartizează acest material disponibil, care poate face obiectul unui schimb intern sau al unor donații către alte biblioteci din țară.

Introducerea acestui sistem a permis eliminarea unui șir de operații duble, de evidențe inutile. Astfel, au fost suprimate registrele jurnal pe proveniențe, care reclamau un mare volum de muncă, dublind adevăratele registre inventar ale colecțiilor Bibliotecii, fără însă să asigure controlul direct de la inventar la poziția materialului în depozit. O dată cu aceasta, a fost suprimată și munca migăloasă de trecere a cotelor de pe borderourile de predare-primire în aceste jurnale. Au fost desființate, de asemenea, borderourile de predare-primire între colectivele de recepție și serviciile de catalogare sau cabinetele de colecții speciale.

Prin aceste măsuri, s-a putut reduce timpul de prelucrare a unui periodic la câteva ore, revistele fiind puse la dispoziția cititorilor chiar în ziua sosirii în Bibliotecă, iar timpul de prelucrare al unei cărți la 10—7 zile.

Pe lângă grăbirea ritmului de prelucrare a publicațiilor, noul sistem asigură și un control temeinic asupra materialului, prin legătura directă a actului cu poziția materialului din depozit. El permite, de asemenea, păstrarea unei evidențe statistice suficiente de complete a fondurilor Bibliotecii.

Un alt avantaj care merită a fi menționat este asigurarea unei inventarierii conforme cu regulile bibliografice folosite în cataloagele bibliotecii și care, și în cazul colecțiilor speciale, prezintă garanțiile științifice necesare.

Raționalizările descrise mai sus se încadrează într-un ansamblu de măsuri organizatorice pe care Biblioteca Academiei este pe cale să le adopte, pentru a răspunde cu mai multă eficiență și operativitate sarcinilor ce-i revin în vederea sprijinirii activității de cercetare științifică.

Alice STERESCU

ORGANIZAREA CIRCULAȚIEI CĂRȚII ÎN TOATE SATELE COMUNEI

BIBLIOTECA COMUNALĂ — INSTITUȚIE DE CULTURĂ A ÎNTREGII COMUNE

Articolul despre ameliorarea muncii cu cartea în mediul rural, apărut în numărul 12 din 1965 al publicației noastre de specialitate*), este una dintre acele sinteze care relevă importanța orientării permanente a revistei spre studiul aspectelor majore ale organizării și desfășurării muncii cu cartea. Materialele de acest gen aduc mari servicii bibliotecilor, le creează o bază mai largă de evaluare a activității prin prisma cerințelor de astăzi. Problemele abordate în articol s-au bucurat de mult interes și în rândul bibliotecarilor din Regiunea Banat. În urma dezbaterilor desfășurate la Biblioteca regională, s-a inițiat un complex de măsuri capabile să ducă la perfecționarea relațiilor dintre bibliotecile comunale și bibliotecile satești afiliate, la îmbunătățirea activității de servire cu cărți a populației de pe întreg teritoriul comunei.

Prima dintre aceste măsuri a fost organizarea unui seminar regional, la care au participat directorii și metodiștii bibliotecilor raionale și orașenești. Din materialele prezentate de către Serviciul metodologic al Bibliotecii regionale și de către directorii bibliotecilor raionale Arad și Oravița, precum și din discuții, s-au conturat numeroase concluzii. S-a remarcat că cele 216 biblioteci satești afiliate din regiunea noastră au adus contribuții reale la stimularea lecturii populației de la sate, dar că posibilitățile lor în această direcție nu au fost puse suficient în valoare, datorită, mai cu seamă, carențelor manifestate în organizarea și desfășurarea muncii acestor unități. Unele biblioteci filiale sînt lipsite de o bază materială suficient de mulțumitoare (încăpere proprie, mobilier). În numeroase unități, fondul de cărți nu este utilizat la nivelul pretențiilor de lectură ale populației satești; el nu stîrnește decît în mică măsură interesul cititorilor, multe cărți fiind învechite. În cursul anului trecut, unele biblioteci afiliate au primit puține cărți (cu toate că Biblioteca regională a repartizat acestor unități o anumită sumă pentru achiziții de publicații), iar cărțile trimise de Colectura regională au fost reținute la bibliotecile comunale. Sursele locale pentru completarea colecțiilor nu au fost folosite decît în mică măsură.

La aceste neajunsuri, se adaugă fluctuația de cadre, lipsa de continuitate în muncă și insuficienta stăpînire de către bibliotecarii satești a cunoștințelor de bază în domeniul muncii cu cartea, slabul interes pe care mulți dintre ei îl manifestă în această direcție, între altele fiindcă nu s-au găsit încă forme de stimulare corespunzătoare a activității lor la bibliotecă. Se observă, de asemenea, mari deficiențe în evidența și gestionarea colecțiilor.

În bună parte, dificultățile de mai sus se datoresc atît bibliotecarilor satești, care și-au asumat, totuși, obligația de a organiza și desfășura munca cu cartea la data luării în primire a respectivelor biblioteci filiale, cît și bibliotecarilor comunali și metodiștilor. Bibliotecarii comunali, răspunzători de activitățile cu

* Grünberg, A. *Organizarea circulației cărții în toate satele comunei*. Căluza bibliotecarului, 18, nr. 12, dec. 1965, p. 737-743.

cartea pe întreg teritoriul comunei, nu și-au îndeplinit sarcinile care le revin în sprijinirea filialelor, cei mai mulți limitându-se la culegerea datelor privind rezultatele acestor unități.

Măsurile indicate în încheierea seminarului sînt acum în curs de aplicare. Ele vor duce, în mod cert, la lichidarea neajunsurilor mai sus remarcate și care au avut repercusiuni defavorabile asupra muncii cu cartea la sate. În fiecare raion, a fost instituit un colectiv, format din salariați ai bibliotecii raionale, care, în urma unei instruirii riguroase, efectuează studii la nivelul comunelor și sateelor, pe baza cărora să poată fi soluționate problemele organizării temeinice a muncii cu cartea pe întreg teritoriul comunei. Tematica, întocmită de Serviciul metodologic al Bibliotecii regionale, preia multe din ideile cuprinse în articolul apărut în *Călduza bibliotecarului*. Scheletul ei este următorul :

— *Condițiile economice, social-culturale, geografice (distanța); situația demografică a fiecărei localități. Concluziile care se desprind din analiza cerințelor de lectură ale populației sătești;*

— *Baza materială.* Acolo unde e necesar, vor fi întreprinse măsuri pentru asigurarea spațiului și mobilierului care să permită o bună organizare a colecțiilor în dulapuri sau în rafturi, pe un singur rînd;

— *Fondul de cărți existent la biblioteca comunală și la filiale; măsura în care corespunde, cantitativ și tematic, nevoilor de lectură ale populației.* Pornindu-se de la o evidență pe titluri a colecțiilor aflate pe raza comunei, se va trece la redistribuirea acestora și la constituirea următoarelor fonduri: a) *fond permanent* (la biblioteca comunală), care va putea fi consultat numai la sediul bibliotecii; b) *fond de împrumut* (la centrul de comună); c) *fond destinat filialelor*, care va fi împărțit pe unități. Bibliotecarul comunal se va îngriji să împrozăteze permanent colecțiile filialelor, prin trimiterea de cărți noi și prin retragerea celor care au încheiat ciclul de circulație, prin punerea la dispoziția satelor a unor lucrări din fondul de împrumut al bibliotecii comunale, pe baza cererilor înaintate de filiale. Directorii bibliotecilor raionale vor alege personal cărțile destinate bibliotecilor sătești afiliate, vor întocmi specificații separate și vor indica bibliotecarilor comunali să inventarizeze și să prelucreze aceste cărți, iar apoi să le transmită necondiționat, pe bază de borderouri, bibliotecilor filiale;

— *Organizarea evidenței primare și individuale a fondului de publicații la nivelul întregii comune.* Vom introduce registrul inventar unic, în care vor fi înscrise toate publicațiile intrate în biblioteca comunală și la filiale. Cărțile împrumutate filialelor, cit și cele retrase de la aceste unități vor fi predate și primite pe bază de borderouri. Răspunzător pentru asigurarea unei evidențe precise a colecțiilor din biblioteca comunală și de la filiale este, în primul rînd, bibliotecarul comunal, căruia îi este încredințată gestiunea colecțiilor existente la toate unitățile. Responsabilitățile gestionare ale bibliotecarului sătesc privesc numai fondul circulant, luat în primire de la biblioteca comunală;

— *Organizarea colecțiilor.* În măsura posibilităților, va fi introdus accesul liber la raft în toate unitățile din mediul rural. Bibliotecarul comunal este obligat să dea ajutor bibliotecarilor sătești în organizarea și păstrarea colecțiilor de la filiale;

— *Informarea cititorilor asupra fondului de cărți de pe raza comunei.* În fiecare comună, vor fi asigurate cataloagele alfabetic și sistematic, care vor oglindi cărțile din biblioteca comunală și de la filiale. Bibliotecarul va organiza și fișierul cărților pe filiale. Acest instrument, în permanentă modificare, va reflecta situația fondurilor existente în fiecare moment la bibliotecile filiale. Cititorii din satele aparținătoare vor fi informați despre fondul din bibliotecile afiliate cu ajutorul fișierului cărților pe filiale, iar despre fondul din biblioteca comunală cu ajutorul unor liste de nouăți pe care bibliotecarul comunal le afișează în centrul de comună și în sate. La aceasta, se adaugă prezentările de cărți organizate la sediul bibliotecii comunale și la filiale;

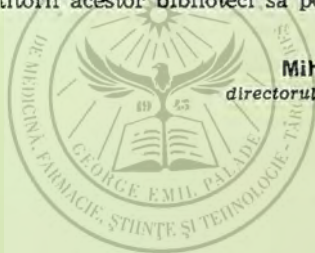
— *Sistemul de lucru al bibliotecarului comunal cu bibliotecile afiliate.* Bibliotecarul comunal își va alcătui programul de lucru pe zile și ore, astfel încît să nu neglijeze activitatea la centru, dar, pe de altă parte, să aducă o contribuție mai mare la deservirea cititorilor din satele aparținătoare. În stabilirea programului,

se va ține seama de condițiile specifice fiecărei comune. Programul de lucru al bibliotecarului comunal, aprobat de către sfatul popular, va fi popularizat în fiecare sat. Pentru ameliorarea activității cu cartea în satele aparținătoare, bibliotecarul comunal va deservi nemijlocit cititorii de la filiale, alături de bibliotecarul sătesc, va ajuta direct și va sprijini întreaga activitate a acestuia (organizarea propagandei cărții, recuperarea publicațiilor împrumutate, rezolvarea problemelor de ordin material și administrativ etc.). Pe lângă fiecare bibliotecă filială, va activa un colectiv obștesc :

— *Planificarea muncii și evidența activității.* Planul de muncă al bibliotecii comunale va oglindi obiectivele pe care le urmărește munca cu cartea pe întreg teritoriul comunei, potrivit specificului fiecăreia dintre unități (comunală și afiliată). Activitatea bibliotecilor va fi înregistrată în caietele de evidență, al căror model a fost recomandat de Biblioteca regională. Trimestrial și anual, bibliotecarul comunal va întocmi situația activității bibliotecilor de pe raza comunei. Indicii vor fi înscrși pe unități, iar apoi, global, pe comună.

Tematica la care ne referim, alcătuită sub îndrumarea Biroului executiv al Comitetului regional pentru cultură și artă, prevede obiective precise privind intensificarea controlului muncii cu cartea de către sfaturile populare comunale, comitetele raionale de cultură și artă și bibliotecile raionale pe raza întregii comune și nu numai în localitatea centru de comună. Credem că un asemenea document poate constitui, cel puțin pentru o anumită perioadă, un ghid real în desfășurarea muncii cu cartea în mediul rural, direcție în care sintem hotărâți să realizăm o cotitură.

Dezbaterile din paginile revistei și concluziile care vor urma acestor dezbateri ne vor ajuta să perfecționăm organizarea activităților cu cartea în bibliotecile sătești afiliate, astfel încât cititorii acestor biblioteci să poată beneficia de avantajul întregii rețele.

Mihai IANCULESCU

directorul Bibliotecii regionale Banat

Prezențe românești peste hotare

În 1965, în colecția „Filo d'erba” a editurii Paoline din Italia au apărut mai multe traduceri din literatura română.

Pe lângă *Pădurea spinzuraților*, care a mai fost tradusă în limba italiană în anii trecuți, în eleganta colecție au mai apărut două lucrări ale lui Ion Slavici: *Pădureanca* (*La ragazza della foresta*) și *Moara cu noroc* (*Il mulino della fortuna*) și trei volume din opera sadoveniană: *Baltagul* (*La scure*),

Neamul Șoimăreștilor (*La stirpe dei Falconieri*) și *Hanul Ancuței* (*L'osteria di Ancutza*). Aceeași editură din Milano a publicat în 1965, într-o ediție frumoasă, ale cărei ilustrații și coperte sînt semnate de Jules Perahim, romanul Ion de Liviu Rebreanu (în limba italiană *La voce della terra*). În prefață se arată că este vorba de unul din cele mai importante romane românești, care poate fi asemănat cu „cele mai mari romane ale literaturii mondiale contemporane”.

Primul text românesc imprimat

În ultimii ani, s-a încins din nou discuția în jurul traducerii primelor texte în românește. Două lucrări de sinteză: *Istoria României* (vol. al II-lea) și *Istoria literaturii române* (vol. I) au tras concluzii din cercetarea de până acum. Cu toate că a trecut un timp scurt de la apariția acestor lucrări valoroase, cercetările noi au adus surprize care fac necesare revizuirea și completarea unora din tezele de bază expuse. Ne gândim la identificarea a două tipăriri chirilice ale tipografiei din Sibiu. Prin fecunda activitate a profesorului Sigismund Jakó, a fost pus într-o lumină cu totul nouă rolul tipografiei din Sibiu în cultura veche românească. Studiile de o mare valoare ale academicienilor Alexandru Rosetti și Emil Petrovici au elucidat aspecte lingvistice esențiale ale începutului scrisului românesc; cele ale profesorilor Dan Simonescu, P. P. Panaitescu, precum și ale lui V. Molin, Arnold Huttmann și Pavel Binder au ridicat o seamă de probleme noi legate de începuturile tiparului românesc, de istoria cărții vechi românești¹⁾.

Astăzi, este stabilit în mod definitiv că, la Sibiu, cu cel puțin 15 ani înaintea venirii lui Coresi la Brașov, a existat o tipografie înzestrată cu litere chirilice, care imprima cărți de cult românești. Prin urmare, și problema *Catechismului românesc luteran* din 1544 se pune într-o nouă lumină. În legătură cu aceasta, se conturează o nouă figură a culturii românești — aceea a lui Filip Moldoveanu, primul tipăritor de texte românești. Cunoașterea activității lui va elucida aspecte până acum obscure ale începutului traducerii și tipării primelor texte în limba română. Activitatea tipografului român Filip Moldoveanu, originar din Moldova, stabilit la Sibiu, va impune o radicală revizuire a multor puncte de vedere în privința începuturilor limbii literare române. Totodată, figura lui Filip Moldoveanu va ridica însă probleme interesante și în fața istoricilor noștri de artă feudală, căci el este primul tipăritor de xilografuri reprezentând figuri omești nu numai în istoria tiparului românesc, ci și în cea a tiparului chirilic din sud-estul și răsăritul Europei. Cel mai important lucru este că abia la un an și ceva după identificarea primei tipăriri sibiene cu caractere chirilice, *Tetraevanghelul* slavon din 1546 (Fig. 1), putem prezenta o a doua tipăritură chirilică sibiană precoresiană, dar de data aceasta și un text românesc, *Evangeliarul slavo-român* (Fig. 2).

Cu ocazia celor două călătorii de studiu efectuate în vara anului 1964 și în toamna lui 1965 la fondul de carte rară al Bibliotecii publice „M. E. Saltikov-Scedrin” din Leningrad, am putut identifica mai mult de 80 de tipăriri vechi

¹⁾ Jakó Zsigmond, *Könyvtörténet — művelődéstörténet. A legrégebb roman nyomtatvány (Istoria cărții — istoria culturii. Cea mai veche tipăritură românească)*. Korunk, nr. 11, 1964, p. 1530—1536; Idem, *Tipografia de la Sibiu și locul ei în istoria tiparului românesc din secolul al XVI-lea*. Anuarul Institutului de istorie din Cluj, VII, 1964, p. 87—115; P. P. Panaitescu, *Începuturile și dirința scrisului în limba română*, Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1965; A. Huttmann și P. Binder, *Prima carte tipărită în limba română*. Călușua bibliotecarului, 18, nr. 2, febr. 1965, p. 94—96; L. Demény și D. Simonescu, *Un capitol important din vechea cultură românească. Tetraevanghel, Sibiu, 1548*. Studii și cercetări de documentare și bibliologie, nr. 1, 1964 (Supliment); Jakó Sigismund, *Editarea cărților românești la Sibiu în secolul al XVI-lea*. Anuarul Institutului de istorie din Cluj, VIII, 1965, p. 115—126.

românești, printre care un *Evangelhlar* bilingv, slavon și românesc. În literatura de specialitate, după studiile lui I. Karataev, dar, mai ales, ale lui P. Sircu și Ioan Bogdan, cartea figura în *Bibliografia românească veche* sub titlul de *Evangelhlar slavo-român 1580*. După valoroasa comunicare a lui I. Bogdan publicată în 1891²⁾, nimeni nu a mai examinat însă originalul, deși mai mulți cercetători (I. G. Sbiera, N. Iorga, Al. Rosetti, N. Drăgan, G. Pascu, Dan Simonescu, D. R. Mazilu și alții) s-au referit la carte. Deoarece I. Karataev și Ioan Bogdan au publicat doar un scurt fragment din textul românesc al *Evangelhlarului*, el a ocolit în mod inexplicabil atenția filologilor.

Evangelhierul slavo-român cunoscut și sub numele de *Evangelhlarul din Petersburg* a fost încadrat în istoria cărții românești vechi la anul 1580, pentru simplu motiv că — după părerea lui I. Karataev — el ar semăna în ceea ce privește aspectele poligrafice cu *Tetraevangelul* slavon al lui Coresi din 1579. Această părere a fost acceptată — e drept cu unele rezerve exprimate de Ioan Bogdan — și dispută s-a purtat doar în jurul problemei dacă Coresi sau diacul Lorinț a fost tipăritorul cărții. Părerile erau diferite și în privința locului de tipărire a *Evangelhlarului*.

Am supus unei cercetări minuțioase ipoteza de mai sus, atât prin compararea originalului *Evangelhlarului slavo-român* de la Leningrad cu alte tipărituri românești aflate în aceeași bibliotecă, cât și pe baza microfilmului obținut, cu tipăriturile din bogatul fond al Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România. Amintim aici că exemplarul din Leningrad este unicul cunoscut pînă acum și este incomplet, îi lipsește începutul și sfîrșitul și conține cea mai mare parte a evangheliei lui Matei. În afară de o însemnare din 1640, din care reiese că în timpul domniei principelui Gheorghe Rákóczi aparținuse unui preot cu numele de Ioan, exemplarul nu conține alte informații directe de date.

Comparația cu *Tetraevangelul* din 1579 ne-a arătat clar că argumentul asemănării celor două tipărituri pentru identificarea *Evangelhlarului* ca fiind tipărit în anul 1580 nu se poate susține. Dar problema rămînea deschisă și operația de confruntare trebuia să fie făcută cu toate tipăriturile românești din secolul al XVI-lea. Examinarea comparativă a caracteristicilor poligrafice ne-a demonstrat că *Evangelhlarul slavo-român* nu putea fi tipărit nici de Coresi, nici de Lorinț, nici de vreun alt tipograf român din a doua jumătate a secolului al XVI-lea și cu atât mai puțin de către D. Liubavici. A rămas doar comparația cu *Tetraevangelul* slavon din 1546 al lui Filip Moldoveanul. Rezultatul a fost surprinzător. Dintre toate tipăriturile autohtone, *Evangelhlarul slavo-român* prezenta, sub aspect poligrafic, o identitate perfectă doar cu *Tetraevangelul* slavon din 1546. Este și mai interesant faptul că inițiala M, în forma specifică pe care o găsim în *Tetraevangelul* slavon din 1546, reprezentînd stema orașului Sibiu, se regăsește în *Evangelhlarul slavo-român*. Subliniem că această inițială absolut identică în cele două tipărituri nu mai apare în nici o tipăritură chirilică din secolul al XVI-lea, nici autohtonă și nici străină. Am constatat, totodată, o seamă de trăsături ale literelor celor două tipărituri care arată clar identitatea tiparului. Astfel, de exemplu, dacă în tipăriturile lui D. Liubavici, Coresi și Lorinț întîlnim un „m aliniat”, în *Tetraevangelul* slavon din 1546 și în *Evangelhlarul slavo-român* găsim consecvent un „m cu poale” asemănător literei din tiparul maccarian și din manuscrisele moldovenești din acea perioadă.

Analiza caracteristicilor poligrafice ale literelor de rînd și ale inițialelor ne-a dus la concluzia că *Evangelhlarul slavo-român* a fost tipărit în aceeași tiparniță ca și *Tetraevangelul* slavon din 1546, adică la Sibiu.

Este îndeobște cunoscut că tipărirea unui text românesc cu caractere chirilice ale tiparului slavonesc nu prezenta greutatea deosebită. Sînt, totuși, unele litere care nu se găsesc în alfabetul chirilic. Este vorba, întîi de toate, de litera *i*. Trebuia să fie gravată, deci, o nouă literă pentru tipărirea textului românesc. Felul în care a fost soluționată această problemă în *Evangelhlarul slavo-român* constituie — după părerea noastră — un argument esențial împotriva tezei că diaconul Coresi ar fi tipărit *Evangelhlarul slavo-român*. În *Evangelhlar*, litera *i* are o tăietură cu totul aparte, complet deosebită de litera lui Coresi din *Tetraevangelul românesc* de la 1560—1561 sau din alte tipărituri românești coresiene. De fapt, această formă a literei *i* nu se întîlnește nici într-o altă tipăritură româ-

2) Ioan Bogdan. O evanghelie slavonă cu traducere română din secolul al XVI-lea. *Convorbiri literare*, XXV, nr. 1, 1891, p. 33—40.

...ТЕ ИИНАЖЕ БУАІА ДІАКІА
 ...ИТАКО ШЕХОДИТЕСГО
 ...ДОС ЦЕБТО ПОСІМАЕ

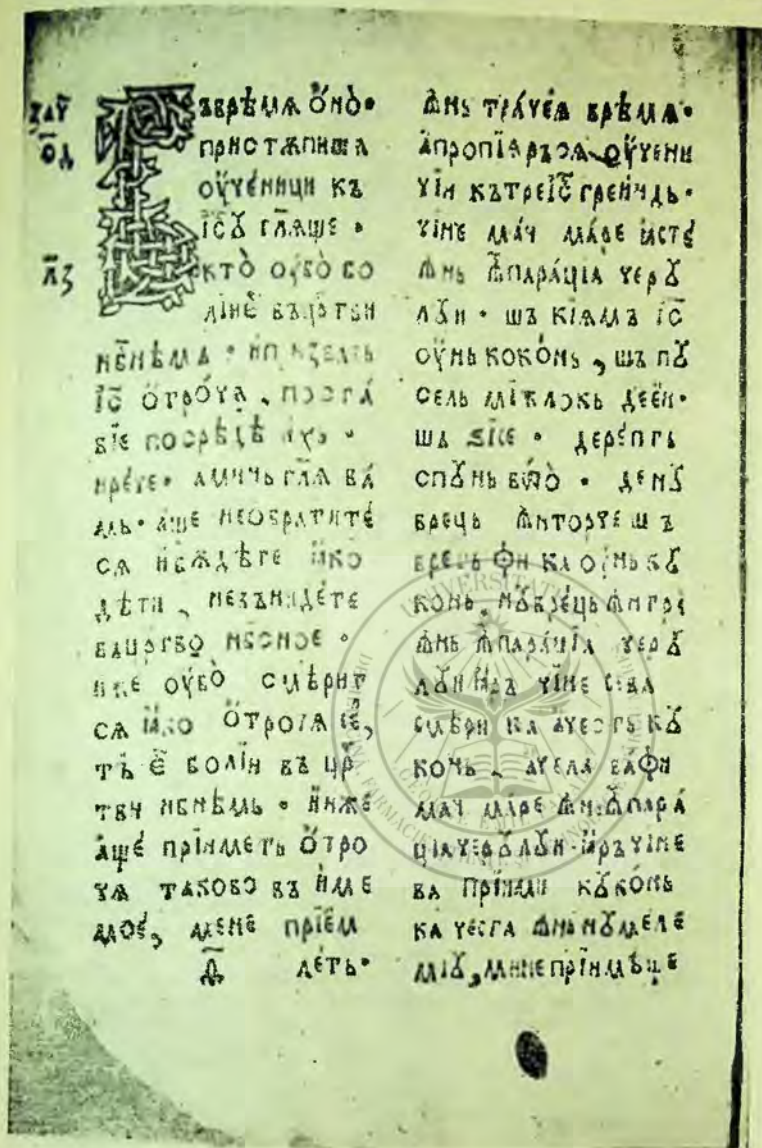
...И ПРЪВГОМЪ БЪ СЛАВА И
 ...ДІАКІОНЪ СВЪРАШИ ГИВЕСКО
 ...БЛО БАГО ИЖЕ ІОНЕ НАУНИАЕМЪ • ТОМЪ
 ...ВЪЖАВА ВЪВЪСЫ ВЪ КЪ АМІНЕ •

...ОНЕЖЕ ИЖЕ ВЪ ТРОИЦІ ПСКА
 ...И БЕСІМЪ ВЪ БЛАГОЗВОЛІТЕКО
 ...ВЪОВОМ ИСПЛАНТИ СТИИ
 ...И КНИГАМЪ РЪСЛАВО СЛО
 ...И ПОЛСЖ ПРОУИТАЩІИ
 ...И КОУАЩІИ СГО РАДИ НАЗЪ ФІЛІПЪ
 ...МОДОВЕННЬ ХОТЕНЕМЪ ИАКОВЕ
 ...РАДИ ВЪІА ИДАРОМЪ СГО ДХА ПОТРЕ
 ...ДНОМЪ СВЪРАШИТИ КНИГИ СІИ ВЪЗДЪ
 ...ПОВАХЪ ПОСПЪШЕНЕМЪ СГО ДХА •

Filă din Tetraevanghelul slavon, tipărit de Filip Moldoveanul la Sibiu în 1546 (Epilogul cu numele lui Filip Moldoveanu). Fotografie după exemplarul din Ujgorod.

nească din secolul al XVI-lea. Asupra acestui fapt a atras atenția și Ioan Bogdan, dar semnalaarea lui a ocolit pînă acum atenția cercetătorilor noștri.

În afară de formele specifice ale literelor de rînd, ale inițialelor și de aranjarea textului în pagină, prezentarea grafică generală a *Evangheliarului slavon-român* arată o identitate perfectă cu cea a *Tetraevanghelului slavon* din 1546. Aceste fapte ne permitteau deja să atribuim tipărirea *Evangheliarului* tipografiei

Filă din Evangheliarul slavo-român sibian

din Sibiu și să fixăm anii 1547—1554 ca ani de imprimare, deoarece, după datele de care dispunem, tipograful sibian Filip Moldoveanul, alias Philippus Pictor sau Mahler, dispăre după 1554 de pe arena istorică. Rezolvarea definitivă ne-a oferit-o însă analiza hîrtiei și a filigranului. Filigranul hîrtiei pe care a fost tipărit *Evangheliarul slavo-român* aparține morii de hîrtie din Brașov, iar cele două tipuri ale rădăcinii de stejar cu coroana deasupra care se întîlnesc în *Evangheliar* apar pe documentele transilvănene datate între anii 1547 și 1557, dar cel mai frecvent între anii 1551 și 1553. Același tip de filigran se găsește pe tipări-

turile transilvănene sau tirgovistene din anii 1547—1557 și nu mai apar de loc după această dată. Faptul acesta exclude posibilitatea tipării *Evangheliarului slavo-român* după 1557. Tipăriturile coresiene de după 1560 și cele ale lui Lorinț poartă un alt tip de filigran, al morii de hirtie din Brașov sau al morii de hirtie din Sibiu, înființată în 1573.

Pe scurt, pe aceste argumente se întemeiază afirmația noastră că *Evangheliarul bilingv* a fost tipărit la Sibiu înainte de 1554 de către Filip Moldoveanu³⁾. Aceasta înseamnă că, la Sibiu, a fost tipărit primul text românesc cunoscut pînă în prezent. Și pînă cînd nu se va găsi vreun exemplar din *Catechismul românesc luteran* din 1544, *Evangheliarul slavo-român* trebuie să fie considerat drept prima tipăritură de text românesc, căci Coresi imprima primele texte românești abia după 1559.

Importanța tipăriturii nu se limitează la faptul că împinge cu circa un deceniu mai înainte începuturile imprimării textelor românești. Textul *Evangheliarului* constituie o traducere necunoscută pînă azi a evangheliei lui Matei; el se deosebește de primele texte rotacizante maramureșene, precum și de traducerea pe care a publicat-o la Brașov diaconul Coresi în 1560—1561. Acest lucru face să crească valoarea textului românesc sibian, care, bătut la mașină, are circa 80 de pagini.

Fondul de cuvinte al limbii române literare din secolul al XVI-lea se îmbogățește mult prin textul sibian. În acest text, găsim expresii ca „*adunarea poporului*”. Însuși cuvîntul *popor*, care apare alături de cel de *nărod*, nu este întîlnit în tiparul coresian de limbă română. *Evangheliarul* din Sibiu reprezintă o mare comoară pentru istoria limbii române din secolul al XVI-lea nu numai în ceea ce privește fondul de cuvinte, ci și gramatica etc. După părerea academicianului Emil Petrovici, care a studiat întreg textul și a făcut o comunicare foarte interesantă în ședința Secției de filologie a Academiei din 26 iunie 1965, textul *Evangheliarului* sibian este scris în grai moldovenesc. Este, prin urmare, primul text românesc în grai moldovean. Alături de textele maramureșene rotacizante și de cele sudardelene și nord-muntene, avem, deci, un foarte valoros text într-un grai moldovenesc. Păreră unanimă a specialiștilor filologi e că traducerea românească a textului *Evangheliarului* sibian este, în cea mai mare parte, mult mai reușită decît traducerea acelorași evanghelii în publicația lui Coresi din 1560—1561. Toate acestea vor face necesară revizuirea unor concluzii acceptate pînă acum cu privire la istoria limbii române din secolul al XVI-lea, iar capitolele respective din tratatul de *Istoria limbii române* vor fi mai îmbogățite prin noul material lingvistic oferit de textul *Evangheliarului* din Sibiu.

Este o problemă a cercetărilor viitoare de a stabili timpul și împrejurările în care a fost tradus textul *Evangheliarului* sibian și de a încerca să emită păreri bazate pe o argumentare concludentă în privința persoanei traducătorului. Deocamdată, se poate spune că textul românesc nu este o traducere servilă a textului slavon, de care s-a folosit traducătorul. În multe pasaje, se poate constata cu toată precizia că traducătorul a avut la dispoziție și textul german al bibliei lui Martin Luther. După toate probabilitățile, textul a fost tradus în Moldova. În acest sens, un fapt semnalat de cercetătorul Șerban Papacostea, într-un articol apărut în 1958⁴⁾, ne permite să facem unele legături, constatate de altfel și de academicianul Al. Rosetti⁵⁾. Este vorba de o scrisoare adresată de un necunoscut probabil unui corespondent de la Universitatea din Cracovia. Scrisoarea e din 11 martie 1532 și menționează faptul că un bărbat în vîrstă din Moldova a sosit la Wittenberg ca să-l vadă și să-l audieze pe Martin Luther. Acest învățat moldovean „vrea să îngrijească de tipărirea celor patru evanghelii și a «epistolelor» lui Pavel în limbile română, polonă și germană”. Este evident că, în Moldova,

³⁾ Concluziile noastre au fost expuse pe larg în două studii: *Le premier texte roumain imprimé. Revue Roumaine d'Histoire* IV, nr. 3, 1965, p. 385—412 și *O tipăritură slavo-română precocesiană. Studii*, XVIII, nr. 5, 1965, p. 1001—1038. Independent de cercetările noastre, un cercetător din R. P. Ungară, anume F. Hervay, a ajuns, tot în cursul anului 1965, la aceleași concluzii cu privire la *Evangheliarul slavo-român*. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în două articole: *L'imprimerie du maître Philippe de Nagyszeben et les premiers livres en langue roumaine. Magyar Könyvszemle*, LXXXI, nr. 2, 1965, p. 119—127 și *L'imprimerie cyrillique de Transylvanie au XVI-e siècle. Magyar Könyvszemle*, LXXXI, nr. 3, 1965, p. 201—216.

⁴⁾ Șerban Papacostea, *Moldova în epoca Reformei. Contribuție la istoria societății moldovenești în veacul al XVI-lea. Studii*, XI, nr. 4, 1958, p. 62—63.

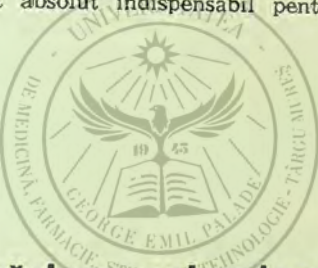
⁵⁾ Acad. Al. Rosetti, *Cu privire la datarea primelor traduceri românești de cărți religioase. Limba română*, VII, nr. 2, 1958, p. 20—23.

la acea dată, exista o traducere românească a celor patru evanghelii, deci și a evangheliei lui Matei. Admițând că tipăritorul *Evangheliarului* sibian a fost Filip din Moldova, se poate presupune că el a folosit acest text tradus înainte de 1532 pentru a fi tipărit în românește la Wittenberg. S-ar putea, deci, ca *Evangheliarul* sibian să fie cuprins nu numai evanghelia lui Matei, ci și celelalte evanghelii, dar fragmentul din Leningrad a păstrat-o doar pe cea a lui Matei.

Este clar că traducerea textului sau, poate, numai adaptarea lui s-a făcut într-un mediu lutheran, într-un mediu reformat. Numai astfel se poate explica faptul că el conține atacuri directe la adresa ierarhiei bisericii ortodoxe. Un exemplu: prelatul care l-a condamnat pe Hristos la moarte are — în *Evangheliarul slavo-român* — funcția de „mitropolit“ și este înconjurat de „piscopi“. S-ar putea comite o compromitere mai mare a ierarhiei bisericești ortodoxe în ochii credincioșilor ca „această faptă condamnată și nedreaptă“? Amintim aici că diaconul Coresi nu folosește niciodată cuvintele de mitropolit sau episcop în acest context. Reiese clar că cel puțin tipărirea *Evangheliarului* sibian nu s-a putut face într-un mediu ortodox, ci numai într-un mediu în care ierarhia bisericii oficiale era vehement atacată, într-un mediu eretic din punctul de vedere al bisericii oficiale.

Astfel, *Evangheliarul slavo-român* sibian ridică probleme noi legate de apariția scrisului literar românesc, de începuturile tiparului chirilic în Transilvania și de istoria limbii române. Hotărîrea Secției de filologie a Academiei Republicii Socialiste România de a edita în întregime textul, împreună cu fotocopiile, arată importanța de care se bucură în rîndurile specialiștilor identificarea propusă. Ea reclamă, totodată, reluarea cercetărilor de bibliografie veche românească pe baze noi și întocmirea repertoriului poligrafic al tipăriturilor românești din secolul al XVI-lea, instrument absolut indispensabil pentru progresul cercetărilor viitoare.

Dr. L. DEMENY

Indicii despre tipărirea calendarelor românești la Brașov, în veacul al XVI-lea

Pe la mijlocul veacului al XVI-lea, la Sibiu și Brașov începe tipărirea cărților în limba română. Prin străduința tipografilor Filip Moldoveanu și Diaconul Coresi, apar tipărituri românești, slavone și bilingve în primul rînd pentru uzul bisericii române. Editarea psaltirilor și a psalmilor în limba română contribuie mult la dezvoltarea gustului de citit și în rîndul păturilor laice. Producția de carte la români avea însă, în acel secol, un conținut exclusiv religios. De altfel în toată Europa de atunci, numai o mică parte a cărților tipărite avea conținut laic.

Începînd cu descoperirea artei tipografice și pînă în secolul trecut, în multe țări europene calendarele erau cele mai citite tipărituri în cercurile largi de orășeni și țărani. Calendarele murale și cele în formă de carte conțineau numele și ordinea lunilor și a zilelor, fazele lunii, datele onomastice. Cărțile-calendare cuprindeau, de obicei, și o anexă acalendaristică, unde erau înșirate zilele de tîrg, se dădeau cronologii istorice uneori și date despre evenimentele politice curente. Pentru orășenii din acea epocă, calendarul a servit drept ziar informativ; deseori, el conținea încercări beletristice și sfaturi educative. La Biblioteca documentară din Sighișoara, se păstrează mai multe calendare murale germane și latine din 1486, tipărite la Veneția.

În țara noastră, preocupările de a scrie calendare manuscrise datează încă înaintea lui Gutenberg. Datele atestă că, în veacul al XVI-lea, Petrus de Dacia Transsylvanus a copiat calendare. La Brașov, editarea de calendare începe încă din prima perioadă a tiparului brașovean (1539—1549). Deși, pînă azi, nu au fost găsite calendare brașovene din acea epocă, avem mai multe indicii sigure despre existența lor. În calendarul brașovean din 1655, au fost utilizate ornamente gravate încă de Honterus și folosite din anul 1539. Folosirea din nou, în 1655, a stemei familiei Zăpolya dovedește că clișeele calendarelor se moșteneau de la un an la altul, fără modificări esențiale. Avem dovezi și în privința preluării unor cronologii istorice — desigur completate cu noile evenimente — de pe vechile calendare. Istoricii au demonstrat că renumita cronică murală scrisă pe perețele Bisericii Negre din Brașov a fost întocmită de Honterus sau de un colaborator al lui și este foarte probabil ca textul să fi fost tipărit și în calendarele brașovene de la mijlocul veacului al XVI-lea. Această cronică, intitulată semnificativ *Breve Chronicon Daciae*, conține date istorice despre cele trei țări românești. Editorii brașoveni erau interesați să editeze calendare care să atragă cumpărătorii din cele trei țări române aflați în trecere prin Brașov.

O însemnare în socotelile orașului Brașov indică posibilitatea tipării unor calendare românești, alături de calendare latine și germane editate în acest oraș, în atelierul tipografic al lui Coresi sau, eventual, în cel condus de diacul Lorinț.

După cercetătorul brașovean Nicolae Sulică (*Minunata Cetate a Brașovului*, Brașov, 1943, p. 21), conținutul unui astfel de calendar românesc tipărit la Brașov a fost copiat în *Rojdanicul* de la începutul secolului al XVII-lea. Rojdanicele sau zodiacele constituiau principalul conținut al vechilor calendare. Acestea reflectă epoca în care astronomia nu era încă fundată ca știință și constelațiilor (zodiilor) li se acorda un rol de destin. La noi, cel mai vechi rojdanic în limba română s-a păstrat în copia lui Ion Românuț din satul Simpetru (Hunedoara), scrisă între 15 iunie 1619 și 1—15 februarie 1620 și cuprinsă în *Codex Negoeanus (Istoria literaturii române I*, Buc., Editura Academiei, 1964, p. 497).

În 1569, o solie din Moldova a cumpărat, la Brașov, calendare în valoare de șase denari. Dr. Eugen Trauschenfels crede că este vorba de calendare românești (*Kronstädter zur Zeit der Herrschaft Stephan Băthoris in Siebenbürgen 1571—1576*. În: *Sächsische Hausfreund*, Brașov, 1874, p. 95). În Moldova secolului al XVI-lea, erau foarte puțini sași, în majoritate orașeni (la Baia, Cotnari etc.). Faptul că o solie a statului moldovean cumpără, în 1569, calendarul brașovean și nu un trimis al unui anumit oraș moldovean, pledează pentru supoziția lui Trauschenfels.

Evident, sînt indicii izolate, care nu pot conduce la concluzii certe. Nu trebuie însă uitat faptul că aceste calendare, extrem de citite și folosite, rareori s-au păstrat pînă în zilele noastre. Deși mențiuni documentare sînt și mai înainte, primul calendar german tipărit la Brașov și păstrat pînă azi este cel din 1655. În ultimii doi ani, prin străduința unor cercetători, au fost descoperite fragmente de calendare tipărite la Sibiu spre sfîrșitul veacului al XVI-lea și începutul veacului al XVII-lea. Cercetătorul brașovean Gernot Nussbächer a găsit, în coperta unor cărți, fragmente dintr-un calendar mural în limba maghiară tipărit la Sibiu în 1602 și calendare germane în formă de carte datînd din 1606—1607 (Vezi: *Neuer Weg*, 21 mai 1965, p. 4).

Cercetările ulterioare vor dovedi dacă mai există azi exemplare sau fragmente din calendarele românești tipărite în secolul al XVI-lea, urme materiale despre cele mai vechi cărți laice tipărite în limba română.

Pavel BINDER

Modernizări la Biblioteca regională Bacău

În ultimul timp, Secția de împrumut cu acces liber la raft a Bibliotecii regionale Bacău a fost înzestrată cu mobilier nou, ale cărui caracteristici avantajează într-un grad mai mare organizarea și evidențierea colecțiilor, exploatarea mai rațională a spațiului, cât și ameliorarea cadrului estetic.

Rafturile pentru cărți, construite din plăci aglomerate furniruite cu plăci de melamină (imitație mozaic), au o linie suplă, modernă, degajând o nuanță de eleganță. Înălțimea unui raft este de 1,78 m, lățimea de 1 m, iar numărul polițelor de 5 (lățimea unei polițe este de 0,26 m). După cum se poate observa, la stabilirea dimensiunilor s-a ținut seama de cerința extinderii capacității de depozitare a publicațiilor, dar și de posibilitatea creării unei viziuni cuprinzătoare asu-

pra fondurilor puse la dispoziția cititorilor. În partea inferioară a raftului, a fost rezervat un spațiu închis, prevăzut cu două portiere liniare, destinat depozitării dubletelor. Fiind infundate, rafturile înlesnesc menținerea permanentă a ordinii de așezare a publicațiilor, indiferent de mărimea lor. Noul model poate fi utilizat și la organizarea expozițiilor.

Masa de împrumut, dispusă în formă de „L” și construită din același material ca și rafturile, prezintă caracteristici superioare celei folosite anterior, mai ales sub raportul practicabilității. Înălțimea ei este de 1,04 m, lățimea de 0,60 m, iar lungimea pe laturi de 2,20 m și, respectiv, de 1,80 m. Spațiul interior al mesei, prevăzut cu pupitre și cu polițe judicios compartimentate, oferă condiții pentru lucru unui număr de 3 bibliotecari.

Noile rafturi de la Secția cu acces liber

Prin dotarea Secției cu noile rafturi, am izbutit să extindem spațiul liber din sală și să introducem mobilier accesoriu destinat cititorilor care doresc să consulte pe loc publicații și să facă însemnări. A fost posibilă și o nouă reorganizare a colecțiilor, ținându-se seama de înrudirea unor grupe tematice.

Pentru orientarea cititorilor, am recurs la indicatoarele de raft și la despărțitoare confecționate din metal și scrise cu albastru pe fond alb. Pe lângă informațiile bibliografice orale, cititorii au la îndemână cataloagele alfabetic și sistematic — mijloacele de informare cele mai complete asupra întregului fond de cărți existent la biblioteca noastră — bibliografii pe diverse profesii, indici bibliografici de recomandare pe teme, liste bibliografice adnotate asupra producției editoriale curente. Studiile întreprinse de noi cu privire la frecvența titlurilor solicitate dintr-un anumit domeniu ne orientează la stabilirea tematicii diferitelor bibliografii, pe care le solicităm la Serviciul de informare bibliografică al bibliotecii noastre.

Orientarea cititorilor în utilizarea acestor instrumente se realizează atât în mod direct, de către bibliotecari, cât și prin mijloacele propagandei vizuale. În informarea cititorilor, de un real folos este pliantul tipărit prin care se popularizează biblioteca și colecțiile sale, precum și *Catalogul bibliografiilor existente la Biblioteca regională Bacău*, editat în 1965.

Gabriela Groupă
Biblioteca regională Bacău

Comasarea bibliotecilor de la Complexul C. F. R. Ploiești

Ideea raționalizării rețelelor de biblioteci, în scopul închegării unor unități mai mari și mai bine înzestrate, în stare să răspundă pretențiilor moderne de servire și informare a publicului cititor, este astăzi unanim însușită. Realitatea a demonstrat că bibliotecile mici și foarte mici, cu atâtea limite și lacune inerente lor, nu au șanse de a viețui și de a satisface permanent interesele de lectură tot mai largi și mai diferențiate ale citi-

torilor. Măsurile efective nu puteau să întârzie, căci vechiul sistem de organizare afecta oarecum chiar climatul favorabil dezvoltării muncii cu cartea, climat care se crease printr-un efort de lungă durată.

Comitetul Sindicatului C.F.R. Ploiești a studiat sub acest aspect configurația și eficiența de ansamblu a rețelei de biblioteci sindicale de la Complexul nostru, hotărând apoi comasarea acestor biblioteci și organizarea unei puternice unități centrale, cu un număr corespunzător de filiale pe secții, stații și districte. Criteriile care au condus la concretizarea acestei măsurii sînt numeroase. Principale au fost două: rezultatele bune în îmbogățirea și profilarea colecțiilor, în atragerea și permanentizarea cititorilor înregistrate de cea mai mare bibliotecă din Complex — Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R. — înzestrată cu 18 300 de volume și deservită permanent de un bibliotecar cu pregătire în materie; nivelul redus de activitate și realizările minime obținute de cele 7 biblioteci sindicale mici (plasate în diferite unități C.F.R.), ale căror fonduri însumau abia 2 300 de volume. Astfel de fonduri fuseseră înghebate printr-o completare întimplătoare, discontinuă, fără a se ține seama de cerințele și nivelul cititorilor (acari, manevranți, magazineri etc.). Alocațiile bănești ale respectivei biblioteci erau cheltuite, de obicei, la finele anului, cînd bibliotecarii cu muncă obștească achiziționau ceea ce să găsea în acel moment la colecțură. Așa se explică faptul că, în colecțiile acestor biblioteci, au fost descoperite lucrări — de altfel valoroase — care nu au nimic comun cu preocupările și nivelul de lectură al cititorilor (ele nici nu au circulat), în vreme ce Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R. le ducea lipsa: *Istoria filozofiei* (Secția L.6); *Dermatologie și venerologie* (Stația Ploiești-Nord); *Eseu asupra intelectului omenesc* de John Locke (Stația Ghighiu); *Știința în istoria societății* de John Bernal și *Istoria diplomației* (Secția L.4). Pe lângă completarea incidentală a colecțiilor, s-a observat o defectuoasă păstrare a publicațiilor și a evidenței acestora, o slabă activitate de informare și propagandă a cărții și bibliotecii. Din analiza bibliotecilor de la stațiile Teleajen, Brazi, Ploiești-Nord, Ghighiu, de la secțiile L.4 și L.6, precum și de la Revizia de vagoane Plo-

iești-Sud, a reieșit că, în ultimii doi ani, nu a fost întreprinsă nici o acțiune de popularizare a cărții. Manifestările de masă prezentate la aceste unități au fost pregătite și organizate de Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R. Unii bibliotecari de la aceste unități nu cunoșteau prea bine colecțiile pe care le aveau în păstrare și gestiune. De pildă, bibliotecara de la Secția L.4 nu știa că, în rafturile bibliotecii pe care o conducea, se afla și un manual de economie politică, de altfel achiziționat de dinsa. Cititorii respectivei biblioteci se adresau Bibliotecii Sindicatului Clubului C.F.R. unde exista un singur exemplar din această lucrare extrem de solicitată. Cărți valoroase de literatură beletristică, de istorie, de popularizare a științei etc. au zăcut în rafturi, deoarece cititorilor nu li s-a creat posibilitatea să se informeze sistematic despre existența lor. În majoritatea cazurilor, publicațiile erau păstrate în incinta unor birouri care nu erau permanent deschise, încât servirea cititorilor era anevoioasă.

Este lesne de înțeles că activitatea acestor biblioteci mici nu putea fi decât sporadică și puțin rodnică. Biblioteca Secției L.4 a avut 15 cititori din 627 de salariați, biblioteca Stației Teleajen — 5 cititori din 126 de salariați, biblioteca Stației Ploiești-Nord — 20 de cititori din 160 de salariați, iar bibliotecile de la Secția L.6, stația Ghighiu și Revizia de vagoane Ploiești-Sud nu au înscris nici un cititor. De vină, firește, nu sînt cititorii, care manifestă un interes permanent pentru cărți — dovada cea mai autentică este numărul mare al bibliotecilor personale și faptul că mulți se adresa Bibliotecii clubului, ci lipsa unor colecții corespunzătoare cerințelor lor.

Prin raționalizarea bibliotecilor din Complexul nostru, s-a urmărit atragerea și menținerea ca cititori a tuturor salariaților, printr-o activitate consecventă și bine organizată de popularizare a cărții, dirijată de Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R., care beneficiază acum de colecții mai mari. Se pune un mare accent pe completarea rațională a fondurilor cu lucrări adecvate cerinței cititorului, pe informarea lui cuprinzătoare și dife-

rențiată la bibliotecă și la locul de muncă asupra noutăților editoriale din diverse domenii de cunoștințe. Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R. organizează cu regularitate activități cu cartea la unitățile C.F.R. (prezentări, recenzii, seri literare etc.). S-au dovedit eficace acțiunile de difuzare a cărții la locul de muncă al cititorilor sau în cadrul unor ședințe de sindicat organizate pe grupe. La pregătirea acțiunilor cu cartea participă și bibliotecarii cu muncă obștească; ei se bucură de un sprijin permanent din partea președinților de sindicat și a responsabililor cu activitățile culturale.

Bibliotecile filiale desfășoară, la rîndul lor, o activitate mai vie. Bibliotecarii cu muncă obștească primesc de la Biblioteca Clubului între 50 și 150 de volume — selectate cu grijă — care apoi sînt împrăștiate periodic. Urmărim să cunoaștem minuțios specificul preocupărilor din fiecare unitate C.F.R., nivelul pregătirii salariaților, interesele lor de lectură și în funcție de acești factori ne orientăm în repartizarea cărților la unitățile filiale. Bibliotecarilor cu muncă obștească le sînt încredințate atît cărțile solicitate de cititori, cit și alte publicații care le pot trezi interesul. Informarea cititorilor de la unități asupra colecțiilor Bibliotecii Sindicatului Clubului C.F.R. se asigură, în special, prin liste de recomandare adnotate, pe care le popularizează bibliotecarii cu muncă obștească.

Extinderea activității sistematice de propagandă a cărții a și dat rezultate importante. În multe unități C.F.R., procentul cititorilor atrași la lectură depășește 70% din totalul salariaților (Revizia de vagoane Ploiești-Sud, Stația Ploiești-Sud, Secția L.6, Resortul financiar). Există acum premise organizatorice mai bune pentru dezvoltarea muncii cu cartea la Complexul C.F.R. Ploiești. Cu sprijinul organelor sindicatului și beneficiind de o rețea mai bine organizată, activitatea de atragere la lectură și de permanentizare a cititorilor va cunoaște succese incomparabil mai mari decît în anii trecuți.

Eugenia Edroiu

Biblioteca Sindicatului Clubului C.F.R.
Ploiești

Activitatea cu micii cititori

La biblioteca din comuna Dărmănești, regiunea Ploiești, se înscriu, anual, mai mult de 700 de cititori copii. Aceștia reprezintă aproximativ 70 la sută dintre elevii celor două școli generale existente în comună. Pentru atragerea la lectură a micilor cititori, atât la biblioteca comunală, cât și la cea din satul Mărgineni se folosesc metode diferențiate, eficiente. Printre acestea, se numără și acțiunile de masă cu cartea: dimineațele de poezii, concursurile, prezentările de cărți etc.

Bibliotecarii sînt sprijiniți în acțiunea de atragere a copiilor la lectură, de cadrele didactice. Profesorii recomandă elevilor să se înscrie la biblio-

tecă, le prezintă unele cărți care se găsesc în colecțiile acesteia. Însotii de profesorii diriginți, elevii vizitează, la începutul anului școlar, biblioteca. În cadrul acestor vizite, copiilor li se explică sistemul de împrumut, li se aduce la cunoștință regulamentul bibliotecii.

Un loc central în lectura elevilor ocupă lucrările cuprinse în programa analitică. Acestea sînt aranjate, în biblioteca comunală, în rafturi separate. Una dintre preocupările mele permanente este să urmăresc îndeaproape ca fiecare elev să parcurgă materialul bibliografic recomandat la școală.

Folosind ca ghid lucrarea *Cărți pentru copii* editată în anul 1965 de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, în rafturile destinate micilor cititori am selecționat și alte cărți decât cele cuprinse în programa analitică. M-am orientat în special către

IN DILEMĂ

acele lucrări care completează cunoștințele căpătate de copii la școală și care, totodată, le stârnesc interesul și imaginația.

Bineînțeles că această selecționare a anumitor lucrări în rafturile special amenajate pentru cititorii copii are doar un caracter recomandat. Micii cititori au latitudinea să-și aleagă și alte cărți, sfătuiți de bibliotecar. Iată un exemplu: eleva G.O. din clasa a VIII-a și-a exprimat dorința de a citi *Știința în istoria societății* de John Bernal. I s-a explicat că volumul ales de ea este mult prea vast și cu o problematică prea complexă pentru vârsta și pregătirea ei. I s-a recomandat să citească pentru început *Știința privește spre viitor* de I. M. Ștefan.

În afară de literatura beletristică, micii cititori din Dărmănești sînt atrași și de cărți din alte domenii: știință, tehnică, artă. Pe fișele lor pot fi înțelnite titluri ca: *Aritmetica recreativă* și *Geometria recreativă* de B. Iosub, *Chimistul casei* și *Experiențe pentru chimiștii amatori* de L. Petrescu, *Să creștem albine* de M. Bădea, *Să ne cunoaștem pomii* de V. Cociu, *Mici îndeletniciri practice* de T. Florian, *Lăcătușul amator* de N. Tăutu-Stănescu, *Tinărul fotograf* de L. Dinu etc.

Lectura presei este de asemenea una dintre preocupările cititorilor copii. Îi interesează știrile cu privire la evenimentele politice, publicate în *Scinteia tineretului* sau *Scinteia pionierului*,

articolele despre viața copiilor și tinerilor din țara noastră și din alte țări, reportajele din uzine și fabrici, știrile sportive, schițele satirice și umoristice, careurile de „cuvinte încrușișate”, paginile de modă din revistele *Albina*, *Magazin*, *Săteanca*, *Femeia* etc.

În activul obștesc al bibliotecii sînt cooptați și cititorii copii, din rîndul celor mai buni la învățătură. Ei ajută la repararea cărților deteriorate, aduc la cunoștința elevilor ultimele noutăți intrate în bibliotecă, au grijă ca toți copiii să respecte termenul de înapoiere a cărților și, mai ales, îi familiarizează cu regulamentul bibliotecii.

De mai mulți ani, paralel cu munca de bibliotecă mă ocup și de aceea de difuzor de carte. Aproape toți elevii din comună își alcătuiesc biblioteci personale. Se urmărește achiziționarea, la standul de cărți, în primul rînd a titlurilor recomandate de programa analitică.

Nu întotdeauna însă cerințele de lectură ale copiilor pot fi satisfăcute integral. Apar încă puține titluri în colecția „Biblioteca școlară”, de pildă, care este cea mai accesibilă pentru micii cititori. Se simte, de asemenea, necesitatea tipăririi unor ediții noi din lucrările literaturii clasice și contemporane, amplu prefațate și explicate copiilor.

Ana Iliant
bibliotecară

O decizie a Sfatului popular al Orașului București

În scopul prevenirii pagubelor aduse avutului obștesc prin nerestituirea cărților împrumutate cititorilor de bibliotecile din raza teritorială a orașului București, de curînd, Sfatul popular al Orașului București a emis o decizie pentru aprobarea unui *Indrumar privind modul de urmărire și compensare valorică a cărților, materialelor și publicațiilor împrumutate și nerestituite de cititori bibliotecilor*.

Intemeindu-se pe *Instrucțiunile pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor săvîrșite în legătură cu activitatea artistică și culturală aprobate prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 583 din 1960*, decizia nr. 2805 din

23 octombrie 1965 a Sfatului popular al Orașului București stabilește o serie de măsuri concrete pentru prevenirea, limitarea și eliminarea progresivă a cazurilor de întîrziere, nerestituire, pierdere și degradare a cărților împrumutate. Pe lîngă expunerea detaliată a prevederilor H.C.M. nr. 583 din 1960, decizia precizează în mod expres ce atribuții revin bibliotecilor și sfaturilor populare teritoriale în această acțiune. În anexe sînt date modele tip pentru imprimatele (avizări, procese-verbale de constatare a contravenției etc.).

Astfel de decizii sau circulări au fost emise și de Sfaturile populare ale Regimului București și Iași, ele contribuind la mai buna organizare a acțiunilor de recuperare a cărților împrumutate și nerestituite de cititori.

H. N.

Mihail Kogălniceanu (1817 — 1891)

Anul acesta, se împlinesc 75 de ani de la moartea lui Mihail Kogălniceanu, personalitate prodigioasă, om politic, militant pentru drepturi și reforme democratice, istoric, scriitor, ziarist și orator. Articolul care urmează relevă un aspect important, dar mai puțin cunoscut al activității lui Mihail Kogălniceanu — acela de editor și tipograf.

INTREPRINDEREA DE EDITURĂ ȘI ARTE GRAFICE A LUI MIHAIL KOGĂLNICEANU „CANTORA FOII SĂTEȘTI“

Mihail Kogălniceanu a înființat în 1840, la Iași, întreprinderea sa de Editură și arte grafice al cărei „proprietar“ se considera, pe baza a două concesiuni administrative: una obținută din partea Sfatului Administrativ al Moldovei de a edita, redacta și tipări *Foaia satească a principatului Moldovei* și alta dobândită din partea mitropoliei Moldovei, prin care aceasta îi concesiunea pe timp de 10 ani, în anumite condiții, tipografia ei¹⁾.

Intemeierea noii întreprinderi, numită inițial *Cantora Daciei Literare* și ulterior *Cantora Foi satești*, urmează după o serie de demersuri, rămase infructuoase, pe care M. Kogălniceanu le-a făcut spre a obține un privilegiu pentru o tipografie. Sfatul Administrativ a refuzat însă să acorde un privilegiu pentru o nouă tipografie particulară, căci prin concesiunea acordată lui Gh. Asachi, conferise acestuia un drept de monopol pe durata privilegiului; dar în același timp a ținut să satisfacă, parțial, cererile insistente ale lui M. Kogălniceanu,

„adiotant domnesc“ la acea dată. În consecință a recurs la o soluție tranzacțională, care a mulțumit pe Kogălniceanu, dar a nemulțumit pe Gh. Asachi, și anume: prin ofișul domnesc din 30 noiembrie 1939.

Foaia satească, deja concedată Institutului Albinei condus de Gh. Asachi, a fost trecută în seama lui M. Kogălniceanu; aceasta a înăsprit, firește, relațiile dintre cei doi protagoniști ai culturii moldovene.

Este necesar să ne oprim asupra unor aspecte financiare și tehnice ale întreprinderii, întemeiată, la drept vorbind, fără vreun capital apreciabil al întreprinzătorului. Înființarea unei întreprinderi private reclama, în afară de autorizația legală, mijloace financiare importante. După evaluările lui M. Kogălniceanu însuși, o întreprindere grafică de dimensiuni considerate ca mijlocii la acea vreme, avea nevoie de un capital de aproximativ 900 galbeni (cca. 27 000 lei) pentru utilaj, piese, litere, diverse unelte și instalații, și aproximativ 850 galbeni (cca. 26 350 lei) pentru fond de rulment, în vederea aprovizionării cu materiale: hirtie, cerneală, chirii și salarii. Suma de 1 750 galbeni era mare, oit prețul unei moșii mijlocii, și greu de găsit, mai ales când era vorba de un plasament într-o afacere riscantă și cu o rentabilitate nesigură.

Mihail Kogălniceanu a rezolvat ingenios problema capitalului, luând în concesiune tipografia mitropoliei, chiar cu obligația unor prestații de serviciu; a fost scutit astfel de a mai face investiții, avind nevoie doar de un

¹⁾ G. Zane. *O concurență tipografică și o polemică literară între M. Kogălniceanu și Gh. Asachi*. Extras din: *Arhiva Românească*, t. VI, 1941; O. Lugoșanu. *Tipografia lui M. Kogălniceanu de la Iași*. În: *Convorbiri literare*, XIII.

capital redus pentru completarea utilajului; obținind concesiunea editării *Foii sătești* a rezolvat, în parte, problema fondurilor de rulment. După calculele sale, *Foia sătească*, la care satele erau obligate să se aboneze, ar fi adus lui Gh. Asachi 35 250 lei, deci singură această sursă i-ar fi acoperit cheltuielile curente. Evident, fiind vorba despre fonduri care intrau treptat, pe lângă aceste abonamente obligatorii, întreprinderea a trebuit să-și asigure un numerar lichid, ceea ce a încercat să facă lărgindu-și sfera editării, fie tipărind lucrări pe cont propriu, fie pe contul autorilor, folosind larg abonamentele și prenumerațiile. Nu a putut evita însă, creditele curente cu dobândă mare pe piață.

Utilajul tehnic al tipografiei — deci limita maximă a producției sale — era modest; două teascuri — prese tipografice — literele corespunzătoare și diverse accesorii, casete de litere, chenare, linii, semne etc. Teascurile trebuie să fi fost parțial din bronz sau în întregime din fontă; teascul din lemn dispăruse. Personalul era limitat la 7—8 oameni; o tipografie cu trei teascuri putea fi deservită de 10 lucrători. Tehnica era manuală: culesul literelor se făcea cu mina, preșele erau acționate de forța omească. Lucrătorii, ca toți lucrătorii din timpul epocii, erau prost plătiți. Salariul mediu al lucrătorului tipograf era de doi galbeni pe lună (cca. 63 lei); în același timp, un funcționar inferior avea 150 lei și chiar mai mult.

M. Kogălniceanu a avut grijă să-și ia două ajutoare prețioase: pe Teodor Albineț, cunoscut intelectual moldovean, însărcinat cu lucrările de redacție și editură, care lucrase și cu Gh. Asachi, și pe Adolf Berman, tipograf de meserie, care va avea mai târziu la Iași un atelier tipografic propriu cu o frumoasă activitate.

Condițiile de producție ale tipografiei se pare că nu erau dintre cele mai bune: producea la un preț de cost prea urcat. N. Bălcescu consideră că prețul de 750 lei numai pentru tipăritul extrasului său din *Puterea armată* este prea urcat și că la București cu acești bani putea achita și hîrtia și tiparul²⁾. Este probabil că prețul de cost urcat se datoră, ca la toate întreprinderile vremii, dobinzilor cămătărești la creditele contractate pe piață. *Cantora* nici nu poate acoperi unele credite; o datorie de 6 400 lei

față de Eliade, contractată pentru niște litere livrate în 1840, n-a putut fi plătită și M. Kogălniceanu o achită abia în 1864³⁾. Întreprinderea duce lipsă permanentă de numerar; nu poate face față la obligații urgente; în 1844 are dificultăți cu lucrătorii lăsați neplătiți⁴⁾. M. Kogălniceanu cere cu insistență acoperirea abonamentelor. Fără o bază financiară asigurată, întreprinderea mergea greu. M. Kogălniceanu scria lui I. Ghica la 5 ianuarie 1846, că vrea să lichideze tipografia⁵⁾. În adevăr, ceva mai târziu *Cantora* va fuziona cu *Institutul Albinei*, și ca atare va dispărea. *Foia sătească* se reîntoarce la fostul său editor; de la 2 iunie 1846 apare la vechiul Institut, întreprindere relativ bine consolidată. Lichidarea era pentru Kogălniceanu cu atât mai necesară cu cât el se pregătea să plece într-o lungă călătorie în străinătate.

Cantora Foii sătești prin secția sa de editură a lăsat o operă apreciazabilă: a tipărit peste 50 de titluri⁶⁾, dintre care patru periodice: *Foia sătească*, de la 7 aprilie 1840 la 2 iunie 1845, *Dacia literară* (ianuarie — iunie 1840) *Arhiva românească* (1840 — 1841 și 1845), *Propășirea* (9 ianuarie — 29 octombrie 1844). În afară de periodice, în care M. Kogălniceanu a tipărit și studiile sale, mica tipografie a editat separat lucrări ale unor autori munteni și moldoveni; scrieri ale lui Kogălniceanu însuși, V. Alecsandri, Al. Donici, Gr. Alexandrescu, N. Bălcescu și alții.

Întreprinderea a fost întemeiată grație spiritului de inițiativă al lui Mihail Kogălniceanu care s-a afirmat și de această dată, și dacă s-a menținut în ciuda atîtor greutăți, aceasta se datorează numai excepționalei sale energii. Referindu-se la această realizare, M. Kogălniceanu putea spune cu drept cuvînt, că inițiativa sa a adus mari servicii culturii românești.

prof. G. ZANE

membre corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

2) N. Bălcescu. *Opere*. Vol. IV. *Correspondență*. Buc., 1964, p. 54.

3) G. Zane, op. cit., p. 40—41; Augustin Z. N. Pop. *Relațiile tipografice între Heliade Rădulescu și M. Kogălniceanu în: Studii și cercetări de bibliologie*, II, 1957, p. 287—288.

4) Augustin Z. N. Pop. *Catalogul corespondenței lui Mihail Kogălniceanu*. Buc., 1959, p. 50 (rezumat al unei corespondențe cu I. Ghica).

5) Ibidem, p. 51.

6) Dan Simonescu. *Mihail Kogălniceanu ca tipograf și editor la Iași*, în: *Studii și cercetări de bibliologie*, II, 1957, p. 180—182.

C. A. Rosetti (1816 – 1885)

Pe C. A. Rosetti conștiința publică l-a asimilat mult mai mult momentului revoluționar de la 1848 și evenimentelor politice care i-au urmat, decât istoriei literare.

Născut la București, în 1816, dată de la care se împlinesc anul acesta 150 de ani, Rosetti își face studiile liceale la Colegiul Sf. Sava, apoi pleacă la Paris (1845), unde audiază cursurile lui E. Quinet și J. Michelet.

În capitala Franței, ia ființă Societatea studenților români, al cărei președinte era I. Ghica, iar secretar C. A. Rosetti. Această societate avea menirea de a pregăti revoluția în Moldova și în Țara Românească.

O dată cu anul 1848, îl găsim pe Rosetti în țară. Casa lui este locul de întâlnire al revoluționarilor. Făcând parte din curentul radical-liberal, el este exponentul micii burghezii, sprijinitor al reformelor largi democratice, fiind conștient de faptul că fără mobilizarea maselor biruința revoluției nu este posibilă.

În cadrul activității sale politice, Rosetti include organic activitatea lui de publicist, care s-a manifestat în toate momentele de seamă ale istoriei epocii: revoluția, Unirea Principatelor, problema agrară, independența; editează ziarul *Pruncul român*, apoi ziarul *Românul*. Într-o scrisoare a sa către I. Filipescu din 1856, referindu-se la Unire, Rosetti scria: „...ești în grădinile publice și cereți iscălituri, lucrați pe uliță“. Convingerea că numai prin atragerea maselor se poate realiza Unirea, a fost una dintre ideile lui pe drept cuvânt progresiste.

Ca literat și om de cultură, C. A. Rosetti a desfășurat o activitate multilaterală. Este interesant de remarcat faptul că era patron de librărie și tipografie. Alături de librărie, Rosetti a deschis un cabinet de lectură cu cărți și ziare românești și străine, în special franceze, pentru difuzarea ideilor avansate și, totodată, pentru a mijloci în acest cadru întâlnirile dintre partizanii mișcării revoluționare. Reorganizarea, pe baze noi, a „Societății generale de ajutor reciproc a lucrătorilor tipografi — Gutenberg“ s-a făcut tot prin strădania și cu sprijinul lui C. A. Rosetti, care a întemeiat și prima asociație muncitorească din România.

În afară de publicistică, domeniu în care a excelat prin combativitate, C. A. Rosetti s-a manifestat și ca literat.

Om cu apreciazabilă cultură literară, Rosetti vede unitatea națiunii în limbă, motiv pentru care acordă un larg sprijin „Societății literare române“. În legătură cu acest lucru, el afirmă: „Limba poporului român — eterna dovadă a latinității țării noastre — reclamă imperios cultul său“...

În cadrul activității lui literare, remarcabile sînt traduceri pe care le face din Byron, Béranger, Lamartine, Hugo. Poemul *Manfred* de Byron, cunoaște, în transpunerea făcută de Rosetti, o extraordinară cursivitate, păstrînd nealterat (poate datorită propriului temperament) patosul romantic al lucrării. Istoricii literari afirmă că Eminescu însuși a folosit această traducere (ca decor și compoziție) în parte pentru *Mureșan*, în parte pentru *Lucaefărul* (prima variantă).

Opera poetică originală a lui Rosetti, deși nu are o mare strălucire, s-a bucurat de interes în vremea respectivă. Ca poet, Rosetti nu este un tehnician abil și alambicat, ci doar un meșter înzestrat cu ușurința versificării, dotat cu sensibilitate și cu bagajul unor lecturi valoroase. Versurile sale sînt adunate în volumul *Ceasuri de mulțumire* și sînt scrise pentru muzică. Dar deși ocazională și în mare parte erotică, lirica lui Rosetti nu este nici ea lipsită de accente sociale.

Marea sa energie a cheltuit-o însă pe tărîm politic și social cu o dăruire demnă de toată admirația. Rămînînd credincios ideilor revoluționare din tinerețe pînă la sfîrșitul zilelor sale, C. A. Rosetti salută cu entuziasm Comuna din Paris, văzînd în ea semnalul unei revoluții europene, menite să înlăture definitiv monarhiile absolutiste.

„Străin de orice vanitate și dușman oricărui rang, sărac și de o superioară onestitate” — așa cum îl caracteriza cu luciditate N. Iorga — C. A. Rosetti a fost un luptător în adevăratul sens al cuvîntului, neînfriecat, lipsit de egoism și plin de perseverență, care n-a pregetat să-și pună averea personală în slujba binelui obștesc atunci cînd a fost nevoie.

Cel care scria: *„Iubind libertatea a trebuit să iubesc omenirea, și iubind omenirea este natural să-mi iubesc familia, să iubesc națiunea”*, și-a dovedit pînă la sfîrșit această profesiune de credință, rămînîndu-i fidel prin fapte.

Revoluționar de seamă, om de cultură și literat, C. A. Rosetti rămîne în amintirea urmașilor ca o remarcabilă prezență în istoria și cultura țării, ca un exemplu de înalt patriotism.

Dorin IANCU

Un mare iubitor al cărții: Stolnicul Constantin Cantacuzino (1640 — 1716)

Viața culturală românească de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor a fost dominată de personalitatea unui mare cărturar, Stolnicul Constantin Cantacuzino.

Contemporan cu Nicolae Milescu, Dosoftei, Antim Ivireanu, Dimitrie Cantemir și Constantin Brîncoveanu, Stolnicul s-a remarcat în această stălucită pleiadă de slujitori ai culturii noastre, prin rolul său de animator și prin acela de iubitor al cărții. Opera sa scrisă este relativ mică: o *Istorie a Țării Românești*, valoroasă prin concepție,

metodă și informare, nedusă pînă la capăt; o *Hartă a Țării Românești* imprimată în 1700 la Padova și în 1718 la Veneția; traducerea unui text religios; colaborarea la alte cîteva traduceri. Dar, deși erudiția și orizontul operei sale îi pot ele singure cîștiga Stolnicului un loc de seamă în istoria culturii românești, în conștiința contemporanilor și a urmașilor el a dăinuit mai ales prin setea sa de informare căreia i se datorează bogata bibliotecă de la Mărgineni.

Născut către 1640, Cantacuzino avea vreo douăzeci și patru de ani cind tatăl său, Postelnicul Cantacuzino, fu sugrumat la Snagov din porunca domnitorului Grigore Ghica, temător de ambițiile domnești ale Cantacuzinilor. Anii de exil ce urmară au fost hotărâtori pentru formația intelectuală a viitorului Stolnic. Peregrinările sale la Constantinopol, Veneția și Padova îl pun în legătură cu cărturari și dascăli iscușiți ai vremii, ca Gherasim Cretanul, Antonio dall'Acqua, Albanio Albanese, Bonvicinus. În afara introducerii sale în filozofia și logica, geometria și astronomia, fizica și celelalte științe ale vremii, la Padova Cantacuzino avea să cunoască și adevăratele dimensiuni ale culturii europene.

Activitatea sa ulterioară va fi un efort constant de integrare a culturii noastre în acest larg orizont, de promovare a gândirii umaniste, de înnoire și laicizare a cugetării românești.

Obligat de împrejurări să întrerupă studiile la Padova, Stolnicul revine în țară cu o bogată provizie de cărți. Erau, în această recoltă care trebuia să-i asigure în continuare însușirea unei vaste culturi, opere eminente ale filozofiei, istoriei și literaturii clasice medievale și contemporane. În catalogul cărților cumpărate pe care-l scrie la 1 iulie 1667 sint consemnate *Ibada* și *Odiseea* lui Homer, versurile lui Virgiliu, Terențiu, Horațiu și Martial, scrierile lui Lucian sau Valerius Maximus, istoriile lui Tit Liviu sau Quintus Curtius, operele filozofice, fizice și cosmologice ale lui Aristotel, comentarii la aceste opere de Alexandru din Afrodizia, Temistius, Simplicius sau Ioan Gramaticul. Stolnicul a cumpărat atunci și opere etice mai vechi, ca *Manualul* lui Epictet, sau mai noi ca *Adagiile* lui Erasm. Gindirea mai îndrăzneată a evului mediu era prezentă prin *Substanța lumii* a lui Averroes, iar cea modernă prin *Logicele* lui Cesare Cremonini și Zabarelli. Astronomia, prin *Harta cerului* a lui Paolo Loredano, istoria — prin Natalis Comitis, dreptul — prin *Instituțiile* lui Justinian, erau de asemenea reprezentate în achizițiile Stolnicului.

Aceste cărți urmau să se adauge la Mărgineni în Prahova, bibliotecii mai vechi înființată de tatăl lui Cantacuzino, Postelnicul Constantin. An cu an, în rafturile acestei biblioteci — cea mai veche bibliotecă umanistă românească pe care o putem cunoaște în toate detaliile sale și pe care o putem reconstitui după volumele păstrate și

după cataloage — s-au adunat alte opere de seamă. Sporirea acestei biblioteci a fost o preocupare constantă a Stolnicului. Corespondenții săi din Padova, Veneția sau Viena, prietenii săi cărturari ca Ferdinand de Marsigli din Bologna, istoricul sîrb George Brancovici, fratele acestuia Sava, mitropolit la Alba Iulia, medicul Iacob Pilarino sau învățatul englez Edmund Chisthull constituiau tot atîtea surse pentru achiziții de cărți, cumpărate sau dăruite. Nici campaniile militare la care participau trupe românești n-au întrerupt pasiunea bibliofilă a Stolnicului. Ostașii foști la asediul Cameniței în 1672, la asediul Vienei în 1683, ca și curuții lui Thököly în 1691 îi aduc cărți scumpe, păstrate cu grijă, apoi, la Mărgineni.

Biblioteca Stolnicului era un bun de care, prin lectură sau daruri, s-au folosit apoi mulți iubitori de cultură români sau străini. Însemnări pe cărți, ca aceea din 1696 a lui Damaschin al Rimnicului pe un exemplar din *Conciones* a lui Didacus de la Vega (Veneția 1604) pe care-l citise; scrisori din 1708, 1712, 1713 prin care Stolnicul își anunță prietenul, Hrisant Notaras, patriarhul Ierusalimului, că îi trimite „un calendar de Tîrnova [Tyrnavia] zis al Astrofilului“, apoi alte calendare; cărți găsite în biblioteci din Tara Românească, Transilvania și Moldova, arată că Stolnicul comunica și dăruia cu bucurie lumina cuprinsă în volumele bibliotecii sale. După moartea sa, în 1716, biblioteca a fost obiectul disputelor pasionate ale multor bibliofili, printre care Nicolae Mavrocordat, care integrează bibliotecii sale de la Văcărești o bună parte din cărțile Stolnicului. Efortul depus în prezent pentru reconstituirea bibliotecii de la Mărgineni scoate la iveală și avatarurile neașteptate ale acestor cărți.

Din biblioteca sa Stolnicul a făcut însă și un cabinet de lucru științific, literar și politic. Cu aceste unelte de lucru intelectual a alcătuit el *Harta Țării Românești*, a ajutat cărturarilor mențeni la traducerea *Bibliei* din 1688 iar fraților Greceanu la traducerea *Mărgăritarelor* lui Hrisostom, a furnizat prețioase date lui Marsigli pentru opera acestuia *Danubius pannonicomoesicus*. De aci a extras substanța întrebărilor puse lui Ioan Cariofil care-i va răspunde prin al său *Manual despre unele nedumeriri și dezlegarea lor* (Snagov, 1697, în grecește). Din lecturile sale istorice și politice, din informațiile militare și diplomatice primite de

la corespondenți străini dar și prin periodicele ce-i soseau regulat și-a format convingerea științifică despre evoluția universală aplicată la istorie și, înainte de Cantemir, a întrevăzut necesitatea istorică a pieirii Imperiului Otoman care trebuia să aducă eliberarea țării sale. Dar, mai ales, din cărțile bibliotecii sale a desprins Stolnicul ideile mari pe care le-a formulat în *Istoria Țării Românești*, despre originea latină a poporului român, despre unitatea de neam și limbă a românilor din toate provinciile țării, separate pe atunci, despre rolul istoric al Moldovei și Țării Românești în lupta contra invaziei otomane.

Marele cărturar a fost totodată un mare om politic care a condus cancelaria diplomatică a Țării Românești sub trei domni și a luptat cu tenacitate pentru alianța cu Rusia și Austria, marile puteri europene care începuseră ofensiva antiotomană în Europa de sud-est.

Lupta pentru putere dusă cu Constantin Brîncoveanu și rolul activ pe care l-a avut în mazierea nepotului său au umbrit amintirea Stolnicului, credincios apărător al intereselor clasei aristocratice din care făcea parte. Dar moartea sa, la 7 iunie 1716, l-a trecut în rîndurile luptătorilor căzuți pentru eliberarea țării de sub jugul otoman. Ca și bunicul, tatăl și fiul său, Cantacuzino piere sugrumat, acuzat de trădare împotriva Porții.

Comemorarea a 250 de ani de la moartea lui Constantin Cantacuzino este un prilej de evocare recunoscătoare a amintirii unuia dintre ctitorii culturii noastre moderne.

Iar bibliotecarii și bibliograful cărora le revine sarcina reconstituirii bibliotecii Stolnicului și care au în el exemplul unui mare iubitor al cărții, se asociază la această comemorare cu sentimentul datoriei față de un ilustru precursor.

Virgil CÂNDEA

STOLNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO

Bibliografie selectivă

I. Scrieri

- Operele lui Constantin Cantacuzino* publicate de Nicolae Iorga. Buc., Editura Minerva, 1901, XLIV + 180 p.
- Istoria Țării Românești*. Ediții: G. Ioanid, *Istoria Moldo-României*, vol. I, Buc., 1858, p. 297-376; M. Kogălniceanu, *Cronicile României sau Letopisecele Moldovei și Valahiei*, Ed. a 2-a, vol. I, Buc., 1872, p. 85-126, atribuită lui N. Milescu; sub numele lui N. Milescu, *Cronica pe scurt a românilor*, Buc., Editura Socec, 1894, 107 p.; *Operele lui Constantin Cantacuzino*, Ed. N. Iorga, Buc., 1901; C. Cantacuzino, *Istoria Țării Românești*, Ed. N. Cartoian și Dan Simonescu, Craiova, 1943, XXXVIII + 132 p. + 5 pl.; *Cronici cari munteni*, Ed. Mihail Gregorian, vol. I, Buc., 1961, p. 1-79.

II. Referințe

1. Viața și opera

- Cantacuzino, M.: *Genealogia Cantacuzinilor*, in: *Buciumul*, I, 1862, p. 523 și urm., ed. N. Iorga, Buc., Editura Minerva, 1902, XI + 565 p. + 9 pl. Cartoian, N.: *Introducere la Istoria Țării Românești*, Ed. N. Cartoian și Dan Simonescu, Craiova, 1944, p. III-XXXVIII.
- Del Chiaro, A. M.: *Storia delle moderne rivoluzioni della Valachia*, Venezia, 1718, 8 f. + 255 p. + 2 h + 2 pl.
- Dima-Drăgan, Corneliu: *Cultural relations between the serbian chronicler George Brankovich and the Stolnic Constantin Cantacuzino*, in: *Revue des études sud-est européennes*, II, 1964, nr. 3-4, p. 553-560.

- Glurescu, C. C.: *Harta Stolnicului Constantin Cantacuzino*, in: *Revista istorică română*, XIII, 1943, p. 1-28.
- Hurmuzaki, E.: *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. VI, p. 32; vol. IX, p. 519; Supl. I, vol. I, p. 299-300, 391-392, 430-431; vol. III, p. 2-3.
- Iorga, N.: *Despre Cantacuzini*, Studii istorice, Buc., Editura Minerva, 1902, CLXIII.
- Iorga, N.: *Documente privitoare la familia Cantacuzino*, Buc., Editura Minerva, 1902, 360 p.
- Iorga, N.: *Constantin Cantacuzino Stolnicul* (Conferința la Universitatea Populară). *Revista Fundațiilor*, 2, nr. 7, 1935, p. 3-22.
- Iorga, N.: *Despre harta Stolnicului Constantin Cantacuzino* [găsită la British Museum de D. Dimănescu], in: *Analele Academiei Române*, Partea adm. și dezb., XLVIII, 1927-1928, p. 50.
- Istoria literaturii române*, vol. I, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1964, p. 559-578 (P. P. Panăltescu).
- Minea, I.: *Ceva despre Constantin Cantacuzino Stolnicul*, in: *Cercetări istorice*, 8-9, nr. 2, 1933, p. 73-79.
- Ortiz, R. și Cartoian, N.: *Un grande erudito rumeno a Padova: Lo „Stolnic” Constantin Cantacuzino* [Un mare erudit român la Padova: Stolnicul Constantin Cantacuzino], Bucarest, 1943, 87/-93/, p. + X pl.
- Pascu, G.: *Influența cronicarilor moldoveni asupra celor munteni din secolul al XVIII; Constantin Cantacuzino*, in: *Arhiva*, XXIX, 1922, p. 195-208.
- Popescu, George P.: *O rugăciune a lui Constantin Cantacuzino*, in: *Revista istorică*, XXV, 1939, p. 57-60.

- Ruffini, Mario : *L'Influenza italiana in epoca di Constantin-Vodă Brncoveanu 1688—1714* [Influența italiană în epoca lui Constantin Brncoveanu]. Milano, [f.e.] 1933. 69 p.
- Stănescu, E. : *Valoarea istorică și literară a cronicilor muntene*. In : *Croniciari munteni*. Editura Mihail Gregorian, Buc., 1961 p. V—CXXVI.
- Șerban, C. : *Legăturile Stolnicului Constantin Cantacuzino cu Rusia*. In : *Studii și articole de istorie*, II, 1947, p. 237—254.
- Tagliavini, C. : *Un frammento di terminologia italo-romena e un dizionario geografico dello Stolnic Constantin Cantacuzino*. In : *Revista filologică*, I, 1927, p. 167—184.

2. Biblioteca

- Cândea, V. : *O datorie de onoare față de istoria culturii românești*. In : *Știința*, XXXV, nr. 6873, 1966, 27 ian., p. 4.
- Dima-Drăgan, C. : *Biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino*. In : *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 6, nr. 2, 1964, p. 197—205.

- Hunger, H. : *Katalog der griechischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek*. Wien, Verband Notring der wiss. Verbände Oesterreichs, 1957, 164 p.
- Iorga, N. : *Manuscripte din bibliotecă străină relative la istoria românilor*. In : *Analele Academiei Române*, S. II, Mem. Ist., XX, 1897—1898, p. 197—253 și XXI, 1898—1899, p. 1—107.
- Iorga, N. : *Studii și documente cu privire la istoria românilor*. Vol. I, III, Buc. 1901, p. 58. (O descripție a *Tării Românești*).
- Iorga, N. : *O carte a lui Constantin Stolnicul Cantacuzino*. In : *Revista istorică*, XIX, 1935, p. 16.
- Iorga, N. : *Vechele biblioteci românești sau ce se citia odinioară în cărțile noastre*. In : *Floarea darurilor*, I, nr. 2, 1907, p. 65—82.
- Popescu-Telușan, I. : *Vechea bibliotecă a Colegiului popular „N. Bălcescu” din Craiova*. In : *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 6, nr. 2, 1964, p. 183—196.
- Un manuscris latin adus de la asediul Vienei în biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino. In : *Cercetări literare*, I, 1934, p. 120.

Nicolaie Coculescu (1866 — 1952)

Printre personalitățile de seamă ale științei și culturii românești, a căror aniversare se sărbătorește anul acesta pe plan mondial de către UNESCO, se numără și marele astronom Nicolaie Coculescu. Figură proeminentă a științei românești, Nicolaie Coculescu, de la a cărui naștere se împlinesc 100 de ani la 31 iulie 1966, a văzut lumina zilei la Craiova. Urmează cursurile școlii primare și liceul în orașul natal, iar studiile universitare la Școala normală superioară din București. În 1889, trece examenul de licență la Facultatea de științe din București, apoi pleacă, în 1890, la Paris, unde se prezintă la examenul de licență în

științele matematice. După studii de trei luni la Observatorul din Montsouris, devine colaborator permanent al Observatorului din Paris de la data de 31 octombrie 1890. Aici desfășoară o activitate susținută, fapt relevat de rapoartele anuale ale observatorului. În anul 1891, N. Coculescu efectuează 288 de observații meridiane, iar în anul următor 31.

În 1892, publică prima sa lucrare științifică, intitulată : *Asupra stabilității mișcării într-un caz particular al problemei celor trei corpuri*, în *Comptes rendus hebdomadaires de l'Académie des Sciences de Paris*. Apoi, ia parte la o expediție în Senegal, sub

conducerea lui H. Deslandres, pentru observarea eclipsei solare din 4(16) aprilie 1893.

Numele lui Nicolaie Coculescu a rămas legat de importantele cercetări pe care le-a efectuat în legătură cu calculul perturbațiilor planetelor. Astfel, în anul 1894, el publică articolul: *Asupra dezvoltării aproximative a funcției perturbatoare, în Comptes rendus hebdomadaires de l'Académie des Sciences de Paris*, iar la 5 noiembrie 1895 prezintă Facultății de științe din Paris teza sa de doctorat, intitulată: *Asupra expresiilor aproximative a termenilor de ordin ridicat în dezvoltarea funcției perturbatoare*, în fața unei comisii formate din cunoscuți savanți (Félix Tisserand, Paul Appel și Henri Poincaré). N. Coculescu este al patrulea român care susține o teză de doctorat la Sorbona, după Spiru Haret, David Emmanuel și Constantin Gogu și al treilea astronom român doctor în matematici (Haret și Gogu erau, de asemenea, astronomi).

Matematicienii cu renume mondial, ca Darboux și Poincaré, abordaseră

problema funcțiilor perturbatoare. Coculescu, în teza sa de doctorat, continuă sistematic studiul început de Poincaré. Concluziile sale constituie o importantă contribuție românească la elucidarea acestei probleme.

Întors în țară, Nicolaie Coculescu se dedică activității didactice și organizatorice în domeniul astronomiei. Profesor suplinitor în 1895, la catedra de astronomie și geodezie a Facultății de științe din București, el devine din anul următor profesor titular la aceeași catedră. Timp de 41 de ani, din 1896 și pînă în 1937, cînd se pensionează, ține cursuri de astronomie și mecanică cerească. A publicat în 1905 un curs de mecanică cerească (despre sateliții lui Jupiter) și un curs de astronomie teoretică, în 1929.

Nicolaie Coculescu a militat pentru înființarea, în țara noastră, a unui observator astronomic, ale cărui baze au fost puse la București în anul 1908.

Marele astronom Nicolaie Coculescu s-a stins din viață la 5 noiembrie 1952.

E. ROMAN

Știri de peste hotare

Biblioteca centrală pentru nevăzători din Moscova folosește o fișă de catalog specială, de formatul 12 x 18 cm, care cuprinde descrierea cărții în caractere Braille. Catalogul în 6 volume al colecțiilor bibliotecii, apărut în 1961, este tipărit după același sistem.

În locul meselor de lectură, cititorii folosesc pupitre cu o anumită înclinație, construite special pentru forma și mărimea cărților.

★

Biblioteca Congresului S.U.A. va înființa, pentru secția sa de manuscrise, un serviciu de coordonare a lucrărilor pentru reproducerea manuscriselor străine.

Acest serviciu, creat cu titlu experimental, pentru un interval de trei ani și jumătate, va elabora norme pentru efectuarea diferitelor operațiuni de reproducere a manuscriselor, va asigura controlul bibliografic și înființarea cititorilor, va colabora cu aceștia la executarea anumitor proiecte, va contribui la realizarea unor acorduri între depozitele de arhive din S.U.A. și din alte țări.

Între 25 și 31 octombrie 1967 va avea loc la Köln cel de-al 2-lea Congres internațional de reprografie. În cadrul congresului, se va organiza o expoziție de aparate și materiale de fotografiat, fotocopiat, microfilm, de aparate și material pentru realizarea de copii electrostatice, termocopii, diazocopii.

Un comitet internațional permanent se va ocupa de pregătirea acestui congres, precum și a congreselor viitoare de același fel.

★

Legea pentru bibliotecile și muzeele publice din Marea Britanie, intrată în vigoare în aprilie 1964, lasă, ca și pînă acum, finanțarea și administrarea bibliotecilor publice în sarcina autorităților locale. Această lege instituie însă controlul din partea ministerului educației asupra bibliotecilor și muzeelor publice și impune avizul unui consiliu special în privința organizării și funcționării lor. Colaborarea între biblioteci, care a depins pînă la apariția acestei legi de conducerea bibliotecilor, devine obligatorie.

TEME ȘI BIBLIOGRAFII PENTRU POPULARIZAREA CUNOȘTIINȚELOR ȘTIINȚIFICE^{*)}

X. Comorile scoarței terestre (avuțiile subsolului și descoperirea lor)

În scoarța terestră se află mari bogății minerale, a căror descoperire, extragere și prelucrare constituie, de multe secole, o preocupare foarte importantă a omului. O dată cu progresul civilizației utilizarea mineralelor a devenit din ce în ce mai largă și mai variată. În țara noastră, avuția subsolului este deosebit de mare, iar Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român prevăd o creștere continuă și rapidă, a cunoașterii rezervelor de minerale utile și a valorificării acestora, în scopul dezvoltării ascendente a economiei naționale. Pentru orientarea manifestărilor pe această temă, recomandăm în primul rînd studiul documentelor Congresului al IX-lea al P.C.R.

1. POP, EMIL I. *Cunoștințe de geologie pe înțelesul tuturor*. Buc., Editura științifică, S.R.S.C., 1961, 111 p. Cuprinde, într-un limbaj accesibil, noțiuni de bază în domeniul geologiei. Recomandăm în mod special capitolul *Din ce materii este alcătuită scoarța Pământului* (p. 63—107).

2. PAPIU, VICTOR CORVIN și STOENESCU, SCARLAT. *Spre adîncurile globului pămîntesc*. Buc., Editura științifică — C.R.C.C.S., 1965, 56 p. Se vorbește cu claritate despre structura globului pămîntesc, în lumina științei moderne. Recomandăm, pentru tema *Comorile scoarței terestre* capitolul *Scoarța Pământului și vecinele sale de la exterior* (p. 22—32).

3. LECCA, AUREL. *O excursie geologică*. Buc., Editura științifică — C.R.C.C.S., 1963, 48 p. „Excursia” geologică la care autorul invită pe cititor se face în Dobrogea. A. Lecca descrie zăcămintele existente, urmele trecutului geologic al acestei regiuni etc.

4. ILIE, MIRCEA și BRANA, VIORREL. *Avuțiile subsolului românesc*. Buc., S.R.S.C., 1957, 184 p. O expunere populară, foarte documentată, asupra zăcămintelor din subsolul țării noastre.

5. NEDELUCU, CONST. *Se poate străpunge scoarța terestră? Știință și tehnică*, 15, nr. 2, februarie 1962, p. 36—37. Articolul tratează despre realizările obținute în studiul și exploatarea zăcămintelor de adîncime foarte mare, ca și despre posibilitățile ce se întrevăd pentru viitor.

6. IANOVICI, V. *Prospectarea bogățiilor subsolului*. Contemporanul, nr. 976, 25 iunie 1965, p. 8. Articolul expune sarcinile sporite ce revin geologilor din țara noastră în ce privește intensificarea prospecțiunilor geologice, în vederea descoperirii de noi zăcăminte și a dezvoltării rezervelor cunoscute, în lumina documentelor Congresului al IX-lea al P.C.R.

7. IANOVICI, V. *Geologia și surorile ei moderne*. Știință și tehnică, 17, nr. 1, ianuarie 1966, p. 36—37. Sînt prezentate succint, într-o manieră de dicționar științific, cîteva discipline științifice de mare importanță pentru explorarea bogățiilor subsolului: gravimetria, magnetometria, electrometria etc.

8. DRAGHINDA, ION. *Avionul, un instrument al geologului*. Știința, 34, nr. 6793, 6 noiembrie 1965, p. 4. Se arată rolul cercetării geologice făcute cu ajutorul avionului, rolul observațiilor directe și a fotografiilor pentru descoperirea zăcămintelor minerale ale pământului.

9. LECCA, AUREL. *Comorile pământului*. Buc., Editura tineretului, 1962, 268 p. Cuprinde un material informativ extrem de divers despre bogățiile scoarței terestre: cărbuni, țitei, metale, materiale de construcții, ape minerale etc. Lucrarea este bogată în exemplificări din țara noastră și din alte țări. Ilustrația se pretează pentru proiecții la epidiascop.

10. FERSMAN, A. E. *Ce au povestit pietrele*. Traducere din limba rusă. Buc., Editura științifică, 1960, 151 p. Cartea acestui mare savant cuprinde

^{*)} Lucrările din bibliografie sînt recomandate în ordinea crescîndă a complexității lor.

amintiri și evocări legate, într-un fel sau altul, de descoperiri geologice, de cunoașterea subsolului etc. Diferitele istorisiri se pretează bine la lecturi sugestive în cadrul manifestărilor organizate de bibliotecari.

11. OBRUCEV, V. A. *Bazele geologiei, pe înțelesul tuturor*. Traducere din limba rusă. Buc., Editura de stat pentru literatură științifică, 1952, 244 p. Din această lucrare, scrisă atrăgător, recomandăm capitolul *Ce bogății conține pământul* (p. 212—228).

12. BRANA, VIOREL. *Zăcămintele metalifere ale subsolului românesc*. Buc., Editura științifică, 1958, 263 p. După câteva considerații generale asupra minereurilor metalifere, se prezintă, în mod sistematic, zăcămintele metalifere cunoscute din țara noastră.

13. PASCU, MIRCEA și STELEA, VIRGIL. *Manual practic de geologie tehnică*. Buc., Editura tehnică, 1963, 320 p. Lucrarea se adresează mai ales geologilor și inginerilor geologi, cuprinzând descrierea proprietăților rocilor și a proceselor geologice, arătând cum se face cartarea geologică, descriind diverse metode de explorare prin lucrări miniere și prin foraje. Un capitol special (VI) este consacrat prospecțiunii și explorării rocilor folosite în industria materialelor de construcții.

14. ONCESCU, NICOLAE. *Geologia Republicii Populare Române*. Ediția a 2-a. Buc., Editura tehnică, 1959, 544 p. Lucrarea prezintă multilateral caracteristicile geologice ale țării noastre. Cuprinde planșe potrivite pentru proiecția la epidiascop.

XI. Imperiul robotului

Mașinile cibernetice fac astăzi parte integrantă din civilizația modernă, iar progresul mai departe al omenirii este de neconceput fără ele. Încă de pe acum, calculatoarele electronice sînt folosite în proiectarea construcțiilor, în dirijarea unor procese tehnologice în industrie, în rezolvarea unor probleme matematice ridicate de practică, în planificarea economică, în astronautică. Roboții traduc, propun decizii logice, compun muzică etc., iar rolul lor în viitor va fi din ce în ce mai mare. Manifestările organizate pe această temă trebuie să sublinieze ideea că cibernetica este una dintre cele mai mari cuceriri ale rațiunii omenști, evidențiind marea varietate a aplicațiilor ei, ca și posibilitățile imense pe care le deschide omului în relațiile sale cu natura.

1. NICOLAU, EDMOND. *Cibernetica și omul*. Buc., Editura științifică C.R.C.C.S., 1964. 80 p. Este cea mai reușită dintre broșurile de popularizare a ciberneticii apărute în țara noastră. Se expun noțiunile de bază ale noii științe și utilizările ei multiple. Sînt prezentate o serie de realizări ale ciberneticienilor români.

2. NICOLAU, EDMOND. *Memoria biologică și memoria tehnică*. Știința, 34, nr. 6511, 26 ianuarie 1965, p. 4.

3. COSTACHE, NICOLAE. *Calculatoarele electronice numerice*. Știința, 34, nr. 6511, 26 ianuarie 1965, p. 4.

4. POPOVICIU, TIBERIU. „DACCIC-1”. *Calculatorul electronic construit de matematicienii din Cluj*. Știința, 34, nr. 6615, 11 mai 1965, p. 4.

5. CURELEA, S. și ZAGANESCU, FL. *Aplicațiile ciberneticii și Cosmoul*. Știință și tehnică, 14, nr. 12, decembrie, 1962, p. 40—41. Articolul prezintă multilateral aplicațiile ciberneticii în astronautică, atît în legătură cu pregătirea zborurilor cosmice și alegerea celor mai bune soluții, cît și

în ceea ce privește dirijarea navelor cosmice.

6. AVRAMESCU, A. *Colosala memorie a documentariștilor electronici*. Știința, 34, nr. 6786, 30 octombrie 1965, p. 4. Articolul prezintă metodele de mecanizare și automatizare a operațiilor documentare cu ajutorul mașinilor electronice.

7. NICOLAU, EDMOND. *Din electronica de azi*. Buc., Editura tineretului, 1963. 196 p. O lucrare pentru tineret, de popularizare a ciberneticii, scrisă viu și interesant.

8. NICOLAU, EDMOND. *Economia calculată electronic*. Știință și tehnică, 16, nr. 10, octombrie 1965, p. 3—5; 16. Din cele 50 mii de calculatoare electronice existente astăzi în lume, majoritatea lucrează pentru rezolvarea problemelor puse de economia concretă. Se arată tendințele actuale în perfecționarea calculatoarelor, utilizarea metodei programării liniare în planificarea economică, se dau exemple de probleme tehnice și economice rezolvate la noi în țară de centrele de calcul etc.

9. KRAIZMER, L. P. *Cibernetica tehnică*. Traducere din limba rusă Buc., Editura tehnică, 1958. 92 p. Cartea prezintă, la nivelul unui absolvent de liceu, principiile de bază ale ciberneticii, diferitele tipuri de mașini electronice de calcul și aplicațiile practice ale tehnicii cibernetice în industrie, economie, știință etc.

10. VOICULESCU, V. și STERIADE, M. *Neurocibernetica*. Buc., Editura științifică — C.R.C.C.S., 1964. 56 p. Neurocibernetica, una dintre cele mai noi științe, studiază aplicarea principiilor generale de funcționare ale mașinilor electronice la explicarea proceselor sistemului nervos. Broșura prezintă realizările obținute în această direcție, subliniind totodată particularitățile gândirii umane.

11. NISTOR, A. *Realizări în neurocibernetica românească*. Știință și tehnică, 16, nr. 2, februarie 1965, p. 24—25. Se prezintă modelele electronice și matematice realizate în țara noastră în domeniul neurociberneticii și rezultatele obținute.

12. NICOLAU, EDMOND. *Cibernetica*. În: Din cuceririle științifice ale secolului XX. Buc., Editura științifică, 1965, p. 227—246. Prezentare succintă, de sinteză, a principalelor probleme și mijloace ale ciberneticii, ca și a celor mai noi cuceriri ale acesteia. Se tra-

tează mai ales despre calculatoare electronice, calculatoare analitice, aplicațiile acestor calculatoare și perspectivele pe care utilizarea lor le deschide.

13. NICOLAU, EDMOND. *Introducere în cibernetica*. Buc., Editura tehnică, 1964. 168 p. Principalele probleme ale ciberneticii sint expuse la un nivel mediu, pe baza unui aparat matematic restrins. Din cuprinsul cărții, reținem capitolele: Modele; Calculatoare digitale; Algoritmi și programe; Limbajul electronic; Aplicații ale teoriei informației; Cibernetica și ligvistica; Inteligența artificială.

14. NICOLAU, EDMOND și BALĂCEANU, CONST. *Cibernetica*. Buc., Editura științifică, 1961. 492 p. Este lucrarea cea mai amplă, destinată popularizării ciberneticii, apărută la noi. În prima parte, se prezintă unele elemente fundamentale ale teoriei informației, apoi se trece la descrierea sistemelor de reglaj automat, ținându-se seama de paralelismul mașină-organism. Mașinile matematice și aplicațiile diverse ale ciberneticii ocupă, de asemenea, un loc însemnat în volum.

15. ROVENSKI, Z. ș. a. *Mașina și gândirea*. Traducere din limba rusă. Buc., Editura politică, 1962. 160 p. Lucrarea constituie un studiu filozofic privitor la cibernetica.

XII. De la ghicit la previziunea științifică în științele naturii

Capacitatea de a prevedea viitorul este o trăsătură caracteristică omului, iar nivelul la care aceasta se ridică la un moment dat reprezintă un indicator de seamă al civilizației umane. După începuturi nesigure, care se bazează pe evidența periodicității unor fenomene și procese (de exemplu, succesiunea anotimpurilor) sau pe existența unor semne prevestitoare ale ivirii unor fenomene (nori-ploaie; simptom premergător-boală etc.), după numeroase rătăcirii mistice (prezicerile oracolelor etc.), previziunea s-a putut ridica la un înalt grad de perfecțiune atunci când la baza ei au fost puse cunoașterea legilor naturii și cunoașterea înlănțuirii cauzale a fenomenelor. Astăzi matematica și cibernetica au conferit previziunii o mare precizie, în cele mai variate domenii ale științei și tehnicii, unde rolul ei este tot mai vital.

1. FARCĂȘAN, SERGIU. *Poate fi prevăzut viitorul?* Buc., S.R.S.C., 1961. 64 p. O expunere plină de vervă și umor, care demască prezicerile mistice și arată cum numai știința adevărată poate prevedea viitorul, pe baza cunoașterii legilor naturii.

2. DIMOFTE, CEZAR. *Prognoza în geologie*. Știință și tehnică, 16, nr. 1, ianuarie 1965, p. 10—11. Autorul articolului arată că în geologie prognoza înseamnă prevederea științifică a re-

zultatelor la care ne putem aștepta de la cercetările geologice, precum și indicarea regiunilor în care se pot descoperi substanțe minerale utile. Se arată diferitele tipuri de prognoze, cu exemple privitoare la țara noastră.

3. CRISTOFOR, E. și RUNCANU, T. *Tehnica nouă în meteorologie*. Știință și tehnică, 16, nr. 2, februarie 1965, p. 18—20. Se descriu cele mai noi metode pentru prevederea timpului pro-

tabil, cu ajutorul rachetei meteorologice, a sateliților artificiali etc.

4. DONEAUD, ANDREI. *Metode moderne de prevedere a timpului*. Știință și tehnică, 15, nr. 7, iulie 1965, p. 40—41. Se arată cum se face prevederea timpului cu ajutorul mașinilor electronice de calculat și prin metoda grafoanalitică (o metodă de calcul numeric al hărților timpului probabil) aceasta din urmă utilizându-se în ultimii ani și în țara noastră.

5. ȘORODOC, C. *De ce se schimbă vremea?* Ediția a II-a. Buc., S.R.S.C., 1961. 33 p. Broșura expune principalii factori care determină schimbările vremii pe planeta noastră și consecințele acestor schimbări asupra traiului omnesc. În legătură cu aceasta, se relevă căile pe care omul ajunge să prevadă timpul probabil.

6. ȘORODOC, C. *Omul acționează asupra mersului vremii*. Buc., S.R.S.C., 1960. 48 p. Omul nu mai este astăzi, în secolul XX, un spectator pasiv al schimbărilor vremii. Există mai multe procedee prin care norii pot fi forțați de tehnică să dezlănțuie ploaia cerută de ogoare, prin care ceața de pe un aerodrom poate fi risipită etc. Metodele de dirijare a vremii sînt descrise și explicate în această broșură.

7. RAICU, PETRE. *Genetica și evoluția*. Știință și tehnică, 17, nr. 3, martie 1966, p. 10—11. Articolul, bazat pe unele dintre cele mai noi concluzii ale geneticii, arată, între altele, cum se poate calcula viteza evoluției biologice.

8. ȘTEFAN, I. M. *Știința și religia despre prevederea viitorului*. Tînărul leninist, nr. 1, ianuarie 1957, p. 42—48. Articolul prezintă cele mai însemnate exemple de previziune din istoria

științei și arată etapele parcurse de previziune în cursul dezvoltării civilizației omenești.

9. ȘTEFAN, I. M. *Știința privește spre viitor. Din istoria și practica previziunii științifice în domeniul științelor naturii*. Buc., Editura tineretului, 1960. 412 p. Cu ajutorul a numeroase exemple din istoria științei, capitolele cărții prezintă trăsăturile cele mai caracteristice ale previziunii științifice în diferite domenii (astronomie, fizică, chimie, meteorologie, biologie, geologie). Cartea mai arată cum s-a născut previziunea științifică din previziunea empirică, superioritatea evidentă a celei dinții și perspectivele pe care le deschide pentru progresul cunoașterii omenești și perfecționarea tehnicii. Cuprinde schițe și fotografii ce se pretează pentru proiecții la epidiascop.

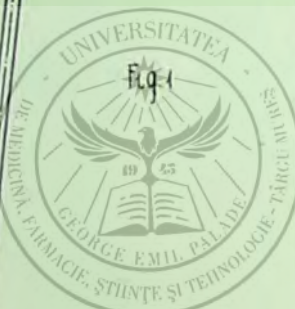
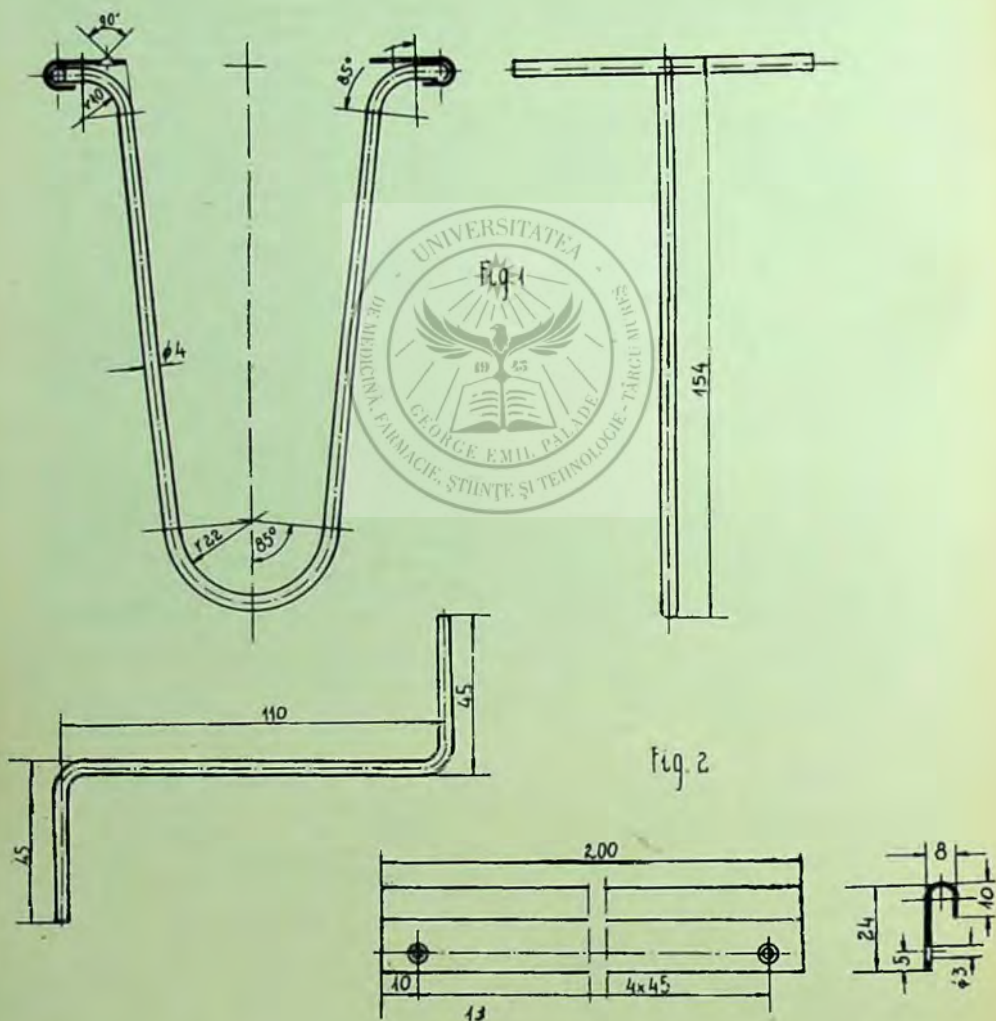
10. BĂRBULESCU, N. *Moartea termică a Universului este imposibilă*. Știință și tehnică, 16, nr. 3, mai 1965, p. 18—19. Articolul combate ipoteza morții termice a Universului, elaborată în secolul trecut de Rudolf Clausius și lordul Kelvin. Se arată că o astfel de presupunere privind viitorul lumii este falsă, principiul al II-lea al termodinamicii, pe care ea se bazează, neputîndu-se aplica Universului infinit.

11. *Despre previziunea științifică*. Buc., Editura științifică, 1965. 205 p. Cuprinde următoarele studii: Metodele matematice în știință și previziunea științifică; Previziuni în astronomie; Previziunea științifică în chimie; Previziunea științifică în biologie și medicină; Previziunea în psihologie; Ipoteza și previziunea; Critica filozofiei contemporane subiectiviste în problema previziunii științifice.

I. M. ȘTEFAN

Despărțitoare din sîrmă de oțel

Mentineră poziției verticale a cărților pe raft ușurează găsirea și servirea publicațiilor, cît și activitatea de informare a cititorilor. Întrucît, în multe biblioteci, se încearcă diverse formule de asigurare a unei poziții corespunzătoare a cărților pe raft, prezentăm, în cele ce urmează, un model simplu și eficient de despărțitor pentru cărți, inspirat din variatele rezolvări aplicate în bibliotecile de peste hotare. Un astfel de despărțitor,

confectionat din sirmă de oțel arc îndoit, poate fi folosit la rafturile din lemn sau, cu o simplă adaptare, și la rafturile metalice din bibliotecile publice.

Despărțitorul are forma de „V” (fig. 1). Aripile lui se îndoaie perpendicular, culisîndu-se în două ghidaje montate pe partea inferioară a polițelor (fig. 2). Ele sînt executate din tablă de 0,75...1 mm grosime; forma și dimensiunile lor sînt indicate în desen. În cazul cînd despărțitorul se folosește la rafturi cu polițe de lemn sau panel, ghidajele vor fi prinse cu șuruburi pentru lemn. Ghidajele vor fi executate cu adîncituri, pentru a cuprinde capul șurubului (zenc) și a permite culisarea despărțitorului. La polițele confectionate din tablă, ghidajele se fixează prin nituire, respectîndu-se condițiile pentru deplasarea lesnicioasă în ghidaj a despărțitorului.

Lungimea elementelor de ghidaje este de 200 mm, corespunzător lungimii necesare unui raft. Deci, pentru 1000 mm lungime, se montează, pe fiecare parte, 5 elemente (în total 10 bucăți).

Figura 3 înfățișează, în mod convențional, un raft executat din panel. Marginea polițelor, încastrate în montanții raftului, sînt tot din panel. În figura 4, sînt reprezentate modul de montare a despărțitoarelor și așezarea cărților pe rafturi.

Cantitatea de material necesar construcției a cinci despărțitoare și a cinci perechi de ghidaje pentru o po-

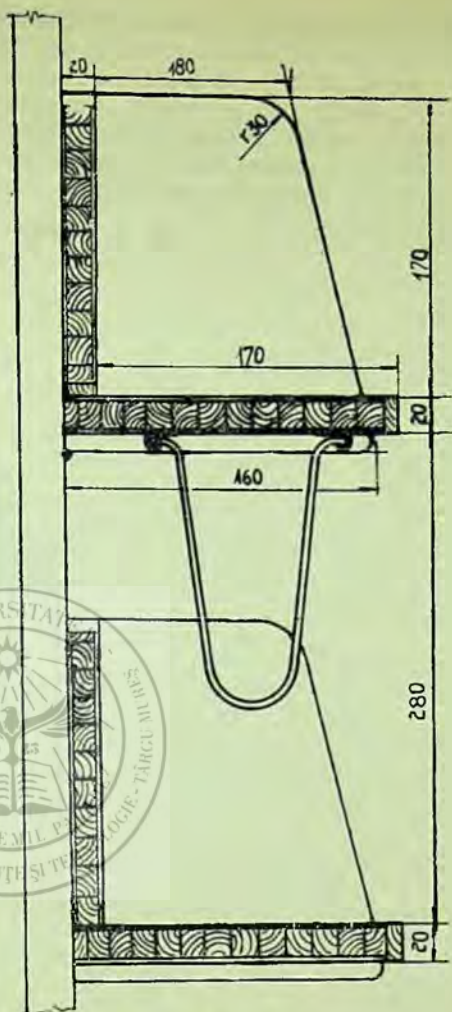

Fig. 3

liță de 1000 mm lungime este următoarea :

Nr.	Materialul	Dimensiunile	Greutatea
1	Sirmă din oțel arc \varnothing 4 mm STAS 893-54	500 mm lung.	0,5 kg.
2	Tablă de oțel de 1 mm grosime OL 38	10 buc. 23×200 mm	2 kg.
3	Șuruburi pentru lemn STAS 1452-53	\varnothing 3×15	0,33 kg

Scoaterea sau introducerea despărțitorului în ghidaje, culisarea lui în poziția dorită, corespunzătoare așezării cărților, se realizează prin strângerea ușoară a brațelor despărțitorului; prin elasticitatea lor proprie, arțile se imobilizează în ghidaje.

ing. V. BARBU

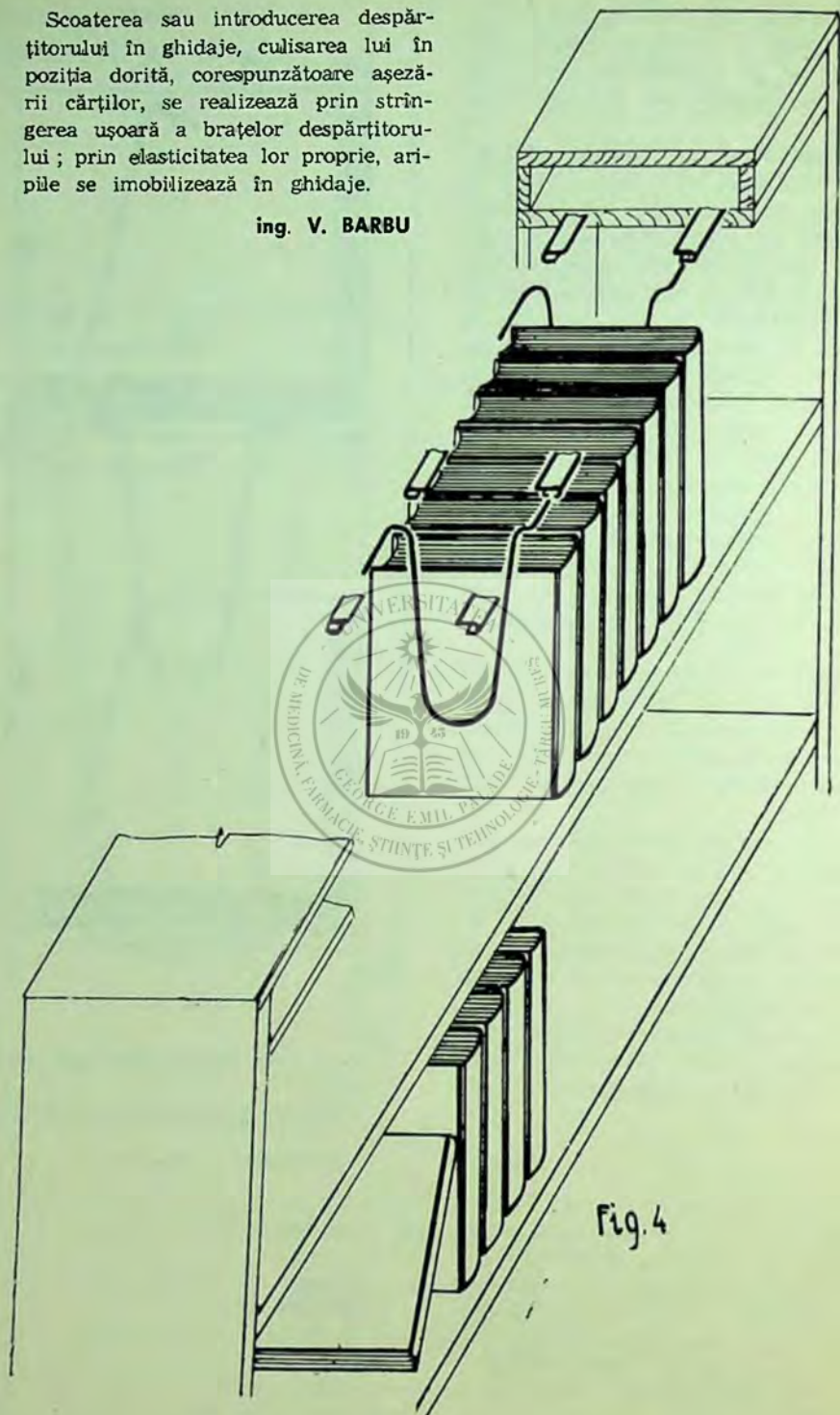

Fig. 4

DIMA-DRĂGAN CORNELIU. Scriitorii noștri clasici și problemele culturii de masă. Buc., 1966. 127 p. (Biblioteca activistului cultural).

Cartea lui Corneliu Dima-Drăgan, întemeiată pe documente scoase la lumină, în mare parte, pentru prima oară de autor, demonstrează cu prisosință nu numai legătura creației marilor clasici ai literaturii române cu masele muncitoare din țara noastră, ci și munca depusă de aceștia, în condițiile regimului burghez-moșieresc, pentru culturalizarea poporului. Autorul înfățișează, în studii introductiv, câteva aspecte importante ale activității depuse de Alexandru Vlahuță, George Coșbuc, Șt. O. Iosif și Mihail Sadoveanu la Casa Școalelor, unde au fost atrași de ministrul cărturar Spiru Haret. Rapoartele scriitorilor privind activitatea cercurilor culturale, munca de popularizare a cunoștințelor științifice depusă de aceștia, ca și sugestiile lor prețioase în vederea sporirii eficienței activității artistice și literare de la sate sînt relevate succint, dar grăitor, prin trimiterea continuă la texte originale. Este prezentată, de asemenea, munca plină de răspundere a acestora în vederea unei juste selecționări a cărților destinate poporului, prin susținerea acelor lucrări care puteau efectiv contribui la ridicarea nivelului cultural al poporului și prin eliminarea maculaturii de jalnică mediocritate sau de-a dreptul antipatriotică, pe care diverși consumatori de hîrtie încercau pe căi ocolite să o introducă în bibliotecile sătești, pentru a-și justifica tirajele.

Datele pe care le pune în valoare autorul indică pe deplin faptul că, aportul scriitorilor Al. Vlahuță, George Coșbuc, Șt. O. Iosif și Mihail Sadoveanu la promovarea activității culturale la sate, în anii care au premers primului război mondial, a fost temelnic și multilateral. Contribuția activă pe care au adus-o aceștia în formarea bibliotecilor sătești, asumîndu-și uneori riscuri evidente, prin opoziția față de literatura vehiculată de poezaii și prozatorii mărunti, prețuții de oficialitatea vremii, este prezentată ca o luptă nobilă pentru răs-pîndirea literaturii valoroase în rîn-

dul țărănimii (vezi ultimul capitol al studiului, publicat și în revista „Că-lăuza bibliotecarului“*).

Documentele publicate în anexă sînt fie inedite, extrase din arhiva Casei Școalelor depusă la Arhivele Statului din București, fie culese din lucrările marilor scriitori români și indică pregnant „concepția lor în problemele teoretice și practice ale activității cultural-educative“. Prețioase sînt și notițele biografice care preced textele celor patru scriitori, unde este precizată cu claritate activitatea depusă la Casa Școalelor. Referatele și fragmentele din articolele și cărțile publicate exprimă ideile scriitorilor (comentate critic de autor în notele adăugate). O bibliografie aproape completă, ordonată alfabetic, înregistră-ză principalele informații contemporane și ulterioare referitoare la activitatea celor patru scriitori în domeniul răspîndirii culturii.

Cartea lui Corneliu Dima-Drăgan, relevînd încă o dată rolul pe care scriitorii noștri clasici l-au avut în desfășurarea muncii cu cartea la sate (un rol cu valoare de exemplu), luminează această fațetă a activității scriitorilor Alexandru Vlahuță, George Coșbuc, Șt. O. Iosif și Mihail Sadoveanu și reface un important moment din istoricul pătrunderii cărții în mediul sătesc din țara noastră. Valoarea documentară și bibliografică a lucrării o impune atenției bibliotecarilor.

Al. Duța

Documentarea pedagogică. Culegere de materiale. Vol. 2. Institutul de științe pedagogice, Biblioteca centrală pedagogică, 1964. 182 p.

Biblioteca centrală pedagogică, înființată în anul 1959 pe lângă Institutul de științe pedagogice din București, are sarcina de a organiza și a valorifica fondurile de publicații necesare cercetătorilor științifici în domeniul pedagogiei și corpului didactic, profesori și învățători, și, totodată, de a strînge și a pune la dispoziția acestora informația științifică din domeniul învățămîntului și pedagogiei.

*) CĂLĂUZA bibliotecarului, 18, nr. 9, oct. 1965, p. 551.

Unul dintre instrumentele de documentare și informare elaborate de Biblioteca centrală pedagogică pentru sistematizarea și popularizarea experienței valoroase din activitatea pedagogică de la noi și din alte țări este și culegerea de materiale intitulată *Documentarea pedagogică*, din care a apărut recent volumul al doilea din 1965 (volumul I a apărut în 1964).

Volumul de care ne ocupăm cuprinde două părți distincte, cu un număr aproape egal de pagini; în partea întâi — studii documentare, în partea a doua — referate de cărți pedagogice noi.

Această nouă culegere de materiale se deschide cu un studiu bine informat, semnat de A. Lauterman, despre *Documentarea pedagogică în România. Contribuții*, în care autorul face o incursiune în trecut, subliniind interesul acordat de burghezia în ascensiune dezvoltării unui învățământ de toate gradele în limba română, preocupările pentru statornicirea unui sistem școlar bine definit și grija pentru pregătirea și perfecționarea educatorilor. În continuare, este subliniat rolul periodicelor de pedagogie care oglindesc problemele complexe ale învățământului, apărute de la jumătatea secolului trecut și pînă la cel de-al doilea război mondial: *Revista pedagogică* (1891—1898) condusă de prof. C. Dumitrescu-Iași și *Revista generală a învățământului* (1905—1944), inițiată de Spiru Haret, precum și rolul jucat de instituția cunoscută sub numele de *Casa Școalelor*, înființată în 1896 de Spiru Haret.

Bucurîndu-se de colaborarea unor scriitori recunoscuți și a unor mari oameni de știință — ca G. Coșbuc, Al. Vlahuță, M. Sadoveanu, Dr. C. Istrati, G. Țițeica, G. Bogdan-Duică, I. Simionescu — Casa Școalelor a militat cu stăruință pentru construirea de școli și dotarea lor cu aparate didactice, a publicat serii de colecții pentru popularizarea științelor în rîndurile tineretului, a tipărit importante opere pedagogice, scrise de autori străini și români, în scopul perfecționării cadrelor didactice, a înființat o bibliotecă pedagogică destinată atît educatorilor, cît și tineretului școlar.

După Eliberare, învățământul românesc a căpătat un caracter profund democratic și a devenit unul dintre elementele fundamentale ale construcției socialiste. Larga cuprindere a tinere-

tului în toate treptele sistemului școlar și conținutul științific al învățământului sînt sprijinite de regimul nostru printr-o puternică bază materială și printr-o grijă deosebită pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor de educatori. Pentru organizarea planificată a cercetării pedagogice s-a înființat, în 1953, un institut de științe pedagogice, iar pentru înlesnirea activității de documentare și informare pedagogică, s-a creat, în 1959, după cum am mai spus, Biblioteca centrală pedagogică, căreia îi revine și sarcina de a întocmi și publica bibliografia pedagogică.

Alte studii cuprinse în volum prezintă unele aspecte ale pedagogiei românești din trecut. Printre acestea sînt: *Pagini din pedagogia românească veche, 1785—1878*, de I. C. Petrescu, studiu istorico-bibliografic cuprinzător; *Oameni de știință români despre învățământul din țara noastră*, de T. Truțer și *Figuri de dascăli în literatura română* de A. Dumitrescu. V. Popovici semnează studiul *Elemente de educație în folclorul românesc*.

Deosebit de importantă pentru valoarea ei documentară este partea a doua a acestei culegeri de materiale, în care se publică un număr mare de largi referate asupra unor cărți de pedagogie recent publicate în Europa și în America (Anglia, Franța, U.R.S.S., R. D. Germană, Elveția, R. P. Ungară, Statele Unite ale Americii). Aceste referate aduc la cunoștința educatorilor români unele dintre problemele majore ale procesului instructiv-educativ din lumea întreagă, unele idei și metode noi de educație, cu progresele realizate în domeniul învățământului de toate gradele.

La sfîrșitul volumului se publică bibliografia pe probleme, întocmită, la cerere, de Biblioteca centrală pedagogică în intervalul ianuarie-iunie 1965 (38 bibliografii). Ar fi fost desigur necesar (sau chiar obligatoriu) să se fi indicat și numărul de titluri cuprinse în fiecare dintre aceste bibliografii.

Culegerea de materiale de care ne-am ocupat oglindește activitatea sistematică de cercetare și documentare ce se depune în cadrul Institutului de științe pedagogice și în Biblioteca centrală pedagogică din București.

Radu Buzescu

BOALCH, D. H. *Current Agricultural Serials. A World List of Serials in Agriculture and Related Subjects (excluding Forestry and Fisheries) current in 1964.* Oxford, 1965. 351 p.

Printre lucrările cele mai importante apărute sub egida Asociației Internaționale a bibliotecarilor și documentaliștilor din agricultură, alături de *Ghidul bibliotecilor și centrelor de documentare agricole* (World directory of agricultural libraries and documentation centres) și *Indrumătorul bibliotecilor agricole* (Primer of agricultural librarianship), se numără și *Lista mondială a periodicelor agricole*, care totalizează 12 427 de titluri de publicații ce apăreau în mod curent în anul 1964 în lume.

Autorul volumului, D. H. Boalch (Radclyffe Science Library, Oxford), care răspunde în același timp și de sectorul publicații din Asociație, fiind redactorul șef al publicației I.A.A.L.D. *Quarterly bulletin*, a inclus în listă nu numai revistele din domeniul agriculturii (economia și mecanizarea agriculturii, știința solului, irigații, hortivicultura, zootehnia și medicina veterinară, protecția plantelor etc.), dar și periodicele din domenii înrudite.

În termenul *serial* sint incluse atât revistele cu apariție regulată (până la cele săptămânale), cât și cele cu apariție neregulată (până la intervale de 5 ani). În prefață, autorul atrage atenția asupra faptului că *Lista* nu cuprinde numai revistele tipice, ci și diferitele *Dări de seamă*, *Lucrări științifice*, *Comunicări* ale institutelor de cercetări științifice de pretutindeni, precum și unele *monografii*; astfel, volumele editate de Societatea agronomilor americani — catalogate în mod obișnuit la cărți — sint incluse în categoria *Serials* (ex. *Agronomy*. New York, Madison, 1949, ir.).

Current Agricultural serials este planificat să apară în două volume. Volumul I — care formează obiectul recenziei — cuprinde lista alfabetică a publicațiilor, cu următoarele date: titlul periodicului, locul și primul an de apariție, frecvența și editura. Fiecare titlu este însoțit și de un indice de clasificare zecimală, care consemnează, în mare, subiectele abordate de publicația respectivă. Cei 120 de indici (până la maximum 6 cifre) sint recapitulați în încheierea volumului, sub forma unui index cu traducerea termenilor în patru limbi: engleză, fran-

ceză, germană și rusă. Volumul al II-lea — care urmează să apară în cursul anului 1966 — va conține un index geografic și pe subiecte al seriialelor din primul volum.

Descrierea periodicelor este făcută cu literele alfabetului latin. Pentru transliterația din rusă, greacă, bulgară și sîrbă, a stat la bază: *British Standard for Transliteration of Cyrillic and Greek Characters* (1958); pentru chineză, sistemul Wade, pentru japoneză, sistemul Hepburn.

Luată în ansamblu, lucrarea este de un real folos pentru serviciile de documentare și chiar pentru cercetătorii științifici, care vor putea găsi, mai ales în cel de-al doilea volum, toate periodicele de specialitate grupate pe domenii înguste, limbajul universal al clasificării zecimale dezvăluind conținutul și profilul revistelor din orice limbă. Constatăm, totuși, că *Lista*, încărcată pe de o parte cu mult balast sau chiar cu duble înregistrări, nu a reușit să cuprindă toate periodicele, printre omisiuni figurind și câteva titluri mai importante. Astfel, *Current Agricultural Serials* — cu toate că poartă specificația pe copertă „seriale curente în 1964”, nu include publicații ca *Acta horticulturale* (oct. 1963), *Canadian farm digest* (ian. 1963) și chiar periodice mai vechi cum ar fi: *Atti. Accademia Nazionale Italiana di Entomologia* (Bologna, 1951) etc.

În schimb, sint consemnate periodice care și-au încheiat apariția: *Agricultural readers'digest*. Chicago (sistat din septembrie 1963), *Farm health*. London (nu mai apare din 1960), *Illinois grain news*. Chicago (sistat 1962), *Agrarbibliographie*. Hamburg, ș.a.

Periodicele agricole românești sint, în general, incluse în *Lista*. S-au strecurat însă și unele inadvertențe. Astfel, sint menționate din greșeală atât *Agricultura nouă*, cât și *Agricultura socialistă*, deși ultima a înlocuit-o pe prima încă din februarie 1963. Lipsese revista *Știința solului* (care este în al 3-lea an de apariție) și, de asemenea, câteva din publicațiile anuale ale institutelor de cercetări agricole.

Current Agricultural Serials — prima încercare izbutită de a strînge într-un volum majoritatea periodicelor agricole din întreaga lume — constituie un instrument bibliografic de mare valoare pentru bibliotecari și documentaliști.

ing. C. V. Roske

Biblioteca centrală universitară-Cluj
[Album]. Cluj, B.C.U., 1965, 13 p. + 52
foto. și reproduc.

Recent, Biblioteca centrală universitară din Cluj a editat un album de fotografii și reproduceri cu explicații în limbile: română, franceză și engleză, a cărui destinație este de a trezi interesul cercetătorilor din țară și de peste hotare, pentru colecțiile sale.

Albumul nu-și propune să fie un ghid practic care să-l familiarizeze pe cititor cu organizarea de amănunt a bibliotecii, cu tehnica împrumutului și cu profilarea strictă a colecțiilor (se pare că un asemenea ghid se află în lucru) ci, rămânând la informația cu caracter general și la imaginile de ansamblu, invită la cercetare.

În preambulul lucrării, rectorul universității clujene, Constantin Dăicoviciu, semnează un cuvânt de salut în care, între altele, numește biblioteca „parte integrantă din ființa universității” care „îmbunătățește și amplifică continuu metodele de informare și documentare, intervenind cu

eficacitate în procesul culturii universitare”.

Într-o scurtă prefață, C. Negulescu, directorul instituției, expune câteva date privind istoricul dezvoltării bibliotecii (înființată în 1872), evoluția completării și profilării colecțiilor (în prezent: 2 250 000 volume), creșterea capacității de studiu (71 de săli cu 2 757 locuri) și posibilitățile de informare.

În continuare, după o frumoasă vedere exterioară a sediului central al bibliotecii, sînt bine spațiate în paginile albumului, fotografiile din mai multe săli de lectură, săli de catalogare, săli pentru colecții speciale, imagini ale celor două mari depozite de cărți și un număr mare de reproduceri.

Rețin atenția ilustrațiile care înfățișează pagini de titlu ale incunabulelor, legătura de carte, exemplare din colecțiile bogate pe care le posedă, colecția de cărți liliputane, de timbre, de monede, de tablouri, de hărți.

O parte dintre grupaje prezintă instrumentele de informare ale serviciului de bibliografie și documentare, o hartă a schimbului internațional de publicații etc.

Cîteva imagini sînt semnificative pentru grija care se acordă la Biblioteca centrală universitară din Cluj igienei cărții și restaurării exemplarelor deteriorate. Este înfățișat laboratorul special creat în acest scop și cîteva dintre rezultatele obținute în această direcție.

Trebuie relevată calitatea grafică a albumului, formatul accesibil și unghiurile interesante ale fotografiilor.

Poate că în legătură cu ordinea fotografiilor și a reproducerilor era posibilă adoptarea unui criteriu mai științific. Sînt însă deficiențe de mică importanță care nu umbresc și nu scad valoarea lucrării Bibliotecii universitare din Cluj.

Ar fi de dorit ca toate marile biblioteci din țara noastră să editeze asemenea albume care invită la cercetare, punînd într-un circuit mai larg colecțiile bogate pe care le posedă.

Ion Stoica

LITERATURA AGROTEHNICĂ

IONESCU-ȘIȘEȘTI, acad. G. *Culegere din lucrările științifice*. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966. 620 p.

Volumul are un caracter omagial, fiind dedicat aniversării a 80 de ani de viață a unuia din cei mai de seamă oameni de știință din domeniul agronomiei din țara noastră: academicianul profesor Gheorghe Ionescu-Șișești.

Culegerea dă posibilitatea unei largi informări asupra muncii științifice proprii, asupra activității de organizare a cercetărilor științifice în agricultură și asupra eforturilor insufleteite de creare a unei școli agronomice înaintate românești.

Lucrările prezentate sînt grupate în: I. *Studii și cercetări despre sol și plantă*; II. *Studii și cercetări social-economice*; III. *Comunicări științifice la congrese internaționale și academii străine*; IV. *Activitatea în cadrul Academiei*; V. *Articole. Biografii. Cuvîntări*.

În cadrul acestor grupe, lucrările sînt dispuse în ordinea apariției lor, unele fiind reproduse în întregime, iar altele numai fragmentar.

În grupa I *Studii și cercetări despre sol și plantă*, se prezintă cele mai de seamă publicații științifice ale academicianului G. Ionescu-Șișești, care au fost cuprinse pe de o parte în *Cercetări*, dări de seamă și articole, iar pe de altă parte în monografiile și tratatele. Dintre acestea menționăm: *Cultura griului*, forme noi de griu; *Cultura porumbului*; *Tipuri de sol*, distrugerea și reconstituirea solului; fertilitatea solului, îngrășăminte; *Agrotehnica diferențiată*, legea acțiunii factorilor de vegetație. În celelalte grupe sînt cuprinse atît articolele și publicațiile de orientare și documentare, cît și cele de îndrumare și popularizare, precum și biografiile.

Deși unele lucrări au fost tipărite cu mulți ani în urmă, ele sînt considerate și în prezent de actualitate.

Comunicările făcute la diferite manifestări științifice internaționale, la care academicianul G. Ionescu-Șișești a participat reprezentînd cu

cinste știința agricolă românească, sînt redate în limba în care s-au prezentat și publicat.

Volumul este însoțit de un studiu introductiv asupra vieții, activității științifice și sarcinilor de mare răspundere pe care le-a îndeplinit academicianul G. Ionescu-Șișești, precum și de o listă a lucrărilor sale.

Este omagiul adus profesorului și îndrumătorului multora dintre specialiștii agronomi în activitate astăzi.

Este omagiul adus strălucitei participări social-obștești și internaționale a academicianului.

Este omagiul adus omului — bun, drept, corect, iubitor de oameni.

ing. M. Rădulescu

LITERATURA ȘTIINȚIFICĂ

STERIADE, M. *Creier și reflectare*. Buc., Editura politică, 1966. 264 p.

„Am scris această lucrare pentru a oferi date în sprijinul fundării pe structura cerebrală și a determinării reflexe a proceselor psihice, de la cele mai elementare la cele mai evoluat, împotriva oricăror tendințe de a scoate psihicul din sfera cercetării obiective a mecanismelor creierului”. Mărturisirea, adevărată profesiune de credință cu care debutează introducerea lucrării doctorului Mircea Steriade, nu reprezintă numai un angajament realizat în cele 264 de pagini ale cărții, ci constituie în același timp un program, o declarație de principii proprii aplicării materialismului dialectic în complexele probleme ridicate de studiul creierului și al reflectării.

După cum o subliniază însuși autorul în cuvîntul său din introducere, organizarea lucrării evadează din canoanele clasicului pentru a-și aborda cititorul prin prisma unei logici subordonate de autor tezei pe care urmărește să o demonstreze. El vrea să arate, în principal, că psihicul poate fi supus unei analize realizate pe cale riguroasă științifică prin mijloace de investigație existente, fapt care conduce în mod nemijlocit la dovedirea fundării pe o structură materială a ele-

mentelor conștiinței. Din această cauză, tocmai pentru a-și favoriza demonstrația de condiții obiective cât mai utile, autorul începe prin a expune pe scurt formele de reflectare în natură, disociind apoi — în cadrul reflectărilor active — comportamentele innăscute și cele dobândite. Desigur că aici este locul să fie trecută în revistă evoluția structurii cerebrale reflectate în filogeneză. Tot acum și în scopul de a putea diferenția structurile incapabile să rețină experiența din trecut de celea care în baza procesului respectiv pot anticipa viitorul, autorul analizează fenomenul de remanență ca aspect de ordin elementar al memoriei. În special partea finală a celui de-al doilea capitol al cărții, în care sint tratate procesele de memorie, ni se pare deosebit de realizată — mai ales în ceea ce privește claritatea expunerii și în același timp sobrietatea ei.

Urmează centrul de greutate al lucrării, cel de-al treilea capitol al acesteia, de factură pronunțat metodologică în care autorul trece la definirea vieții psihice. Autorul începe prin a se întreba dacă psihicul este sau nu o formă de mișcare a materiei, conducându-și cititorii pe arena unei polemici devenite celebră. Abordând psihicul sub unghiul ontologic, ca pe un moment suprem al formei de mișcare biologică a materiei, autorul nu se sfiește să răspundă la întrebarea pusă, trăgând concluzia, că „psihicul este în același timp o formă de mișcare a materiei, fiind constituit din procesele subiective ale reflectării realității în creier, dar ca fenomen ideal este — în limitele problemei filozofice fundamentale — opusul materiei”. Pentru autor, prisma prin care este abordată problema din punctul de vedere gnoseologic sau ontologic duce la precizarea uneia dintre cele două laturi contradictorii, dar ambele adevărate și care la un loc reprezintă tocmai unitatea dialectică. Limitându-se în lucrarea sa la aspectul ontologic al problemei, autorul concepe psihicul ca pe cea mai evoluată formă de mișcare a materiei biologice. El nu uită însă să sublinieze — în același capitol — că în momentul de față se cunoaște doar structura unor premise ale fenomenului de conștiință. Datorită modului său de organizare, acest capitol nu demonstrează doar că funcțiile psihice pot să fie abordate experimental, ci des-

chide calea în același timp unor discuții asupra cunoașterii senzoriale și raționale, temă ce constituie subiectul capitolului următor și ultim al cărții.

În acest ultim capitol, autorul se preocupă de aspectele evoluției mecanismelor de recepție și de integrare senzorială. Nivelul de tratare a problemelor ridicate aici, modul lor de sistematizare, reprezintă una dintre calitățile majore ale întregii lucrări și o explicație a largii sale accesibilități: claritatea.

Prin editarea acestei lucrări, Editura politică oferă cititorilor din țara noastră o lucrare valoroasă, într-un domeniu în care s-a scris puțin și în care, prin lucrările sale, doctorul Steriade întrunește calitățile de competență cu celea de putere de prezentare.

D. Todericiu

WAISBARD, SIMONE și WAISBARD, ROGER. Mumiile din Peru. Buc., Editura științifică, 1965. 254 p.

Peru a intrat în istoria conchistei spaniole ca o țară fabulos de bogată. Este într-adevăr țara unor străvechi civilizații care se atestă în toate regiunile întinsului teritoriu peruvian. Desigur, pe coasta oceanică, zona „păminturilor joase” a întrunit din toate timpurile condițiile cele mai prielnice pentru dezvoltarea unei civilizații. Această regiune se întinde ca o fișie între mare și lanțul munților înalți, lată de 100—150 km și lungă de 1500 km, în general nisipoasă dar fertilizată pe alocuri de mai multe riuri paralele care coboară din Anzi cărând un mil roditor. Alături de aceste regiuni, condiții mult mai grele au locuitorii din zona muntoasă („siera”) ca și cei din pădurile („selva”) din regiunea bazinului superior al Amazonului cu o climă înăbușitoare.

La venirea spaniolilor cucerirea incasă era destul de recentă. Despre popoarele care locuiseră înainte ne-au transmis informații incomplete și confuze cronicarii cuceririi spaniole, după cum misionarii creștini ne-au păstrat date insuficiente despre religia acestor populații. Iată de ce cercetarea arheologică și etnografică încearcă să completeze aceste date, să refacă un trecut de la care nu ni s-au păstrat documente scrise iar dintre resturile arheologice mumiile par a fi cele

mai interesante, în ori ce caz, cele mai senzaționale mărturii.

S-au emis mai multe ipoteze asupra populațiilor preincase, însă ca o concluzie generală trebuie să se recunoască un mare amestec de populații, în special în regiunile de coastă, amestec la care sistemul colonizației incase de strămutare a populațiilor pare a fi jucat un rol important. Cercetînd mărturiile arheologice foarte diverse de la țesături la picturi, ceramica pictată și obiecte casnice sau rituale, instrumente de lucru sau de muzică, comparîndu-le cu mituri și tradiții actuale, autorii cărții ajung la convingerea că „popoarele preincase de pe malurile Pacificului nu erau de loc nici înapoiate, nici sălbătice trecîndu-și tot timpul în războaie intestine. Cu surprindere vom găsi probe evidente ale raporturilor lor comerciale cu populațiile de pe înaltele podișuri ale Anzilor și cu triburile războinice ale junglei Amazonului“.

În carte se încearcă a se reface un tablou al vieții de toate zilele a popoarelor walla, denumire dată străvechilor locuitori ai Perului. După această „explorare în preistorie“, din prima parte a cărții, ne sînt pe larg prezentate mumiile peruviene și o încercare de a pătrunde în riturile funerare incase și preincase, pentru ca în ultima parte să încerce o reconstituire a mitologiei acestor străvechi popoare.

Ce sînt aceste mumii? Apropierea cu mumiile egiptene nu poate constitui decît un termen de comparație; mumiile peruviene fiind de altfel cu totul deosebite de acestea ca tehnică a mumifierii, după cum piramidele peruviene se deosebesc tehnic de cele egiptene. Mumiile peruviene se găsesc în așa-zise „fardo-uri“ funerare, un fel de „sarcophage“ de pînză care conțin, în general, o singură mumie chirchită. O secțiune într-un astfel de fardo ne arată mumiile chirchite avînd brățări de argint și un turban de pene înconjurată de o umplură de bumbac colorat natural. Această umplură este acoperită cu o plasă dintr-un fel de trestie peste care se trec cîteva straturi de pînză de bumbac alb. Înăuntru se găsesc frunze de coca și de alte plante, grăunțe magice, știuleți de porumb adeseori și cîte o blană de animal etc. Cele mai multe fardo-uri au în vîrf „capete false“, făcute din bumbac, sau măști de lemn sculptat.

Cartea este scrisă viu, atrăgător, uneori cu un ușor umor. În paginile ei cititorul este purtat de autori în călătoriile lor, pătrunde o dată cu ei în misterioasa istorie nescrisă, e pus în fața ipotezelor, i se înfățișează mărturiile ale populațiilor actuale. Cercetarea duce și la concluzii științifice, care pot interesa și pe specialist. Anexa cuprinde și o bogată bibliografie și un glosar de cuvinte din limbile locale checiua, aimara și din spaniolă, reprezentînd termeni tehnici fără ajutorul cărora nu se putea realiza această expunere atît de atrăgătoare și autentică.

I. M.

DAVY, ANDRÉ. Cu caiacele pe Nil. Buc., Editura științifică, 1966. 280 p

O călătorie cu caiacele pe cel mai lung fluviu din lume putea fi socotită ca o mare cutezanță chiar și în 1950, anul în care trei tineri: Jean Laporte, André Davy și John Goddard se încumetau să se avînte cu micile lor ambarcațiuni în vîltoarele bătrînului fluviu.

Tainele sale au rămas ascunse mai departe de după cataracte, praguri, mlaștini întinse ca și în inima pădurii ecuatoriale care îi mărginește, pe alocuri, malurile, pînă în secolul al XIX-lea cînd John Speke descoperă, în 1858, lacul Nyanza (Victoria), Samuel Backer, lacul Albert, în 1864 iar, mai tîrziu, în 1938, Burkhardt Waldecker descoperă cele mai îndepărtate izvoare ale Nilului, izvoarele Kasumo din Ruanda.

Atrași de dorința „de a străbate pentru prima oară întregul curs al Nilului, de la izvoare pînă la vărsarea lui în mare“ și „de a prezenta un nou document asupra întregului curs al Nilului“, după cum o mărturisește unul dintre participanți, cei trei eroi s-au hotărît să parcurgă cu caiacele cei 6671 km ai marelui fluviu.

Cele trei ambarcațiuni, cu o lungime de 5 m, lărgimea de 0,80 m și greutatea de 30 kg, fără încărcătură, păreau adevărate jucării în fața imensității de ape pe care aveau să navigheze timp de nouă luni de zile.

Începutul nu este de loc promițător. Prinși în curentul riului Kagera — de fapt cursul superior al Nilului — caiacele lunecă cu viteză uluitoare printre familii întregi de hipopotami

care-și răcoresc trupurile în apă, rostogolindu-se dintr-o cascadă într-alta și, în final, răsturnându-se.

Uzi learcă, minjiți de noroi din cap pînă-n picioare, cei trei membri ai expediției izbutesc să iasă la liman cu ajutorul mănunchiurilor de papirus pe care le folosesc ca niște platforme.

Primele încercări, soldate și cu pierderi materiale, nu-i descurajează pe eroi care continuă drumul, pe malul lacului Victoria — una din „Fîntîile Nilului” — năpădit de o vegetație luxuriantă, pînă la cascada Ripon. De aici ia naștere Nilul Alb care curge pînă la Khartoum unde se întîlnește cu Nilul Albastru.

Caiacele înaintează greu prin smîrcurile lacului Kioga urmărite de hipopotami parcă „cu o plăcere răutăcioasă”, de viclenii și fricoșii crocodili și, de pe mal, de maiestatea sa elefantul. Animalele sînt descrise cu multe amănunte și mult umor după observații atente și îndelungi.

După alte peripeții navigatorii ajung la cascada Murchison, cea mai frumoasă și mai sălbatică de pe tot cuprinsul Nilului, ale cărei ape se precipită în vid într-un torent înalt de 40 m și se îndreaptă apoi spre lacul Albert — al doilea bazin lacustru care alimentează fluviul.

Pe teritoriul Sudanului, pe cursul lui Bahr-el-Jebel, ce străbate un podiș cu savane ierboase, Nilul curge mai lent și caiacele plutesc mai sigur.

Într-un orașel din Uganda, la frontiera cu Congo, membrii expediției înfîlesc nedesmințita ospitalitate africană în casa unor vînători.

Au fost parcurși 1700 km, dar pînă la Mediterană mai sînt 5 000.

Desișurile savanei oferă mai departe priveliști noi călătorilor, elefanții sînt oaspeți permanenți iar prin ierburile uriașe și dese poposesc mii și mii de păsări; unele dintre ele, migratoare, vin chiar de pe meleagurile noastre. În pădure se ascunde o faună bogată. De-a lungul malurilor se întind acum sate și cătune cu populații băștinașe de tipuri diferite — pigmeii pădurilor ecuatoriale, uriașii mlaștinilor, negrii sudului, oamenii cu pielea roșcată din regiunea centrală și albi nordului — toți cu obiceiuri deosebit de interesante prin ineditul lor.

De la paralela a 12-a Nord peisajul este cu totul nou. Au dispărut mlaștinile și cheile adînci și cascadele în-

spumate. Nilul străbate o stepă sau un deșert. Și fauna și flora s-au schimbat. De pe caiace, călătorii observă și notează tot ceea ce este demn de reținut. Ohiar și istoria îi duce în alte epoci.

De la Khartoum pînă la Mediterana au mai rămas de străbătut 3 000 km, barați de marile cataracte, dintre care unele se întind pe zeci de kilometri.

Nilul își urmează cursul prin fața minunatelor monumente de la Abu Simbel și-și revarsă apoi apele în marele baraj de la Assuan, sursă inepuizabilă de energie electrică și de irigații.

De la Assuan, Nilul devine navigabil iar malurile sînt populate. Caiacele trec în revistă monumentele de la Karnak, Teba, cel mai înfloritor centru al Egiptului antic, cu imense cîmpuri de ruine și cu vestitele văi: a Regelui, a Reginelor și a Nobililor.

O ultimă peripeție și caiacele se strecoară printre nenumăratele convoaie de șalande și motonave ce plutesc pe fluviu, pe lîngă anticele și domoalele feluci, toate îndreptîndu-se spre Cairo. O ultimă etapă și caiacele plutesc pe apele sărate ale Mediteranei.

Astfel relatează André Davy, unul dintre participanții la expediție, memorabila lor călătorie cu caiacele pe Nil.

Pentru a urmări fiecare etapă a călătoriei, ediția română a pus la dispoziția cititorului o hartă documentată a cursului Nilului precum și un număr important de fotografii care ilustrează în mod izbit relatarea.

Versiunea în limba română a cărții, cu un cuvînt al autorului pentru cititorul român, oferă o lectură antrenantă și instructivă în domeniul literaturii de călătorii.

Alexandra Stoian

LITERATURA BELETRISTICĂ

CAMILAR, EUSEBIU. *Farmecul depărtărilor*. Buc., Editura tineretului, 1966. 280 p.

Ultima lucrare, ieșită de sub pana migăloasă a scriitorului, care reprezintă, într-un anume fel, o culme a creației sale literare, este *Farmecul*

depărtărilor, deosebită prin forța de evocare a celor mai frumoase și grandioase figuri din literatura națională și universală. Se desprind din acest volum figuri remarcabile ale culturii universale ca: Selma Lagerlöf, Lev Tolstoi, Petöfi, Du-Fu, Li-Tai-Pe, Firdusi, Khayyam, Muslihiddin, Eminescu, Creangă, Sadoveanu și alții, obiceiuri și tradiții ale diverselor popoare pe care le-a cunoscut cu prilejul călătoriilor, momente mai de seamă din istoria unei țări etc. Pe câmpiile ungare scriitorul aude pașii neobosiți ai poetului Petöfi (*Pusta*), care a peregrinat prin lumea pribegilor, pentru cunoașterea adâncă a suferințelor lor. În versuri de înaltă măiestrie artistică, acest mare poet, a cărui creație a trecut de mult în rîndul valorilor universale, a exprimat cu căldură năzuințele poporului oprimat. În albul polar al depărtărilor scandinave, Eusebiu Camilar ascultă ecourile violinei lui Sibelius, care parcă atrag atenția asupra celei mai glorioase povestitoare a Văpmlandei, Selma Lagerlöf, cu suflet mare și de o superbă simplitate (*Pana pescărușului*). Frumusețile Greciei apuse, leagăn al civilizației antice, unde fiecare piatră sau monedă ruginită vorbește despre supraviețuirea unor oameni care au uimit generații întregi atitea sute de ani, sînt izvoare din care scriitorul s-a adăpat cu nesăț (*Thalassa*).

În povestirea *La Naguevici*, la *Kaniev* și la *Moscova* marele povestitor evocă personalitățile scriitorilor Ivan Franko și Taras Sevcenco, oprindu-se îndeosebi asupra titanului Lev Tolstoi, care în *Război și Pace* a adunat toate evenimentele veacului, toate chinurile oamenilor, ce nu pot fi uitate nicicînd.

În povestirile *Călătoriile șecului* și *Cîntărețul paradisiac* sînt evocate cele mai de seamă personalități ale literaturii persane: Abul Kassin Firdusi (care își însăila „zilele și nopțile în operă ce avea să aducă patriei sale diademă de aur, iar pentru el faimă fără stingere”), impleptul Omar Khayyam, care, adăpîndu-se la aceleași izvoare de apă vie, „descifra noaptea scrierea fabuloasă a cerului, spre a se gîndi la vremelnicia lumii, la vin, la iubire și mai ales la moarte, care unește cu generozitate țestele cercetătorilor cu miinile și țestele sultanilor“, precum și celebrul Seadi Muslihiddin,

un om simplu, dar cu suflet ales, care nu putea să rămînă surd la gemetele poporului și nedreptățile șahilor și sultanilor.

În povestirile *La rădăcinile adevărului* și *Între două universuri* scriitorul poposește în marea țară a Chinei, unde cunoaște opere originale a lui Lu Sin, precum și traduceri din aproape toate literaturile pămîntului, poezia lui Du-Fu, contemporan cu luceafărul poeziei chineze, Li-Tai-Pe, care în versuri de o mare putere artistică și-a exprimat profunda compasiune pentru cei sărmani și nefericiți.

Oprindu-se mai insistent lingă apa Ozanei, sau prin împrejurimile Ipoțeștiului, sau străbătînd alte drumuri moldovene, scriitorul relevă în imagini pline de sensibilitate figurile frunțașilor literaturii române, Creangă, Eminescu și Sadoveanu, afirmînd că „paginile lui Creangă stau cu onoare deplină lingă uriașa poezie eminesciană. Tărîmul pe care amîndoi se simțeau acasă era iubirea lor pentru averile spirituale populare. Amîndoi le-au urcat la un apoșeu unic“. (*La apa Ozanei*), iar „energia creatoare a lui Mihail Sadoveanu aminteste complexul celor o mie de mii de forțe populare, aminteste trezirea și frămîntarea firii. Zimbrul forțelor populare ajuns în veacul nostru inspiră monumente și poeme de preamărire neconținută a făuritorilor istoriei“ (*Zimbrul*). Eusebiu Camilar, legat prin mii de fire de popor, evocă cu multă căldură, în același timp, pe cîntărețul de la Mîrcești, Vasile Alecsandri, a cărui inimă bătea puternic alături de cei umiliți, și care a simțit că în țară urmează să se întîmple un lucru mare. „Rînduielele trebuiau să cadă... parcă se vedea în focul revoluției cîntînd imnurile libertății, pe bariade, ca odinioară poetul Marsiliezei“ (*La Mîrcești*).

Cultura bogată a scriitorului, asimilarea formelor plastice ale graiului nostru popular, talentul remarcabil de povestitor fac ca această carte, terminată doar cu cîteva luni înainte de a închide ochii pentru totdeauna, să fie un tezaur de preț în literatura noastră națională.

Cu *Farmecul depărtărilor*, ca și cu întreaga lui operă, Eusebiu Camilar rămîne legat de cultura românească în ceea ce are ea mai înalt și pretios, în aspirațiile ei către progres.

Jordana Ureche

LUCA, REMUS. Cu ce se șlefuiască diamantele. Buc., Editura tineretului, 1966, 267 p.

Remus Luca ne-a obișnuit cu o proză de inspirație rurală, în care transformările revoluționare din satele patriei noastre sînt analizate și dezbătute cu o perfectă cunoaștere a mediului respectiv și cu înțelegere deplină a peisajului sufletesc în continuă agitație innoitoare. În *Ana Nucului* (1953), *Liniștea iernii* (1956), *Revedere* (1960) sau în povestirile apărute de-a lungul a peste 15 ani de activitate literară, Remus Luca a împlinit o imagine complexă a satului contemporan.

Noul roman abordează aceeași realitate a zilelor noastre, dezbătînd probleme de o importanță deosebită, într-o manieră nouă pentru autor. *Cu ce se șlefuiască diamantele* este o suită de povestiri legate printr-o idee, fără a deriva cu necesitate una din cealaltă. Pretextul folosit de autor este un concediu la Borsec. Cinci bărbați au fost repartizați să locuiască timp de trei săptămîni în același apartament. Întîmplarea a făcut ca trei dintre ei să aibă amintiri comune, fiind cîndva activiști de partid în același centru raional. Ceilalți doi — un reporter și un scriitor — nu sînt nici ei cu totul străini, avînd într-un fel sau altul legături cu aceleași instituții și cu aceiași oameni cu care au venit cîndva în contact și primii trei. Dar autorul nu urmărește descrierea vieții pe care o duc cei cinci eroi ai săi în frumoasa stațiune montană. Siliți de ploaie să rămînă mai multe zile în casă, plictisiți de inactivitate și pînziți de insomnia, cei cinci vilegiaturiști găsesc o ocupație deosebit de plăcută: să discute despre dragoste. Fără a-și propune explicit de la început acest subiect, conviviile de la Borsec îl dezbate mai puțin teoretic și mai mult prin exemple luate din viața lor. Astfel, inginerul agronom va povesti o întîmplare din viața unui bun prieten al său, care de fapt e propria sa biografie. Căsătorit cu o femeie pe care o crede ideală, acest prieten va descoperi că în viața femeii iubite există și zone secrete, unde privirile lui n-au fost lăsate să pătrundă. E vorba de o fostă dragoste despre care nu-i mărturisise, la vreme, soțului ei. Om de o corectitudine rigidă, prietenul nu înțelege zbuciumul femeii de care și-a legat viața,

consideră gestul ei de a-și tăinu unele legături din trecut drept o lipsă de dragoste și se desparte de soția sa. Prin felul cum e povestită întîmplarea, cum sînt prezentate personajele, autorul îndeamnă pe cititor la meditație, la analiză serioasă a sentimentelor și hotărîrilor, condamnînd rigiditatea, pripeala în momentele hotărîtoare ale vieții.

O altă povestire, care ocupă un loc important în volum dezbătînd aceeași problemă a dragostei adevărate și a raporturilor necesare unei căsnicii trainice, este cea prezentată, sub forma unei nuvele de scriitorul Sintescu. Eroul nuvelei: un doctor. Pacientul pe care urma să-l opereze a murit din cauza narcoticului. Medicul este profund zdrcinut de acest caz. Dar mai profund îl zdruce atitudinea soției sale care se interesează doar de implicațiile legale ale acestei întîmplări. Și aflînd că soțul ei nu va avea de suferit nici un fel de penalizări, pierde orice interes pentru cazul respectiv. Prezentînd această întîmplare, banală în aparență, autorul găsește prilejul să analizeze profund legătura sufletească între soți, cea mai necesară unei căsnicii.

Cea de a treia povestire, cea mai întinsă și mai bine scrisă din volum, aparține lui Glogovețan, miner în preajma pensionării și fost activist de partid. Fiu de chiabur dintr-un sat ardelean, Glogovețan suportă în tinerețe asprimea unui părinte ahtiat după avere, pentru care soția și copiii nu sînt decît brațe de muncă, bune de exploatat. Tînărul Glogovețan suportă situația aceasta umilitoare pînă în clipa cînd tatăl îi impune să se căsătorească cu fata altui chiabur, pentru a-și putea mări și mai mult averea. Fire dirză, fiul se răzvrătește. Se însoară cu fata care-i e dragă și pleacă din sat, renunțînd la orice legătură cu familia și deci la viitoarea moștenire. El găsește o nouă familie, de data aceasta una adevărată, care-i redă demnitatea de om, încrederea în el, în viitorul luminos al omenirii. Această nouă familie este clasa muncitoare. Devenit miner, înțelegînd mersul adevărat al vieții, Glogovețan ajunge curînd un luptător pentru cauza celor mulți, un comunist. În anii grei ai ilegalității, în perioada zbuciumată a revoluției populare, Glogovețan are de luptat cu uneltirile dușmanilor de clasă, printre care se află

și unii membri ai fostei sale familii chiaburești. El dă dovadă de o deosebită vigilență, de un înalt spirit de dreptate, luînd măsuri chiar împotriva foștilor săi părinți atunci cînd aceștia încearcă să nesocotească legile statului.

Deși pe prim plan sînt prezente relațiile trănice dintre Glogovețan și Salomeea, soția sa, care-l ajută să înfrunte toate acele grele încercări, autorul găsește prilejul să cuprindă, într-o narațiune relativ succintă, dar foarte densă, viața multilaterală a personajului său, într-o epocă frământată de adînci prefaceri sociale.

Povestirea șoferului Ciobanu, ca și unele relatări și reflecții ale reporterului au mai puțină însemnătate, conținînd însă de multe ori unele observații și comentarii interesante.

Romanul *Cu ce se șlefuiesc diamantele* se adresează unui public larg de cititori, dezbătînd probleme actuale privind formarea conștiinței noi, socialiste. Această dezbateră se face printr-un sondaj adînc, printr-o discuție atentă a reacțiilor sufletești ale unor oameni cu concepții și de structuri diferite, dar care trăiesc în zilele noastre, în condițiile create de construcția socialismului, care șterge tot mai mult diferențele între sat și oraș, între munca intelectuală și fizică. Tuturor scriitorul le atrage atenția, prin povestirile care formează romanul, că diamantele se șlefuiesc tot cu diamante, iar fiecare suflet e un diamant care trebuie șlefuit cu grijă, cu căldură și înțelegere.

Viniciu Gafița

STOIAN, MIHAI. *Reporter în anchetă*. Buc., Editura tineretului, 1965. 252 p.

Cartea de față a fost distinsă cu premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 1965, pentru noutatea sa, pentru autenticitatea și patosul cu care a fost concepută. Sensibilitatea și luciditatea reporterului constituie cele două determinante ale volumului: pe de o parte se întreprinde o analiză microscopică, susținută de statistici convingătoare, a modului de viață și a felului de a gândi al tineretului din țara noastră, pe de altă parte se observă discreția și delicatețea cu care reporterul dezvăluie intimitățile tinerilor cu care a avut convorbiri.

Reporter în anchetă deschide un drum nou în sfera reportajului, înălțurînd definitiv literaturizarea, poza contemplativă și comentariul superdilat al realității. Sobrietatea și îndrăzneala cu care se aleg întrebările, se selectează subiectele anchetate și răspunsurile constituie un punct de plecare meritoriu al lucrării. Reporterul se apropie firesc de tineri, le cîștigă încrederea prin sinceritatea și superioritatea gândirii sale, obligîndu-i să nu fie teatrali, ci familiari, fără suspiciuni și rețineri.

Cartea se adresează, după cum aminteam, adolescenților, dar este deosebit de instructivă și pentru părinți. Cele două generații, părinți și copii, se întîlnesc în anchetele lui M. Stoian pe un teren dramatic, din care sînt excluse falsele armonii și conflictele de suprafață. Scriitorul dezvăluie modul de trai al tinerilor în condițiile moderne de viață, complexitatea vieții lor spirituale, frămîntările legate de vîrstă și de relațiile lor cu cei din jur, în special cu familia. Dezvăluie, mai ales, ce e pozitiv și ce e negativ în viața tineretului din țara noastră.

În cartea lui M. Stoian găsim interesante capitole care transcriu de fapt, crimele de viață, direct, fără exces de lirism, fără descriere și digresivne. Laconismul este un fel de cheie sol; ideile sînt concentrate în dialoguri expresive, diverse, uneori stîngace, dar spontane.

Temele abordate sînt dintre cele mai variate și esențiale: ce înțelegem prin fericire, ce călăți omenești le socotim mai de preț, cum ne petrecem timpul liber, problema divorțului și a copiilor care trăiesc în astfel de familii dezorganizate, despre cultura omului modern, despre pedagogie și dragoste.

Cifrele statisticilor au semnificațiile unui destin omenesc, dezvăluie mentalitatea unei întregi generații. Răspunsurile cuprinse în materialul acestei anchete depășesc uneori tema strictă, aducînd de multe ori fapte secundare, semnificative însă. Amănuntele servesc întotdeauna adevărului, sînt puncte de sprijin în aceste discuții intelectuale, filozofice chiar.

În ce privește cadrele răspunzătoare de educarea tineretului, ele vor găsi în acest volum un material didactic de cea mai pură esență, neprefăcut, exprimat într-un chip artistic: sincer, direct. Scriitorul dorește să ajute înțelegerii cit mai depline a adolescentu-

lui, pentru a nu-l stînjeni în formarea unei personalități puternice, creatoare.

I. Ricus

HEYM, STEFAN. *Cazul Glasenapp*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 356 p.

Cazul Glasenapp este primul roman al binecunoscutului scriitor german progresist Stefan Heym.

Apărut în 1942 în Statele Unite, *Cazul Glasenapp* este un roman de aventuri, psihologic și, în același timp, un roman al rezistenței active a poporului ceh împotriva ocupanților hitleriști.

Acțiunea — care se petrece în toamna anului 1941, în Praga ocupată — este declanșată de dispariția enigmatică a unui ofițer nazist. Admirabil prilej pentru romancier de a ne zugrăvi înfruntarea celor două lumi: de o parte, reprezentanții cei mai conștienți ai poporului ceh, organizați în mișcarea de Rezistență antifascistă; de alta, reprezentanții fascismului condamnat la piere, lumea odioasă a călăilor Gestapoului și a trădătorilor.

În centrul romanului se află figura unui revoluționar de profesie: modestul luptător Janosik, erou neștiut, care întruchipează trăsăturile cele mai nobile ale comuniștilor: devotamentul nemărginit față de partid și de popor, hotărîrea de a lupta împotriva dușmanilor, pînă la sacrificiul vieții, capacitatea de a se orienta în orice situație și de a-i ajuta și pe alții să înțeleagă scopurile luptei și să meargă înainte. Figura lui Janosik este, fără îndoială, una dintre cele mai frumoase din vasta galerie de revoluționari pe care ne-o oferă literatura de Rezistență. Alături de Janosik apare viu portretizat un întreg grup de intelectuali cinstiți, dornici să participe la eliberarea patriei lor. Romanul ne înfățișează cu artă și chipurile hitleriștilor, ca și ale celor care încearcă zadarnic să-și apere jalnica existență făcînd jocul ocupanților.

Pe fundalul intrigii acțiunii se proiectează imaginea „orașului de aur”, Praga, cu pitorescul ei de neuitat, cu monumentele ei istorice străvechi.

M. G.

CALENDAR

1 IULIE — 85 de ani de la apariția, la Iași (1881), a primului număr al revistei *CONTEMPORANUL*, care a avut un puternic ecou în orientarea materialistă a științei și literaturii noastre.

★

2 IULIE — Se împlinesc 50 de ani de cînd V. I. Lenin a terminat lucrarea *Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului* (1916).

— 5 ani de la moartea (1961) lui ERNEST HEMINGWAY, romancier și novelist nord-american (n. 1898).

Hemingway, Ernest. *Adio, arme. A avea și a nu avea*. Editura pentru literatură universală, 1961. 568 p.

Hemingway, Ernest. *Bătrînul și marea*. Editura tineretului, 1960. 88 p.

Hemingway, Ernest. *Cîștigătorul nu ia nimic*. Editura pentru literatură, 1964. 314 p.

Hemingway, Ernest. *Pentru cine bat clopotele*. Editura pentru literatură universală, 1965. 608 p.

— 75 de ani de la moartea (1891) lui MIHAIL KOGĂLNICEANU, om politic, democrat burghez, istoric, scriitor, ziarist și orator român (n. 1817).

Kogălniceanu, Mihail. *Scrieri alese*. E.S.P.L.A., 1958. 440 p. (Biblioteca pentru toți).

Kogălniceanu, Mihail. *Discursuri parlamentare din epoca Unirii*. 29 septembrie 1857 — 14 decembrie 1861. Editura științifică, 1959. 424 p.

Kogălniceanu, Mihail. *Profesie de credință* (Scrieri literare, istorice și sociale). Editura tineretului, 1962. 240 p. (Biblioteca școlară).

Kogălniceanu, Mihail. *Tainele inimii*. Scrieri alese. Editura pentru literatură, 1964. 396 p. (Biblioteca pentru toți).

Ionescu, Virgil. *Mihail Kogălniceanu*. Contribuții la cunoașterea vieții, activității și concepțiilor sale. Editura științifică, 1963. 384 p.

★

10 IULIE — 500 de ani de la zidirea monumentului istoric Mănăstirea Putna, ctitorie a lui Ștefan cel Mare (1466).

★

11 IULIE — 45 de ani de la victoria revoluției populare în Mongolia. Formarea primului guvern popular (1921).

14 IULIE 1789 — Începe revoluția burgheză din Franța. Masele răsculate din Paris dărâmă închisoarea Bastilia. Poporul francez aniversează în fiecare an această zi ca sărbătoarea sa națională.

★

18 IULIE — 30 de ani de la începerea luptei poporului spaniol împotriva agresiunii fasciste, pentru libertate și democrație (1936).

★

19 IULIE 1965 — Între 19 și 24 iulie au avut loc lucrările celui de-al IX-lea Congres al P.C.R.

★

19 IULIE — Se împlinesc 25 de ani de când a fost ucis (1941) luptătorul comunist FILIMON SÎRBU (n. 1916).

★

21 IULIE — 145 de ani de la nașterea (1821) lui VASILE ALECSANDRI, poet, prozator și dramaturg român (m. 1890).

Aleksandri, Vasile. *Opere*. Vol. 1. *Poezii*. Editura Academiei, 1965. 635 p.

Aleksandri, Vasile. *Dridri*. Culegere de proză. [Vol.] 2. E.S.P.L.A., 1960. 272 p. (Biblioteca pentru toți).

Aleksandri, Vasile. *Istoria unui galbin*. Editura tineretului, 1965. 224 p. (Biblioteca școlarăului).

Aleksandri, Vasile. *Mărgăritărele*. Editura tineretului, 1962. 296 p. (Biblioteca școlarăului).

Aleksandri, Vasile. *Poezii populare ale românilor*. Vol. 1—2. Editura pentru literatură, 1965. Vol. 1. 492 p.; Vol. 2. 388 p.

Aleksandri, Vasile. *Scrisori, însemnări*. Editura pentru literatură, 1964. 274 p. (Studii și documente).

Aleksandri, Vasile. *Teatru*. Vol. 1—2. Editura pentru literatură, 1962. Vol. 1. 506 p.; Vol. 2. 480 p. (Biblioteca pentru toți).

Călinescu, George. *Vasile Aleksandri*. Editura tineretului, 1965. 160 p.

Nicolescu, George Crîstea. *Viața lui Vasile Aleksandri*. Ediția a doua revăzută. Editura pentru literatură, 1965. 698 p.

22 IULIE 1944 — Ziua eliberării Poloniei de sub jugul cotropitorilor fasciști.

★

26 IULIE 1953 — A început revoluția națională cubană.

★

27 IULIE — 125 de ani de la moartea poetului rus M. I. LERMONTOV (n. 1814).

Lermontov, Mihail Iurevici. *Poezii*. Editura tineretului, 1959. 135 p. (Cele mai frumoase poezii).

Lermontov, Mihail Iurevici. *Un erou al timpului nostru*. Editura pentru literatură, 1961. 218 p. (Biblioteca pentru toți).

Lermontov, Mihail Iurevici. *Versuri*. Editura pentru literatură, 1964. 475 p.

Gane, Tamara. *Lermontov*. Editura tineretului, 1963. 320 p. (Oameni de seamă).

★

31 IULIE — 100 de ani de la nașterea (1866) astronomului român NICOLAE COCULESCU, fondator al Observatorului astronomic din București (m. 1952).

★

5 AUGUST 1895 — A murit FRIEDRICH ENGELS.

★

7 AUGUST — Se împlinesc 25 de ani de la moartea (1941) scriitorului și filozofului indian RABINDRANATH TAGORE (n. 1861).

Tagore, Rabindranath. *Articole despre educație și învățămînt*. Editura de stat didactică și pedagogică, 1961. 156 p.

Tagore, Rabindranath. *Ghirlanda dragostei*. Editura pentru literatură, 1961. 354 p. (Biblioteca pentru toți).

★

13 AUGUST — 95 de ani de la nașterea (1871) lui KARL LIEBKNECHT, militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale, unul din întemeietorii Partidului Comunist din Germania (m. 1919).

★

14 AUGUST — 10 ani de la moartea (1956) scriitorului și regizorului german B. BRECHT (n. 1898).

Brecht, Bertolt. *Teroarea și mizeriile celui de-al 3-lea Reich*. E.S.P.L.A., 1958. 168 p. (Meridiane).

Brecht, Bertolt. *Versuri*. Editura tineretului, 1964. 188 p. (Cele mai frumoase poezii).

★

15 AUGUST — Ziua presei române.

— 35 de ani de la apariția primului număr ilegal al ziarului *Scinteia*, organ al Partidului Comunist Român (1931).

★

16 AUGUST — 150 de ani de la nașterea (1816) lui ION GHICA, om politic, economist și scriitor român. (m. 1897).

Ghica, Ion. *Scieri alese*. Editura tineretului, 1959. 252 p. (Biblioteca școlară).

Ghica, Ion. *Din timpul zaverii*. Editura tineretului, 1963. 240 p. (Biblioteca școlară).

Ghica, Ion. *Din vremea lui Caragea*. E.S.P.L.A., 1960. 314 p. (Biblioteca pentru toți).

Ghica, Ion. *Documente literare inedite. Ion Ghica*. E.S.P.L.A., 1959. 163 p.
Liu, Nicolae. *Catalogul corespondenței lui Ion Ghica*. Editura Academiei. 1962. 432 p.

★

19 AUGUST — 75 de ani de la moartea (1891) lui THEODOR AMAN, pictor și grafician român, personalitate de seamă în dezvoltarea mișcării artistice românești din secolul al XIX-lea (n. 1831).

★

21 AUGUST 1965 — MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ A ADOPTAT CONSTITUȚIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA.

★

23 AUGUST — ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST.

2 SEPTEMBRIE 1945 — Proclamarea Republicii Democratice Vietnam.

★

3 SEPTEMBRIE — Se implinesc 100 de ani de când s-a deschis la Geneva primul Congres al Internaționalei I (1866).

★

6 SEPTEMBRIE — Se implinesc 200 de ani de la nașterea (1766) chimistului și fizicianului englez JOHN DALTON (m. 1844).

★

8 SEPTEMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1866) marelui nostru poet GEORGE COȘBUC (m. 1918).

★

9 SEPTEMBRIE 1944 — A fost doborâtă dictatura fascistă în Bulgaria. Sărbătoarea națională a poporului bulgar. Ziua eliberării.

★

21 SEPTEMBRIE 1944 — A apărut primul număr legal al ziarului *Scinteia*, organ al C.C. al P.C.R.

★

21 SEPTEMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1866) scriitorului englez HERBERT GEORGE WELLS (m. 1946).
Wells, Herbert George. *Opere alese*. Vol. 2. Editura tineretului, 1963. 696 p.
Wells, Herbert George. *Opere alese*. Vol. 3. Editura tineretului, 1964. 680 p.
Wells, Herbert George. *Opere alese*. Vol. 4. Editura tineretului, 1965. 415 p.

★

28 SEPTEMBRIE — 90 de ani de la moartea (1876) lui COSTACHE NEGRI, om politic român, luptător înflăcărat pentru unirea țărilor române. (n. 1812).

★

SEPTEMBRIE 1716 — 250 de ani de la moartea lui ANTIM IVIREANUL, cărturar luminat, întemeietorul tipografiilor din Snagov și Rîmnic, luptător pentru eliberarea de sub jugul otoman.

Сессия сообщений и рефератов Ассоциации библиотекарей Социалистической Республики Румынии. 10—12 мая 1966 г. (Работа сессии. Выступление Иона Морару, заместителя председателя Государственного Комитета по делам культуры и искусства, на закрытии Сессии)	321
Константин ГИЛЕА и Ливиу МОСКОВИЧ: Годы социалистического строительства в отражении областной библиографии. (Отличительные черты областной текущей библиографии и ее соотношение с национальной библиографией)	330
Костасе ОЛАРЕАНУ: Рекомендательная библиография. (Определение этого понятия критерии отбора и распределения материала)	334
Алиса СТЕРЕСКУ: Рационализация учета и циркуляции материалов, поступающих в Библиотеку Академии	337
Л. ДЕМЕНИ: Первый румынский печатный текст. (Словник-румынские Евангелие, находящиеся в Ленинградской Библиотеке им. Салтыкова-Щедрина)	344
Павел БИНДЕР: Сведения о печати румынских календарей в Брашове в XVI веке	349
Портретные зарисовки: (Михаил Когăлницану, 1817—1891; К. А. Росетти, 1816—1885; Большой книголюб: столик Константин Кантакузино 1640—1716; Николае Кочулеску 1886—1952);	356
Инж. В. БАРБУ: Разделители из стальной проволоки	362

EXTRAIT DU SOMMAIRE

<i>La Session de communications et comptes rendus de l'Association des bibliothécaires de la République Socialiste de Roumanie. 10—12 mai 1966. (Suite des travaux et Discours de clôture prononcé par le Vice-président du Comité d'Etat pour la Culture et l'Art, Ion Moraru)</i>	321
Constantin GILEA et Liviu MOSCOVICI: <i>Les années de l'édification du socialisme, reflétées dans la bibliographie régionale. (Particularités de la bibliographie régionale courante; ses rapports avec la bibliographie nationale).</i>	330
Costache OLAREANU: <i>La bibliographie recommandée. (Sens de la notion, critères de sélectionnement et d'arrangement du matériel)</i>	334
Alice STERESCU: <i>La bibliographie de l'évidence et de la circulation des matériaux à la Bibliothèque de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie</i>	337
L. DEMENY: <i>Le premier texte roumain imprimé. (L'Évangélaire slavo-roumain de la Bibliothèque „M. Saltykov-Scedrin“ de Leningrad)</i>	344
Pavel BINDER: <i>Indices sur l'impression des calendriers roumains à Braşov au XVI-ème siècle</i>	349
<i>Proffils (Mihail Kogălniceanu, 1817—1891; C. A. Rosetti, 1816—1885; Un grand ami des livres: Le stolnik Constantin Cantacuzino 1640—1716; Nicolae Coculescu 1886—1952)</i>	356
Ing. V. BARBU: <i>Supports de livres en fil d'acier</i>	362

SUMMARY

<i>Scientific Session of Papers and Reports held by the Librarians' Association of the Socialist Republic of Romania. May 10—12, 1966 (A Survey of the proceedings. Closing report given by Ion Moraru, Vice-President of the State Committee for Culture and Arts)</i>	321
Constantin GILEA and Liviu MOSCOVICI: <i>The years of socialist construction reflected in the regional bibliography (Characteristic features of the regional current bibliography, its connection with the National Bibliography)</i>	330
Costache OLAREANU: <i>The bibliography of recommendation. (Delineation, selection and arrangement criteria).</i>	334
Alice STERESCU: <i>Rationalization of materials' accessioning and circulation in the Library of the Academy</i>	337
L. DEMENY: <i>The first Rumanian printed book. (The Rumanian-Slavonic Gospel of the Leningrad „M. Saltykov-Scedrin“ Library)</i>	344
Pavel BINDER: <i>Clues concerning the printing of the Rumanian calendars at Brasov in the XVth century</i>	349
<i>Profiles (Mihal Kogălniceanu 1817—1891; C. A. Rosetti 1816—1885; A great lover of books High Steward Constantin Cantacuzino 1640—1716; Nicolae Coculescu 1886—1952)</i>	356
V. BARBU: <i>Steel wire dividing of shelves</i>	362

COLEGIUL DE REDACŢIE: BAICULESCU George, GRUIA Ştefan (redactor şef), GRUNBERG Aron, IOVANOV Eugen, LUPU Atanase, MI-
RONESCU Nicolae, POPESCU-BRADICENI
Angela, RAUŞ Nicolae (redactor şef-adjunct), TOMESCU Mircea

64

IN NUMĂRUL URMĂTOR :

Sesiunea Asociației bibliotecarilor.
10—12 mai 1966. (Concluziile și re-
comandările secțiilor).

Atanase Lupu : Probleme ale or-
ganizării lecturii publice la sate.

Statistica bibliotecilor publice din
România în anii 1960—1965.

Filba Mitrică : Simplificări în evi-
dența publicațiilor.

Alice Stereșcu și Eliza Roman :
Încercări de automatizare a unor
operații de bibliotecă.

Getta Elena Rally : Tratatul pu-
blicațiilor tehnice de tipuri spe-
ciale (I).

Bibliotecile din stațiunile balneo-
climaterice.

Dan Simionescu : Conrad Gesner
— întiiul bibliograf modern.

41 000